

Výroční zpráva o plnění regionálních funkcí krajských knihoven na území ČR za rok 2010

Zpracováno na základě Ročních zpráv o výkonu regionálních funkcí v roce 2010 v jednotlivých krajích ČR,
poskytnutých krajskými knihovnami.
Praha, Knihovnický institut Národní knihovny ČR. Červen 2011.

Hlavní závěry RF 2010.....	3
Úvod.....	8
I. Cíle regionálních funkcí	8
II. Stručná charakteristika roku 2009 a podmínky pro výkon RF	10
III. Druhy činností v rámci regionálních funkcí.....	15
Počet pracovníků	16
Počet obsluhovaných knihoven.....	19
1. Poradenská a konzultační činnost	21
2. Statistika knihovnických činností.....	26
3. Vzdělávání knihovníků, semináře, porady.....	28
4. Tvorba výměnných fondů, jejich cirkulace a distribuce	33
5. Pomoc při revizi a aktualizaci knihovnických fondů.....	39
6. Nákup a zpracování knihovnických fondů z prostředků obcí.....	41
7. Servis výpočetní techniky	46
Doprava v rámci výkonu RF	49
Intenzita zájmu o jednotlivé služby RF	50
IV. Hodnocení financování regionálních funkcí, hospodaření	52
V. Závěr.....	59
Seznam zkratk	65
Příloha č. 1.....	67
Příloha č. 2.....	69
Příloha č. 3.....	71
Příloha č. 4.....	72
Příloha č. 5.....	73
Příloha č. 6.....	74
Příloha č. 7.....	75
Příloha č. 8.....	94

Hlavní závěry RF 2010

Rok 2010 byl již šestým rokem samostatného řízení a financování RF kraji. Po problémech s financováním RF v roce 2005 byla oblast financování průběžně bedlivě sledována. **Rok 2010 byl rokem, kdy celkový součet dotací krajů za ČR kles na nejnižší hodnotu od roku 2005, a to na pouhých 115 709 373 Kč.** To představovalo částku zhruba o 18 mil. Kč nižší než v roce 2009. Kráceno bylo 10 ze 14 krajů. Tři kraje ponechaly částku na úrovni roku 2009. Potěšující je, že se jednalo i o kraje Ústecký a Liberecký, kde již v minulosti krácení proběhlo a je postupně dorovnávano. Krácení financí na výkon RF postihlo nejvíce Středočeský kraj. Tam došlo k meziročnímu snížení krajské dotace o 8,8 mil. Kč, a to představuje 55 % částky předešlého roku a výrazně to narušilo fungování krajského systému. Větší krácení zaznamenaly i kraje Vysočina a Pardubický. Výrazně byl krácen i tradičně úspěšný kraj – kraj Jihočeský, a to o 23,1 %.

Razantní snížení krajských dotací na RF poznamenalo i výkony RF. Je to patrné i z meziročních srovnání výkonů a prohlubujících se rozdílů mezi výkony jednotlivých krajů. Zmínit je ale třeba i velké úsilí vynaložené pracovníky vykonávajícími RF, aby dopady byly co nejmenší. Proto je nutné zdůraznit, že krácením finančních prostředků vznikají rozdíly mezi kraji v množství a kvalitě služeb poskytovaných knihovnám v rámci výkonu RF. Tyto rozdíly se mohou v budoucnu i dále prohlubovat. V konečném výsledku znamenají prohloubení rozdílů v dostupnosti a kvalitě VKIS knihoven mezi celými regiony a ohrožení základních funkcí a cílů programu RF:

- Zajištění dostupnosti veřejných knihovnických a informačních služeb ve všech místech České republiky
- Vyrovnání rozdílů v úrovni poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb obyvatelům měst a malých obcí
- Zajištění kvality a kontinuity veřejných knihovnických a informačních služeb v návaznosti na informační potřeby uživatelů
- Odstranění nežádoucích diferencí v úrovni poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb mezi jednotlivými regiony a kraji.

Regiony, kde se výkon RF na určitou dobu pozastaví nebo zpomalí, se již dostávají do situace, kdy ostatní kraje mají vyřešeny jedny cíle a úkoly, a pracují na dalších, kdežto ony se teprve snaží dosáhnout standardu. Odstranění takových diferencí bude vyžadovat opět vyšší výkony, tudíž i finanční náklady.

Se snížením finančních prostředků na výkon RF souvisí i zhoršení jedné ze základních podmínek výkonu – počet pracovních úvazků, určených pro výkon RF. V roce 2010 klesl počet pracovních úvazků oproti roku 2009 o 10,75, a to na 232,62.

Dalším výrazně negativním dopadem byl pokles finančních prostředků na doplňování VF, a to o 12,5 mil. Kč oproti roku 2009. Proto klesl i počet doplněných k.j. do VF, jednoho ze základních pilířů pomoci obsluhovaným knihovnám obcí.

Hodnoty výkonů za rok 2010 poklesly oproti roku 2009 ve čtyřech ze sedmi sledovaných ukazatelů. Viz Přílohy č. 3 a 4. Alarmující je především další **snížení počtu nových přírůstků do výměnných fondů (VF)**, způsobené jednak snížením finanční částky na nákup VF související se snížením celkové částky na RF, jednak průběžným růstem cen knih. Současné finanční prostředky na nákup VF umožňují rok od roku doplnit menší počet nových přírůstků. To je situace naléhavě vyžadující řešení, aby nedošlo ke ztrátě obsahové a titulové atraktivity VF. V některých krajích již s obcemi projednávají jejich eventuální finanční spoluúcast i na budování VF.

I v oblasti doplňování kmenových KF obsluhovaných knihoven se odrazily finanční problémy. Přes zvýšení počtu obcí, které poskytují finanční částky na nákup knihovních fondů vlastních knihoven, a to o 58, poklesla celková suma poskytnutých finančních prostředků zhruba o 400 tisíc Kč. Velká část obsluhovaných knihoven je stále odkázána pouze na VF.

Z celorepublikového pohledu pokračoval vývoj RF, byť s většími výhradami, uspokojivě a v intencích předešlých let. I v roce 2010 se potvrdil **mimořádný zájem o poradenskou a konzultační službu** a její nezbytnost pro dosažení cílů RF. Intenzivnější a úspěšnější byla i komunikace s obcemi – provozovateli knihoven. Dále vzrůstá zájem o poradenskou a konzultační službu ze strany odborných knihoven. Poradenskou službou se prolínají všechny vývojové trendy knihovnictví (viz kap. III.). Automatizace knihovnických činností a služeb i v nejmenších místech, kulturní a vzdělávací akce pro občany v místech včetně účasti na celorepublikových kampaních zaměřených např. na podporu čtení (Týden čtení, Den pro dětskou knihu, Celé Česko čte dětem, Škola naruby a celá řada dalších). Poradenství se v hodnoceném roce opět zaměřilo na pomoc obsluhovaným knihovnám při formulaci žádostí o granty, na pomoc při zvládnutí nové statistické evidence, využívání elektronických informačních zdrojů, automatizaci knihovnických procesů, a zavádění elektronických služeb. Poradenství spolu s cirkulačními soubory z výměnných fondů patřilo opět mezi nejžádanější služby poskytované v rámci RF.

O výměnné fondy a jejich cirkulaci je zájem trvale vysoký. Rozšíření a zkvalitnění výběru knihovních fondů pro své obyvatele, a stále častěji i stránku ekonomickou, oceňuje na cirkulačních souborech rok od roku více obcí.

Zkvalitnily se vztahy s obcemi, resp. komunikace obcí s PK a KK a vztahy obcí ke knihovnám. Svou finanční účast na fungování vlastní knihovny projevují finančním příspěvkem na společné budování VF (to v lepším případě). Je to i výsledek intenzivnějších jednání metodiků s obcemi. **S růstem počtu obcí, které mají zájem o cirkulační soubory je však spojen i problém několikaletého poklesu ročního přírůstku VF, ba finančních prostředků na jejich doplňování.** V souvislosti s výše naznačeným trendem bude třeba této otázky věnovat zvýšenou pozornost. Dopady nedostatečného, byť jen časově omezeného, financování výměnných fondů jsou vždy závažné a velmi obtížně odstranitelné. Tím závažnější, že by se plošně dotkly knihoven v celých regionech. Přitom důsledky se neprojevují okamžitě, nýbrž po několika letech, zato přetrvávají delší časové období. Stav, resp. kvalita a dostatečná velikost knihovního fondu je základ veškerých služeb knihoven poskytujících VKIS.

V roce 2010 byla věnována velká pozornost **vzdělávacím akcím pro obsluhované knihovny.** Vzdělávání v rámci RF **mělo sice klesající tendenci ve všech sledovaných ukazatelích, avšak** s objektivními příčinami (viz kap. III.). Tématická zaměření vzdělávacích akcí časově předcházejí nebo kopírují hlavní vývojové trendy českého knihovnictví v regionech. PK a KK přicházejí s novými nápady, jak usnadnit dostupnost kurzů z časového a dopravního hlediska dobrovolným knihovníkům, na druhé straně se **stále nedaří získat v uspokojivém rozsahu**

zájem knihovníků z malých profesionalizovaných knihoven. Na oblibě, resp. účinnosti nabývají vzdělávací exkurze do nejúspěšnějších knihoven vlastních regionů i regionů dalších. Akce tohoto typu jsou pořádány ve spolupráci se SKIP (Co malé knihovny umějí a mohou – setkání knihovníků obecních knihoven s prezentací výsledků těch nejlepších knihoven – nositelé titulu Knihovna roku, stejně významné jsou v tomto ohledu i akce regionálního charakteru. **Vzdělávání knihovníků je téměř vždy zařazováno i do porad,** což je výhodné především pro knihovníky z nejmenších obcí (dobrovolné knihovníky) a pro pracovníky malých profesionalizovaných knihoven.

Značnou pozornost si v roce 2010 vyžádala **statistika knihovnických činností.** Přes uvedení nové statistické evidence a její další zkvalitnění v roce 2009, je nutné setrvat ve vedení knihovníků k odpovědnějšímu přístupu a k aktivnějšímu využívání statistických dat. KK a PK pokračovaly ve snahách zoptimalizovat tuto činnost v obsluhovaných knihovnách. PK a KK pokračují s větší intenzitou ve využívání statistických dat, např. zpracovávají krajské přehledy, vyhodnocují plnění Standardu VKIS a všestranně směřují k většímu využívání statistických výsledků při realizaci nejrůznějších aktivit v rámci RF.

Služba **Pomoc při revizi a aktualizaci knihovních fondů** nezaznamenala žádné výrazné změny. V rámci programu RF probíhají revize již podruhé¹ a současně přibývá krajů, které se soustřeďují na poradenství, resp. konzultace spojené s vlastní realizací revizí. Další kraje, vedle prvních z předešlých let provádějí revize za využití již rutinně zprovozněného regionálního automatizovaného knihovního systému a potvrzují významné snížení časové náročnosti. Spolu s nasazením regionálních automatizovaných systémů a ukládáním KF obsluhovaných knihoven do bází **intenzivně pokračují v aktualizacích KF.**

Služba **Servis VT** v roce 2010 oproti roku 2009 zaznamenala zvýšení počtu servisních akcí a knihoven, v nichž byly provedeny. To je známka rozšiřujících se elektronických služeb na další obsluhované, především obecní, knihovny. KK a PK tedy úspěšně pokračovaly v trendu nastoupeném již v roce 2008. V roce 2010 byly uvedeny v provoz další **regionální automatizované knihovní systémy** (jejich instalace je rozšířena již ve všech krajích). Obsluhované knihovny jsou napojovány do regionálních automatizovaných systémů, jsou v nich implementovány SW umožňující všestranné využití jak knihovníky, tak i samotnými uživateli. Rozšiřování počtu knihoven, které nabízejí veřejnosti i dálkový přístup prostřednictvím webového rozhraní, znamená dosažení dalšího mezníku v rozvoji VKIS a cílů RF. Tak se knihovny i v nejmenších místech připravují na skutečné propojení knihoven a dálkově zpřístupněné fondy a informace, na jejich skutečné sdílení. Regionální automatizované knihovní systémy, vytváření souborných katalogů a dálkové zpřístupnění OPACu bylo doménou větších profesionálních knihoven, nyní i první nejmenší knihovny mají k dispozici své on-line katalogy KF přístupné dálkově a další služby s tím spojené. To vše vyžaduje pomoc i v oblasti servisu v malých knihovnách., neboť obce tuto potřebu nejsou zatím ve větším počtu schopny zajistit ani profesionálně a mnohdy ani finančně. Na druhé straně ale fungují obecní knihovny, jejichž automatizace je v pokročilém stadiu, webová stránka aktuální a hojně zájemci využívána.

Nákup a zpracování knihovních fondů z prostředků obcí v roce 2010 zvrátil dosavadní trend – úbytek obcí ochotných (nebo schopných) financovat doplňování a zpracování kmenových KF. Intenzivním působením metodiků došlo k zvýšení počtu obcí, které přispívají na kmenové KF vlastních knihoven (o 58). A finanční částka celkově v ČR obcemi věnovaná se snížila o necelých 0,5 mil. Kč. Nelze však pominout, že příspěvek obce na nákup KF pro svou knihovnu je projevem zájmu o kvalitu veřejných knihovnických a informačních služeb

¹ Uzákoněná periodicita pro malé evidované knihovny je 5 let.

poskytovaných občanům. Bude třeba i nadále vysvětlovat zastupitelům obcí důležitost KF pro činnost knihovny, tedy pro občany, nezbytnost přispívat na své kmenové KF a současně jim osvětlit alternativu přispívat na nákup společného výměnného fondu, což je z hlediska ekonomického jistě výhodou. Proto by bylo optimální, kdyby příspěvky obcí jak na vlastní kmenový KF, tak na VF měly rostoucí tendence. Tvorba VF by se mohla postupně zaměřit i na další dokumenty a nákup elektronických licencí. RF by se mohly stále více soustřeďovat na pomoc odbornou, poradenskou a konzultační, na vzdělávání a na aktuální problémy a úkoly veřejného knihovnictví.

V každém případě by měli metodici **pokračovat ve vysvětlování představitelům obcí, jak se mohou spolupodílet na zkvalitňování VKIS** poskytovaných jejich občanům: od poskytnutí příspěvku na kmenové knihovní fondy, přes příspěvek na společně budovaný VF, zlepšování prostorových podmínek a vybavení knihovny, až po **odměňování dobrovolného knihovníka** a celou řadu dalších možností. Stále např. existují obrovské rozdíly v oceňování práce dobrovolných knihovníků, od řádných pracovních poměrů s krátkým úvazkem, přes dohody o provedení práce až po zcela dobrovolnou činnost. Tento stav není zmapován a část KK volá po jejím **zhodnocení a zpracování společného doporučení, jak odměnit dobrovolného knihovníka**.

V roce 2010 se opět rozšířilo využívání **Standardu VKIS**² do hodnotící praxe v jednotlivých regionech, a to jak využíváním elektronického kalkulátoru vyhodnocení standardu VKIS, který zpracoval KI NK ČR ve spolupráci s NIPOS (garantem statistiky kultury)³, tak využíváním programu StatExcel s modulem vyhodnocování plnění Standardu VKIS. Bude výhodou, jestliže se KK a PK více soustředí **na propagaci využívání Benchmarkingu knihoven**⁴. Tato významná pomůcka pro knihovny je již dva roky v rutinním provozu, začátkem roku 2011 měla již 165 účastníků. Bylo by vhodné, aby KK a PK podporovaly účast i menších knihoven včetně obecních s dobrovolným knihovníkem a prakticky jim s účastí pomohly⁵. Projekt je pro účastníky náročnější než kalkulátor VKIS, avšak, jak potvrdila praxe, konkrétnější ve výsledcích srovnání, a tudíž i lépe využitelný. Jeho využitelnost se jeví jako zvlášť dobrá v době, kdy zřizovatelé a provozovatelé čelí finančním problémům a hledají rezervy.

Výsledky roku 2010 potvrdily, že se kvalita, resp. účinnost pomoci v rámci RF v některých krajích dostala i nad standardy požadovanou úroveň. Zároveň se ale potvrdila křehkost tohoto stavu a jeho závislost na výši krajské dotace. Jestliže budou finanční problémy některých krajů trvat několik let, budou rozdíly v kvalitě knihovnických a informačních služeb obrovské. Rozdíly ve výkonu RF však nejsou závislé pouze na finančních prostředcích. Rozdíly existují a existovaly nejen mezi kraji, ale přetrvávají i mezi obvody PK jednoho kraje. Bývá to dáno jednak obsahem smlouvy PK a KK, v níž často není nesmlouván ani výkon všech 7 standardizovaných služeb, jednak charakterem obvodu – velikostí obcí, počtem obsluhovaných knihoven, dopravní dostupností, zájmem knihovníků obsluhovaných knihoven a představitelů obcí, ale v současném stadiu vývoje RF především osobností metodika a počtem knihoven, které má na starosti. Je třeba chápat sedm standardizovaných služeb RF jako

² METODICKÝ pokyn Ministerstva kultury k vymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb poskytovaných knihovnami zřizovanými a/nebo provozovanými obcemi a kraji na území České republiky. Dostupné na http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=03_Leg/01_LegPod/MetodVKIS.htm

³ Dostupné na <http://www.nipos-mk.cz/?cat=88>

⁴ Dostupné na http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=15_Vykon.htm

⁵ Benchmarkingu se za rok 2010 účastní pouze 7 knihoven působících v obcích od 1 do 1000 obyvatel a 17 knihoven v obcích od 1001 do 3000 obyvatel.

základ, na něm pak lze stavět dále. Inspirovat, doporučovat a podporovat knihovníky v rozvoji služeb konkrétních knihoven, v konkrétních obcích a pro konkrétní lidi v nich žijící.

Globálně za celou ČR lze konstatovat, že ve většině krajů jsou hlavní cíle RF dosaženy a standardy ze střednědobého hlediska plněny. Zároveň však **byl rok 2010 varováním** a stimulem pro hledání, ba ověření cest či postupů, jak vyřešit i problematické roky s co nejmenšími ztrátami kvality služeb a následně i služeb obsluhovaných knihoven.

Nastal čas, kdy bude třeba **věnovat pozornost vyrovnávání rozdílů v konkrétních oblastech VKIS – zavádění elektronických forem služeb, podpoře a rozvoji komunitních funkcí obsluhovaných knihoven, dobrému umístění a vybavení knihoven atd., samozřejmě za udržení standardu 7 základních služeb RF.** To zase vyžaduje i adekvátní finanční zajištění RF knihoven, a proto bude prvořadým úkolem zajistit alespoň návrat k ekonomickým podmínkám roku 2009 – zastavení poklesu počtu metodiků, péči o jejich schopnosti a dovednosti, řešit problémy s budováním knihovních fondů, a to jak výměnných tak kmenových.

Menší profesionalizované knihovny obvodů působnosti PK a KK by měly být dalším cílem pozornosti KK a PK.

Pro rok 2011 a léta následující bude důležité, zda se podaří v plném rozsahu realizovat RF, tzn. pokračovat v pomoci obsluhovaným knihovnám, zlepšovat kvalitu a dostupnost knihovnických a informačních služeb pro obyvatele ve všech obcích a městech obvodů KK a PK. Předpokladem je ovšem dostatečné kontinuální finanční zabezpečení regionálních funkcí v celé ČR, resp. překonání problémů v tomto ohledu již zřejmých, pravidelné vyhodnocení a srovnávání výsledků, forem a způsobů realizace RF v jednotlivých krajích i v obvodech PK.

Upozornit je třeba i na rozvíjející se vzájemné porovnávání i oficiální soutěžení knihoven a knihovníků. Zdaleka již nehrají roli pouhé číselné údaje o výsledcích knihoven, ale celková úroveň služeb, postavení knihovny v životě obce, její vybavení, příjemné prostředí a obliba u uživatelů. I tento „nový“ náhled na knihovnu jako místo pro veřejnost je třeba v rámci RF prosazovat. **V současnosti jsou knihovny hodnoceny např. v rámci krajských kol soutěže Vesnice roku⁶, v rámci soutěže Knihovna roku⁷. Mnohé KK zavedly již v dřívějších letech tradiční vyhodnocování nejlepších knihoven a knihovníků. Nově např. v Jihomoravském kraji uspořádali Slavnostní setkání knihoven obcí⁸. Rada metodiků je členy soutěžních komisí a své zkušenosti kolegům z dalších regionů měla možnost předat na pracovním setkání členů sekce veřejných knihoven SKIP⁹ i dalších pracovních i spolkových akcích. Uskutečňují se nejrůznější exkurze a studijní zájezdy do nejlepších knihoven v regionu, ČR i zahraničí. Poznatky takto získané jsou nenahraditelnou inspirací a motivací pro práci i zárodkem vlastních cílů konkrétních knihovníků.**

⁶ Dostupné na <http://www.vesniceroku.cz/>

⁷ Dostupné na http://www.nkp.cz/o_knihovnach/KnRoku/2010/index.htm

⁸ Setkání budou v MZK pořádat pravidelně. Informace o něm dostupné na <http://www.mzk.cz/pro-knihovny/region/dokumenty/slavnostni-setkani-knihoven-obci-jihomoravskeho-kraje-4-dubna-2011>

⁹ Dostupné na <http://www.skipcr.cz/>

Úvod

Tato výroční zpráva je vyhotovena v rámci úkolů Národní knihovny ČR, v souladu s § 9, odst. 2, písm. g) zák.č. 257/2001 Sb.¹⁰ a dle požadavků Metodického pokynu Ministerstva kultury k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky¹¹ (dále Metodický pokyn RF). Metodický pokyn RF ukládá Národní knihovně vypracovat na základě výročních zpráv a výkazů za jednotlivé kraje celkovou výroční zprávu o regionálních funkcích (dále RF) na celém území ČR.

Rok 2010 byl již šestým rokem, kdy financování a výkon regionálních funkcí jsou v plné pravomoci a odpovědnosti krajů, proto je v materiálu hodnocený rok 2010 ještě srovnán s rokem 2009 a je-li to významné v historii rozvoje RF, pak i s rokem 2005.

Výroční zpráva je strukturována v souladu s doporučením Metodického pokynu RF:

1. Cíle regionálních funkcí
2. Stručná charakteristika roku
3. Hodnocení sedmi základních služeb, jimiž jsou RF naplňovány a které jsou uvedeny v Metodickém pokynu RF i hodnocení dalších činností k dosažení aktuálních cílů vytčených dohodou s krajskými knihovnami (dále KK), nebo formulované jen v jednotlivých krajích, porovnání se standardy, zhodnocení podílu jednotlivých krajů na celkovém vývoji RF knihoven v ČR, zjištěné problémy výkonu jednotlivých regionálních funkcí, atd.
4. Hodnocení financování regionálních funkcí a analýza hospodaření s finančními prostředky
5. Závěry.

I. Cíle regionálních funkcí

V Metodickém pokynu RF² jsou formulovány cíle, které mají trvalou platnost. Jsou jimi:

1. Zajištění dostupnosti veřejných knihovnických a informačních služeb ve všech místech České republiky
2. Vyrovnání rozdílů v úrovni poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb obyvatelům měst a malých obcí
3. Zajištění kvality a kontinuity veřejných knihovnických a informačních služeb v návaznosti na informační potřeby uživatelů
4. Odstranění nežádoucích diferencí v úrovni poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb mezi jednotlivými regiony a kraji
5. Účelná dělba práce a koordinace odborných činností v kraji
6. Efektivní využití veřejných finančních prostředků
7. Garance průběžné aktualizace knihovního fondu knihoven provozovaných obcemi

¹⁰ o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon) v platném znění

¹¹ METODICKÝ pokyn Ministerstva kultury k zajištění výkonů regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky. Praha: Ministerstvo kultury ČR, 2005. 16 s. Dostupné na <http://knihovnam.nkp.cz/docs/MetPokynMK05.doc>

8. Udržení odborného standardu služeb v knihovnách regionu
9. Garance kvalifikačního růstu pracovníků knihoven (celoživotní vzdělávání).

Tyto cíle jsou konkretizovány a doplňovány aktuálními úkoly, z nichž ty celorepublikového charakteru jsou přijímány po projednání v sekci pro RF SDRUK¹², nebo vyplynou z vývojových trendů oboru, aktuálních potřeb a konkrétních podmínek v krajích.

K dosažení cílů RF vypracovala většina krajských knihoven dokumenty v podobě krajských koncepcí RF. Krajské koncepce RF mají různou váhu a závaznost¹³, avšak stanovují vedle cílů RF i způsob a formu jejich financování, druhy a typy služeb a činností v rámci RF, jejich množství a kvalitu. V zásadě navazují na Metodický pokyn RF¹¹. Základní dokumenty pro výkon RF jednotlivých krajů zveřejňují KK na svých webových stránkách ve speciálních sekcích¹⁴.

Pro zajištění rovnoměrného výkonu RF v systému knihoven byl Ministerstvem kultury doporučen standard jednotlivých druhů služeb, jimiž jsou regionální funkce naplňovány¹⁵. Standard upravuje kvalitativní a kvantitativní parametry výkonu služeb RF. Při jeho aplikaci se přihlíží ke konkrétním podmínkám a specifikům jednotlivých krajů a jejich regionů. Standard představuje soubor nároků na způsob a úroveň poskytování služeb, jimiž jsou naplňovány regionální funkce krajskými a pověřenými knihovnami:

1. Poradenská a konzultační činnost, metodické návštěvy, plány, rozbory
2. Statistika knihovnických činností
3. Vzdělávání knihovníků, semináře a porady
4. Tvorba výměnných knihovních fondů, jejich cirkulace a distribuce
5. Pomoc při revizi a aktualizaci knihovních fondů
6. Nákup a zpracování knihovních fondů pořízených z prostředků provozovatele (obce) a jejich distribuce
7. Servis automatizovaného knihovního systému.

Kromě regionálních funkcí vymezených standardem vykonává KK a jí pověřené knihovny (dále PK) další nezbytné činnosti napomáhající rozvoji knihoven a jejich veřejných knihovnických a informačních služeb (dále VKIS), které si stanovují jako aktuální cíle. Od roku 2008 je kladen stále větší důraz na to, aby i aktuální cíle byly akceptovány pokud možno všemi kraji.

Aktuálními cíli roku 2010 bylo pokračování v úsilí o bezproblémové fungování řízení a financování RF KK krajskými samosprávami tak, aby nedocházelo k narušování výkonu RF a jejich kontinuálního vývoje, zkvalitňování celoživotního vzdělávání knihovníků, plnění standardů

¹² Sekce SDRK pro regionální funkce, složená z vedoucích metodiků krajských knihoven a zástupců KI NK ČR. Zápisy z jednání dostupné též na http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=10_RegFceRozc.htm

¹³ V některých krajích jsou tyto dokumenty schváleny příslušným krajským zastupitelstvem, radou, jinde jsou cíle RF součástí koncepcí rozvoje knihovnictví v krajích nebo jde o dokumenty, které sice nebyly schváleny samosprávnými orgány krajů, avšak pro oblast knihoven jsou významným nástrojem řízení.

¹⁴ Adersy dostupné na http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=10_RegFceRozc.htm

¹⁵ METODICKÝ pokyn Ministerstva kultury k zajištění výkonů regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky. Praha: Ministerstvo kultury ČR, 2005. s. 5 – 12. Dostupné na <http://knihovnam.nkp.cz/docs/MetPokynMK05.doc>

VKIS¹⁶, další zlepšování a využívání informačních a komunikačních technologií v knihovnách - obsah a aktuálnost webových stránek knihoven, elektronické služby i v knihovnách obcí, plošné nasazení regionálních automatizovaných knihovnických systémů, pomoc rozvoji školních knihoven spolupráce s paměťovými institucemi a odbornými knihovnami v regionech.

II. Stručná charakteristika roku 2010 a podmínek pro výkon RF

RF v roce 2010 plnilo RF 14 krajských knihoven a 85 pověřených knihoven.

Obsluhováno bylo 6 022 knihoven (příjemci regionálních služeb, jimiž byly RF naplňovány).

RF vykonávali 232,62 pracovníci v celkovém přepočteném stavu na plně zaměstnané.

Krajské samosprávy financovaly RF celkovou částkou 115,7 mil. Kč.

Z dalších zdrojů bylo na RF vynaloženo cca 18 mil. Kč.

Celkem bylo na RF v ČR v roce 2010 vynaloženo 133,7 mil. Kč.

Rok 2010 byl nejen šestým rokem řízení a financování regionálních funkcí samosprávou krajů, ale zároveň i rokem nejslaběji finančně zajištěným (viz tabulka dále). Vlastní výkon RF a koordinaci na území krajů realizovaly krajské knihovny. Za koordinaci RF v celé České republice odpovídá Národní knihovna, která jako centrum systému knihoven vykonává koordinační, odborné, informační, analytické, výzkumné, standardizační, metodické a poradenské činnosti. V jejich rámci¹⁷ celostátně metodicky řídí výkon RF a vyhodnocuje jejich plnění. Tyto aktivity uskutečňuje ve spolupráci se sekci SDRUK¹⁸ pro regionální funkce. Koordinace je realizována individuálními konzultacemi, pravidelnými poradami s odpovědnými pracovníky krajských knihoven, aktivní účastí pracovníků KI NK ČR na seminářích a dalších vzdělávacích akcích pořádaných v rámci výkonu RF pro obsluhované knihovny, tvorbou pomůcek pro řídicí činnosti (Benchmarking¹⁹, Standard VKIS²⁰, Kalkulátor pro vyhodnocení standardu VKIS²¹) a širokým spektrem dalších informací na webu KI NK ČR²², v neposlední řadě i zpracováním a zveřejněním

¹⁶ METODICKÝ pokyn Ministerstva kultury k vymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb poskytovaných knihovnami zřizovanými a/nebo provozovanými obcemi a kraji na území České republiky. Praha: MK ČR, 2005. 6 s.

Dostupný na http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=03_Leg/01_LegPod/MethodVKIS.htm

¹⁷ Podle § 9 odst. 2 písm. g) zák. č. 257/2001 Sb., knihovního zákona v platném znění

¹⁸ Sdružení knihoven ČR. Dostupné na <http://www.svkos.cz/sdruzeni/odborne-sekce/sekce-pro-regionalni-funkce/clanek/sekce-pro-regionalni-funkce/>

¹⁹ Dostupné na http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=02_Odb/Benchmarking.htm

²⁰ Dostupný na http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=03_Leg/01_LegPod/MethodVKIS.htm

²¹ Dostupné na <http://old.nipos-mk.cz/vkis/>

²² Dostupné na <http://knihovnam.nkp.cz/index.php3>

celorepublikových výročních zpráv výkonu regionálních funkcí knihoven²³. Důležitým nástrojem koordinace je již zmiňovaný Metodický pokyn RF, který zpracovala Národní knihovna ČR a který byl vydán jako metodický pokyn Ministerstva kultury¹¹.

V jednotlivých krajích podle § 11 odst. 3 a 4 zák.č. 257/2001 Sb., plní a koordinuje plnění regionálních funkcí vybraných základních knihoven v kraji krajská knihovna²⁴. Povinností krajů je zajistit z peněžních prostředků svých rozpočtů plnění těchto funkcí. Tato povinnost a finanční prostředky přešly na kraje k 1. 1. 2005 novelou zákona o rozpočtovém určení daní²⁵, a to i s uvedením konkrétní výše peněžní částky pro každý kraj. Od tohoto data je zcela na rozhodnutí krajských zastupitelstev, jak finanční částku využijí. Vývoj financování RF v krajích v letech 2005 až 2010 zachycuje tabulka níže.

Zatímco **pro rok 2009** bylo charakteristické jisté ustálení financování RF a **v celkovém součtu za ČR dosáhla částka (ba mírně překročila) poprvé výše, kterou stát krajům převedl¹⁶, rok 2010 byl poznamenán strmým poklesem sumy financí na RF. Částka se octla pod úroveň nejslabšího roku – roku 2005, a to na 115,7 mil. Kč. Viz též Příloha č.1. a č. 8. Finanční dotaci na výkon RF v roce 2010 snížilo oproti roku 2009 deset za čtrnácti krajů!**

Snížení finančních prostředků s sebou přineslo i pokles výkonů. Problémy nenastaly jen v krajích, v nichž došlo ke krácení dotace na RF již v předešlých letech, a v nichž navíc přistoupili ke změnám koncepcí, resp. organizace a pravidel financování krajských systémů RF, ale i v krajích s tradičně rostoucími výsledky kvantitativními i kvalitativními. **Z hlediska celé ČR to významně ohrožuje kontinuální rozvoj RF a prohlubuje mezikrajové rozdíly v podmínkách pro poskytování VKIS. Výsledky roku 2010 to potvrzují.**

Finanční částky přidělené v roce 2010 na RF v krajích v porovnání s částkami, které přešly ze státu na kraje v roce 2005 a které byly skutečně na RF přiděleny v letech 2005 až 2010 (v tisících Kč):

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Celkem
2005 ze státního do krajského rozpočtu	2 881	19 283	11 773	8 583	3 665	10 166	5 312	8 823	8 176	10 196	13 598	9 877	8 550	12 612	133 495
2005 kraji na RF přiděleno	2 881	15 764	11 184	6 000	3 665	10 166	5 312	8 823	8 176	10 127	14 050	9 920	8 550	12 569	127 187
2006 kraji na RF přiděleno	3 031	15 832	13 512	6 500	4 006	7 500	4 500	8 823	8 250	10 127	14 360	10 200	8 734	12 812	128 187
2007 kraji na RF přiděleno	3 038	15 832	13 000	7 000	4 006	8 000	5 000	8 823	7 000	10 431	14 360	10 200	8 863	12 812	128 365
2008 kraji na RF přiděleno	2 886	15 992	13 000	7 500	4 049	8 000	5 300	10 122	7 200	10 744	14 405	10 200	9 543	13 194	132 135
2009 kraji na RF přiděleno	2 700	15 992	13 000	8 000	3 863	8 000	5 440	10 122	7 200	11 066	14 450	10 250	9 734	13 723	133 540
2010 kraji na RF přiděleno	2 567	7 200	10 000	7 630	3 670	8 000	5 440	9 358	5 850	9 513	13 450	9 300	10 008	13 723	115 709

²³Dostupné na http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=10_RegFceRozc.htm

²⁴ Funkci krajské knihovny plní v Jihomoravském kraji Moravská zemská knihovna v Brně, zřízená Ministerstvem kultury, a na území hlavního města Prahy Městská knihovna v Praze, zřízená hlavním městem Prahou.

²⁵ Zákon č. 1/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Částka 1 Sbírkový zákonů 2005, str. 1 – 6.

RF, resp. příjemci regionálních služeb – města a obce, byly zkráceny již v roce 2005 celkem o 6 308 000,- Kč oproti předpokladu a státem vytvořeným možnostem. Hodnoty celkové částky bylo dosaženo teprve v roce 2009, ale již rok 2010 byl opět poznamenán velkým krácením. Celkově klesla kraji přidělená částka oproti roku 2009 téměř o 18 mil. Kč. Ve Středočeském kraji byl pokles devastující – meziročně klesla krajská dotace na RF o 8,8 mil. Kč, ze státem převedených 19 mil. Kč v roce 2005 zbylo na rok 2010 7,2 mil. Kč. Velká snížení postihla i knihovny v krajích Jihočeském, Vysočina a Pardubickém. I tam ovlivnilo výsledky roku 2010 snížení dotací. Více než polovina sledovaných údajů o výkonech RF v ČR meziročně poklesla. Za této situace se projeví větší komplikace nejen tam, kde došlo již dříve ke změnám v koncepcích a způsobech proplácení RF. Viz Přílohy č. 1, č.2, č. 2a. a č.3.

Podrobně o financování v kapitole IV. Hodnocení financování regionálních funkcí, hospodaření. Grafické vyjádření v Příloze č. 8.

Ve sledovaném roce využívalo RF 6 022 knihoven (v roce 2009 6 019 knihoven). Znamená to, že průměrně bylo v každém kraji obsluhováno 430,1 základních knihoven a každá knihovna plní RF (KK i PK) obsluhovala průměrně 70 knihoven. Každé z 6 022 obsluhovaných knihoven „pomáhal“ profesionální knihovník v rozsahu pracovního úvazku 0,04 (stejně jako v letech předešlých). Každý metodik s plným pracovním úvazkem obsluhoval průměrně 26 knihoven (v roce 2009 25 knihoven).

Situaci v krajích v roce 2010 vyjadřuje tabulka:

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA**	VYS	JM	OL	ZL	MS	ČR
Počet PK + KK	0	4	9	14	2	7	3	6	3	4	8	7	3	15	85 + 14
Počet pracovníků zajišťujících RF	5,44	17,09	22,65	15,50	8,25	16,43	11,60	17,50	5,90	16,00	28,31	23,14	17,48	27,34	232,62
Počet obsluhovaných knihoven	39	828	625	495	121	300	224	397	414	569	697	494	401	418	6 022
Počet obsluhov. knihoven na 1 PK a KK	39	166	63	33	40	38	56	57	104	114	77	62	100	26	70
Počet obsluhov. knihoven na 1 prac. úv.	7	48	28	32	15	18	19	23	70	36	25	21	23	15	26
Počet úvazků na jednu obsluh. knihovnu	0,14	0,02	0,04	0,03	0,07	0,05	0,05	0,04	0,01	0,03	0,04	0,05	0,04	0,07	0,04

* v každém kraji vykonává RF zároveň jedna krajská knihovna, celkově tedy 85 PK + 14 KK = 99 knihoven vykonávajících v ČR regionální funkce.

** ukazatele za Pardubický kraj jsou vůči ukazatelům ostatních krajů zkrácené neúplným výkaznictvím

Počet knihoven, které vykonávají RF (KK a PK) zůstal v roce 2010 na úrovni roku 2009, činí 85 PK a 14 KK. Počet knihoven v celé ČR, které byly obsluhovány, se zvýšil oproti roku 2009 o 3 na 6022 knihovny. Významně se snížil počet pracovníků vykonávajících činnosti v rámci RF, a to o 10,75 pracovního úvazku, činil 232,6 pracovních úvazků přepočtených na plně zaměstnané. Zatímco předcházející rok zastavil dlouhotrvající trend snižování počtu pracovních úvazků metodiků, rok 2010 jej opět, a to razantně, zahájil. Stav pracovníků k 31.12. 2010 je vůči stavu k 31.12.2005 o 36,62 pracovního úvazku nižší. Počty pracovníků určených na výkon RF by se neměly snižovat tak, jako v letech předešlých, aby nároky na 1 pracovní úvazek nebyly nespelnitelné. Se snižováním počtu pracovních úvazků se zvyšuje průměrná hodnota výkonových ukazatelů, nebo naopak se některé výkonové ukazatele mohou snižovat. To již znamená pokles intenzity a kvality poskytovaných

služeb RF obsluhovaným knihovnám a v konečném důsledku snížení kvality a kvantity VKIS poskytovaných veřejnosti obsluhovanými knihovnami. Údaj je do jisté míry zkreslený, neboť např. v Pardubickém kraji, v němž jsou RF zajišťovány systémem objednávka – faktura, není personální náročnost takových úkonů vůbec sledována. Skutečně nízký počet pracovníků vykazují i nadále kraje Středočeský, Plzeňský a kraj Vysočina.

Počty pracovníků vykonávajících RF v krajích (přepočtený stav na plně zaměstnané):

kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	ČR celkem
r. 2005	9,00	31,35	28,00	15,99	8,35	22,55	14,30	17,40	11,40	16,50	30,00	22,00	16,80	25,60	269,24
r. 2006	8,83	22,67	25,00	15,74	9,75	20,55	11,40	16,9	10,1	16,00	30,46	25,21	16,30	25,67	258,08
r. 2007	8,16	21,10	25,75	15,74	9,05	20,45	11,50	16,60	7,05	16,00	32,10	25,20	16,68	25,17	250,55
r. 2008	5,13	20,80	25,71	14,92	9,05	17,88	11,50	17,10	6,10	16,00	31,06	23,68	17,20	26,48	242,61
r. 2009	5,11	21,35	25,19	15,38	8,75	17,72	11,50	17,50	6,10	16,00	30,72	23,15	17,70	27,24	243,36
r. 2010	5,44	17,09	22,65	15,50	8,25	16,43	11,60	17,50	5,90	16,00	28,31	23,14	17,48	27,34	232,62
2010/2009	0,33	-4,26	-2,54	0,11	-0,50	-1,29	0,10	0,00	-0,20	0,00	-2,41	0,04	-0,22	0,10	-10,74

Další údaje a ukazatele, např. počty obsluhovaných knihoven, velikost pracovního úvazku na 1 obsluhovanou knihovnu, počet obsluhovaných knihoven na 1 knihovnu vykonávající RF, jsou uvedeny v grafické podobě v Příloze č.7.

Ve všech krajích byly v průběhu roku 2010 realizovány RF s ohledem na oficiálně formulované cíle v Metodickém pokynu RF¹¹. Ve většině krajů byla navíc řešena řada aktuálních úkolů konkretizujících obecně formulované cíle, např. zvýšit efektivitu využívání ICT, zvýšit kvalitu a aktuálnost webových stránek obsluhovaných knihoven, zlepšit informační sílu této pomůcky v rámci RF, další rozšiřování a zprovoznování automatizovaných regionálních knihovních systémů, vystavení knihovních katalogů obecních knihoven na webu a jejich zpřístupnění veřejnosti přes webové rozhraní, a další. Všechny krajské knihovny a všechny pověřené knihovny (s několika výjimkami v Plzeňském kraji) provozují pro své obsluhované knihovny na svých webových stránkách samostatnou sekci informací o RF, důležité odborné informace a materiály²⁶. Některé KK výrazně zlepšily informační hodnotu webových stránek pro obsluhované knihovny (v roce 2010 např. SVK v Ústí nad Labem²⁷), dál přibývá interaktivních stránek určených obsluhovaným knihovnám. Je pravidlem, že KK v rámci výkonu RF systematicky hodnotí výkony obsluhovaných knihoven a podmínky, za kterých poskytují VKIS. K hodnocení využívají Metodického pokynu MK k vymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb²⁸ (dále Standard VKIS), kalkulátoru umístěném na stránkách zpracovatele resortní statistiky NIPOS nebo kalkulátoru programu StatExcel²⁹. Zintenzivnila se komunikace mezi metodiky a zřizovateli obsluhovaných knihoven.

²⁶ Dostupné na http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=10_RegFceRozc.htm

²⁷ Dostupné na <http://www.svkul.cz/pro-knihovny/>

²⁸ Dostupný na http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=15_Vykon.htm&

²⁹ produkt SVK v Hradci Králové

Vykazované hodnoty výkonů za rok 2010 poklesly oproti roku 2009 ve čtyřech ze sedmi sledovaných ukazatelů. Viz Přílohy č. 3 a 4. Alarmující je především další **snížení počtu nových přírůstků do výměnných fondů (VF)**, způsobené jednak snížením finanční částky na nákup VF související se snížením celkové částky na RF, a jednak průběžným růstem cen knih. **I v oblasti doplňování vlastních KF obsluhovaných knihoven se odrazily finanční problémy.** Přes zvýšení počtu obcí, které poskytují finanční částky na nákup knihovních fondů vlastních knihoven, a to o **58, poklesla celková suma finančních prostředků** jimi poskytnutých **zhruba o 400 tisíc Kč.** **Velká část obsluhovaných knihoven je stále odkázána pouze na VF.** Současně však finanční prostředky na nákup VF umožňují rok od roku doplnit menší počet nových přírůstků. To je situace naléhavě vyžadující řešení, aby nedošlo ke ztrátě obsahové a titulové atraktivity VF. V některých krajích již s obcemi projednávají jejich eventuální finanční spoluúcast i na budování VF. **Většina obcí však nadále upřednostňuje pouze soubory z výměnných fondů,** zatím bez jejich spoluúčasti. A tak pokračuje několikaletá odborná diskuze, zda je pro budoucnost vhodnější provozovat malé knihovny výhradně s fondy z výměnných souborů, či souběžně budovat i vlastní knihovní fondy obsluhovaných knihoven složené z dokumentů trvalejší hodnoty. Oba názory mají své přednosti, jak ekonomické a provozní, tak i etické. Je na místě, aby podle rozhodnutí a přání obcí byl uplatňován ten způsob, který si samy zvolí, pokud si ekonomická situace spoluúcast obcí nebo jiné řešení, sama nevynutí.

Stále se nepodařilo vzbudit větší zájem malých profesionálních knihoven³⁰, které by se ve větším počtu měly i samy zajímat, jaké služby RF mohou využít a k jakému prospěchu vlastní knihovny, resp. uživatelů. **Pomoc malým profesionalizovaným knihovnám by měla být i nadále jedním z aktuálních cílů a úkolů pro PK a KK v příštím období stejně jako úkol zaměřit se i na zřizovatele a provozovatele těchto knihoven.**

O dvě služby v rámci RF – poradenství a cirkulaci souborů z VF se dlouhodobě zvyšuje zájem knihoven i jejich zřizovatelů a jsou již celou dobu fungování programu RF jednoznačně nejžádanějšími, a to i přes pokles výkonů vyjádřených číselně.

Pouze tři služby ze sedmi: Pomoc při revizi a aktualizaci KF, Servis výpočetní techniky a Cirkulace VF nevykázaly pokles.

Přes finanční problémy RF v roce 2010 a poklesy ve čtyřech standardizovaných službách jimiž jsou RF naplňovány, bylo v zásadě dosaženo všech sedmi standardů. Významnou měrou k tomu přispěly aktivity KK a PK směřující k modernizaci VKIS v obsluhovaných knihovnách, to vše ale jen díky mimořádnému úsilí pracovníků KK i PK vykonávajících služby RF.

³⁰ Malá profesionalizovaná knihovna – termín, který není oficiálně vymezen, jedná se o knihovny s 1, 2 max. 3 pracovními úvazky. V některých případech se však nezájem týká i městských knihoven.

III. Druhy činností v rámci regionálních funkcí

RF jsou naplňovány řadou služeb obsluhovaným knihovnám, z nichž sedm níže vyjmenovaných tvoří obligatorní základ. Pro zajištění rovnoměrného výkonu regionálních funkcí v systému knihoven je využíván **Standard RF¹¹**. Standard upravuje kvalitativní a kvantitativní parametry výkonu těchto služeb, představuje soubor nároků na způsob a úroveň jejich poskytování. Při aplikaci Standardu RF se přihlíží ke konkrétním podmínkám a specifickým jednotlivých krajů a jejich regionů.

1. Poradenská a konzultační činnost, metodické návštěvy, plány, rozborů
2. Statistika knihovnických činností
3. Vzdělávání knihovníků, semináře a porady
4. Tvorba výměnných knihovních fondů, jejich cirkulace a distribuce
5. Pomoc při revizi a aktualizaci knihovních fondů
6. Nákup a zpracování knihovních fondů pořízených z prostředků provozovatele (obce) a jejich distribuce
7. Servis automatizovaného knihovního systému (servis výpočetní techniky).

PK a KK vykázaly plnění RF, resp. 7 standardizovaných služeb ve Statistickém výkazu výkonu regionálních funkcí za rok 2010. Výkaz je povinnou přílohou ročních zpráv jednotlivých krajů zasílaných KI NK ČR. KK sumarizuje výkazy PK a přikládá sumář k roční zprávě o plnění regionálních funkcí v daném kraji. Z krajských sumářů je zpracován sumář za celou ČR, který je Přílohou č. 3, tamtéž je srovnán se sumářem za předešlý rok. V Příloze č. 4 jsou výsledky roku 2010 srovnány s výsledky let 2002, 2005 a 2009. V Příloze č. 5 jsou uvedeny rozdíly mezi rokem 2005 a 2010 a v Příloze č. 6 rozdíly mezi roky 2002 a 2010. Přestože byl rok 2010 poznamenán finančními problémy a z toho plynoucími poklesy některých výkonů, zatím nezaznamenal žádné fatální změny v ukazatelích výkonů RF ve srovnání s rokem 2009. Velké problémy mohou nastat v budoucích letech díky opětovnému snižování financí a počtu metodiků. **Změny lze pozorovat při srovnání výsledků let 2009 a 2010 (Příloha č. 3) a ještě zřetelněji při srovnání let 2005 a 2010 (Příloha č. 5) šesti let v režimu krajského samosprávného fungování RF.** V tomto období **výrazně poklesl počet pracovníků RF a klesl i počet obsluhovaných knihoven.** Jeden z krajů rezignoval na službu č. 5 Pomoc při revizi a aktualizaci KF, avšak poptávka ze strany obsluhovaných knihoven vedla k návratu, některé další kraje tuto službu výrazně omezují. Tři kraje ani v roce 2010 nerealizují službu č. 6, resp. nákup a zpracování KF z prostředků obcí. V hlavním městě Praze a krajích Středočeském, Pardubickém nenakupují knihovní fond z prostředků obcí, tzv. kmenový (určený do vlastních fondů obsluhovaných knihoven). Středočeský kraj knihovnický zpracovává pouze fond nakoupený knihovnami. Různý přístup přetrvává v rámci služby Servis výpočetní techniky. Pardubický kraj svou krajskou koncepcí výrazně posílil dodavatelský způsob plnění RF a současně byla zásadně oslabena možnost srovnávat tamní výkony RF s ostatními kraji ČR. Tyto změny, jako specifika některých krajů, by mohly ve svém důsledku vést až k opačnému stavu, než který sledují definované cíle programu RF.

Pozitivní je, že přibývá krajů, v nichž se podařilo zapojit alespoň část obcí do společného financování nákupu výměnných fondů. V roce 2010 výměnný fond (dále VF) je budován ze sdružených prostředků obcí (za smluvních podmínek) v 9 ze 14 krajů (služba č. 4).

Kromě RF vymezených standardem vykonávaly KK a PK další nezbytné činnosti napomáhající rozvoji knihoven, resp. jimi poskytovaných VKIS. Některé kraje své specifické cíle regionálního charakteru konkretizovaly v krajských koncepcích RF nebo adekvátních dokumentech.

Vedle toho si **některé kraje pro rok 2010 stanovily aktuální cíle**, které nejsou oficiálně formulovány v základních dokumentech, avšak jejich řešení je naléhavé. Ty **nejnaléhavější jsou projednávány v komisi SDRUK pro RF a doporučeny k celorepublikové pozornosti**. Byly jimi např. pokračování v proškolení knihovníků knihoven obcí v dovednostech ovládat ICT a ve schopnosti účinně asistovat návštěvníkům knihoven při jejich využívání, zavádění a správě vlastních webových stránek v malých knihovnách, účast knihoven na výchově ke čtenářství, pomoc školním knihovnám a celá řada dalších.

Úroveň a kvalita VKIS obsluhovaných knihoven významnou měrou závisí na osobnosti pracovníků plnících RF ale především na jejich počtu.

Počet pracovníků

Mezi základní podmínky výkonu RF patří i počty pracovníků, kteří tyto funkce naplňují. Jak bylo uvedeno již na str. 8, počty pracovních úvazků se rok od roku snižují, výjimku představuje pouze rok 2009. **Rok 2010 znamenal razantní snížení, a to hned o 10,75 pracovního úvazku:**

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010
rozdíl oproti předchozímu roku	-10,45	- 11,16	- 7,53	- 7,94	+ 0,75	- 10,75

Celkový stav pracovníků, kteří vykonávají RF, se od roku 2005 do roku 2010 včetně snížil 36,62 pracovního úvazku Je nanejvýš nutné, aby počet pracovníků dále neklesal, neboť takový trend s sebou nese řadu nebezpečí pro úspěšnost RF. Přes opakovaná upozornění na možná nebezpečí tento problém trvá a v roce 2010 se ještě razantně prohloubil. K naprosto nejdrastičtějšmu snížení počtu pracovníků došlo již dříve ve Středočeském kraji, k výraznému snížení počtu pracovních došlo i v kraji Pardubickém (skrytá personální náročnost vzhledem k téměř úplnému dodavatelskému způsobu zajištění RF), dále pak v krajích Ústeckém i Jihočeském a v Praze³¹. V krajích Jihočeském a Libereckém byl jednorázově snížen počet pracovníků, avšak bez výrazně negativních dopadů. V kraji Plzeňském došlo po jednorázovém snížení dotace k postupnému dorovnávání. **Argument o efektivitě výkonu RF, kterým jsou snížení počtu pracovníků zdůvodňovány, však nelze doložit**

³¹ Podrobně na straně 8

žádnými údaji. Naopak hrozí stále nebezpečí poklesu kvality RF, stagnace knihovnických a informačních služeb na zastaralých formách a prohlubování mezikrajových rozdílů. Ostatní kraje zaznamenaly jen nepatrná snížení, nebo naopak setrvaly na stejném počtu pracovních úvazků. Některé kraje v průběhu sledovaných let počet pracovních úvazků mírně navýšily. Ale ani počty pracovních úvazků, které jsou vykazovány, nemůžeme považovat za zcela vypovídající, a to zvláště v těch regionech, kde jsou ve větší míře uplatňovány fakturované služby bývalých střediskových knihoven, neboli RF jsou naplňovány dodavatelským způsobem. V takových případech nelze zjistit přesné údaje o velikostech pracovních úvazků, resp. personální náročnosti jednotlivých služeb v konkrétním kraji. Výrazný problém při komparačních metodách působí především údaje za kraj Pardubický, kde po zavedení odlišné koncepce, jsou RF poskytovány výhradně dodavatelsky (s výjimkou KK). **Pohyb počtu pracovních úvazků určených pro výkon RF v letech 2005 až 2010 zachycuje i tabulka na str. 8 a graficky je vyjádřen na Příloze č. 7.**

Rozdíl v počtu pracovních úvazků v letech 2005 a 2010 (přepočtený stav na plně zaměstnané):

kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	ČR celkem
r. 2005	9,00	31,35	28,00	15,99	8,35	22,55	14,30	17,40	11,40	16,50	30,00	22,00	16,80	25,60	269,24
r. 2010	5,44	17,09	22,65	15,50	8,25	16,43	11,60	17,50	5,90	16,00	28,31	23,14	17,48	27,34	232,62
2010/2005	-3,56	-14,26	-5,35	-0,50	-0,10	-6,12	-2,70	0,10	-5,50	-0,50	-1,69	1,14	0,68	1,74	-36,62

Stejně jako v předešlých výročních zprávách³² je třeba zdůraznit, že snižování pracovníků RF (metodiků) má negativní vliv nejen na objem prací a výkony v rámci RF, ale především na kvalitu služeb poskytovaných v rámci RF a potažmo na úroveň VKIS obsluhovaných knihoven. **Stav pracovních úvazků metodiků musí zůstat minimálně na úrovni některého z předešlých let, mají-li být naplněny vytčené cíle RF.** Na straně jedné ubývá výkonných metodiků a zároveň, na straně druhé, je na tyto specialisty kladeno stále více náročnějších úkolů zasahujících do nejširšího spektra činností v knihovnách. Příkladem požadavků na schopnosti a dovednosti pracovníka RF jsou: dobrá znalost oboru a jeho nejnovějších trendů, schopnost koncepčně pracovat, analyzovat, plánovat, argumentovat, organizovat, instruovat knihovníky v širokém spektru činností v knihovnách vykonávaných, jednat s knihovníky i představiteli obcí, vystoupit na veřejnosti atd. Nároky na tyto pracovníky může přiblížit i příklad toho, jaké **průměrné výkony za rok podá jeden metodik s plným pracovním úvazkem;** konstruováno pouze z údajů o 7 standardizovaných činnostech, o kterých jsou k dispozici údaje z výkazů RF:

³² Výroční zprávy RF dostupné na http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=10_RegFceRozc.htm

Průměrné výkony 1 metodika (plný pracovní úvazek)

Co všechno vykoná metodik (na jeden pracovní úvazek) za rok a pro kolik knihoven?

rok	2005	2009	2010
Průměrný počet obsluhovaných knihoven	22	25	26
Poskytnuté konzultace	74	88	92
Realizované metodické návštěvy	43	49	50
Zpracované statistické výkazy (včetně sumářů)	25	25	26
Organizace vzdělávacích akcí (včetně lektorování)	3	2,6	2,6
Pořádání a vedení porad	2	2	2
Pomoc při revizi KF (k. j.)	8 583	7 749	9 655
Nákup knih z prostředků obcí (k. j.)	375	386	392
Zpracování knih z prostředků obcí (k. j.)	492	646	628
Roční přírůstek VF v k. j. (nákup, zpracování, úprava)	920	987	797
Distribuce výměnných souborů (počet souborů)	72	86	91
Počet svazků ve výměnných souborech (k. j.)	3 257	4 861	5 167
Při rozvozech souborů a metodických návštěvách ujede (km)	1 352	1 460	1 392

Výčet neobsahuje administrativu, přípravu dokumentů pro knihovníky i obce, plánování, pomoc při realizaci nejrůznějších projektů knihoven, vlastní sebevzdělávání a řadu dalších činností, ale i osobnostních charakteristik, které nejsou nikde sledovány, ale jsou naprosto nezbytné pro úspěšný výkon RF. Metodik by měl být zkušený a uznávaný odborník, znalý podmínek v regionu.

Počet obsluhovaných knihoven

V roce 2009 se zastavil postupný pokles počtu obsluhovaných knihoven, který započal rokem 2006. Několikaletý trend snižování měl několik důvodů: Zpřesňování metod zpracování výkazů RF, upřesňování resortní statistiky, rušení dlouhodobě nepracujících knihoven. V roce 2008 i 2009 výrazně ubylo knihoven, které jejich zřizovatelé převedli při organizační změně na pobočky. Jednalo se o častý jev, kdy jedna obec zřizovala hned několik knihoven, nyní zřizuje 1 knihovnu s pobočkami. Některé obce zrušily knihovny bez náhrady. Na druhé straně byly zřízeny a pro veřejnost otevřeny knihovny nové nebo byla jejich činnost obnovena. Vykázaný počet obsluhovaných knihoven v roce 2010 potvrzuje trvalý zájem o odbornou pomoc poskytovanou v rámci RF, a to jak ze strany knihovníků obecních knihoven, tak i ze strany obcí. Vlivem víceleté pomoci knihovnám obcí dochází i k tomu, že další obce, které dosud neprovozovaly knihovnu, se k této povinnosti vůči svým občanům přihlásily a knihovnu zřídily nebo znovu obnovily její činnost. Stále častěji po úspěšné rekonstrukci, stavebních úpravách a vybavení nových prostor. Nepatrné meziroční změny v počtech obsluhovaných knihoven v krajích se budou objevovat i nadále, jsou totiž projevem běžných změn – uzavírání nepracujících knihoven, rušení nerentabilních poboček, znovuotevírání nových či rekonstruovaných knihoven a poboček. Péče o umístění a vybavení knihoven je především v posledních letech velmi intenzivní a úspěšná (např. kraje Jihočeský, Královéhradecký, Jihomoravský, Moravskoslezský, Liberecký a Plzeňský). Je to i výsledek zlepšujícího se vztahu obcí ke knihovnám a růstu významu VKIS i na malých obcích.

Obce daleko větší měrou usilují o splnění Standardu VKIS¹⁶ a jeho požadavku na umístění a vybavení knihovny. Svou významnou roli při tom sehrává i aktivní účast knihovníků v krajských soutěžních komisích i ústřední komisi soutěže Vesnice roku³³, kde jsou hodnoceny i knihovny soutěžících obcí. Svou roli v zlepšování podmínek knihoven ze strany provozovatelů má i cena Knihovna roku³⁴ a několik soutěží SKIP a jeho partnerů³⁵. Trvá i zájem odborných knihoven o vybrané služby RF, především o konzultační, poradenské a o vzdělávání. Mnohé kraje, např. Královéhradecký, Jihomoravský, Moravskoslezský, Liberecký a další, si spolupráci s odbornými knihovnami zahrnuly do koncepcí a plánů výkonů RF. Zvýšená pozornost se týkala stejně jako v předešlých dvou letech knihoven muzejních a školních.

Pohyb počtu obsluhovaných knihoven v krajích během posledních šesti let ilustruje tabulka níže. K 31.12.2010 je v systému RF o 59 obsluhovaných knihoven méně než v roce 2005. Ubyly především v krajích Jihomoravském, Olomouckém a Středočeském. Naopak nejvíce knihoven přibýlo v krajích Moravskoslezském, Královéhradeckém a Jihočeském, tedy v krajích s dlouholetou intenzivní prací v této oblasti. .

³³ Dostupné na <http://vesniceroku.cz/obec>

³⁴ § 15 a 16 Nařízení vlády č. 3/2005 Sb., o oceněních v oblasti kultury udělovaných Ministerstvem kultury.

Dostupné na http://www.nkp.cz/o_knihovnach/KnRoku/2010/index.htm

³⁵ Svaz knihovníků a informačních pracovníků uděluje spolu s partnery např. cenu Městská knihovna roku, Kamrádka knihovna a další. Dostupné na <http://www.skipcr.cz/>

Vývoj počtu obsluhovaných knihoven v jednotlivých krajích v letech 2005 až 2010 zachycuje tabulka:

Počet obsluhovaných knihoven v kraji	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	ČR celkem
V roce 2005	38	839	615	506	125	305	221	386	422	582	734	514	399	395	6 081
V roce 2006	39	825	620	502	127	305	222	386	420	575	724	501	399	398	6 043
V roce 2007	39	833	623	503	121	304	220	391	423	575	710	501	403	384	6 030
V roce 2008	39	834	628	501	121	299	223	395	421	575	708	457	401	401	6 003
V roce 2009	39	827	622	498	121	298	222	397	416	570	702	489	401	417	6 019
V roce 2010	39	828	625	495	121	300	224	397	414	569	697	494	401	418	6 022
rozdíl 2010/2005	1	-11	10	-11	-4	-5	3	11	-8	-13	-37	-20	2	23	-59

Vedle údajů o finančním zajištění a počtu pracovních úvazků metodiků mají údaje o počtu obsluhovaných knihoven velký význam při posuzování vykonávaných RF a při komparaci výkonů krajů a regionů. Lze z nich vypočítat různé ukazatele, např. počet obsluhovaných knihoven na 1 pracovní úvazek v kraji nebo velikost pracovního úvazku na 1 obsluhovanou knihovnu, příp. srovnat průměrné výkony v jednotlivých standardizovaných službách RF na 1 pracovní úvazek v kraji atd. **Finanční zajištění RF je však základním předpokladem pro výkon RF.**

Šestý rok plného financování a řízení výkonu RF v krajích potvrzuje, že bude třeba častěji společně komunikovat a vzájemně se i v průběhu roku informovat s cílem následné koordinace. Ta by měla směřovat k tomu, aby se z výkonu RF zcela nevytratily především cíle „Vyrovnání rozdílů v úrovni poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb obyvatelům měst a malých obcí“ a „Odstranění nežádoucích diferencí v úrovni poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb mezi jednotlivými regiony a krají“, jejichž dosažení se mnohde zaváděním nových koncepcí, neověřených standardů, norem a pravidel spolu s výraznými finančními omezeními vzdaluje. **Po dosažení a často i překročení kvantitativních ukazatelů Standardu RF se zřetelně rýsují kvalitativní rozdíly služeb v krajích resp. v jednotlivých regionech.** To se projevuje především v úrovni modernizace vlastních VKIS poskytovaných obsluhovanými knihovnami, na využívání ICT, poskytování elektronických služeb, na roli knihoven v komunitním životě míst, na umístění i vybavení knihovny. Velkou pozornost si i v následujících letech vyžádá působení na profesionální knihovny s malým počtem pracovních úvazků, na jejich zřizovatele a provozovatele na celkovém posílení pozice a role knihovny v každém městečku a větší obci.

1. Poradenská a konzultační činnost

Poradenská a konzultační činnost je trvale jednou z nejžádanějších služeb a zároveň velmi účinnou, úspěšnou a zásadně ovlivňující úroveň a dostupnost VKIS v knihovnách obcí. Ze sedmi standardizovaných služeb je tradičně službou nejvyhledávanější. Viz Příloha č. 7.

O konzultace projevují zájem všechny typy základních knihoven od obecních s „dobrovolným“ knihovníkem až po knihovny profesionalizované a knihovny s odborným zaměřením. Vedle klasických forem osobních jednání a telefonických dotazů je využívána elektronická pošta a dalších možností, které ICT nabízejí. KK a PK věnovaly zvýšenou pozornost zlepšování tzv. **elektronické metodiky**. Počet konzultací je i projevem ustálení RF v regionech a projevem důvěry knihovníků obsluhovaných knihoven k metodikům a jejich práci. Vedle širokého spektra běžných odborných dotazů ovlivňují výsledky i témata úkolů souvisejících s aktuálními celorepublikovými trendy a cíli. Často se konkrétní úkol váže na jeden až dva kalendářní roky.

Nejčastěji uváděná témata konzultací a poradenských služeb:

rok	téma
2002 2003	evidence knihoven, § 5 a násl. zák. č. 257/2001 Sb., žádosti, přílohy
2004 až 2006	internetizace knihoven a PIK, poradenství k podávání projektů do VISK, Knihovny 21. století, dalších programů i strukturálních fondů
2006	zavádění a obsluha vlastních webových stránek knihoven, autorskoprávní vztahy, konzultace s knihovníky odborných knihoven, PIK
2007	dokončování internetizace dosud nepřipojených knihoven, PIK úsilí o zaevidování u MK dosud neevidovaných knihoven, dokončovací práce na projektu Benchmarking, seznamování s jeho využitím a metodikou sebehodnocení, další kultivace a sjednocování statistické evidence a vykazování regionální automatizované knihovní systémy, webové stránky knihoven, dálkový přístup do OPAC
2008	masivnější zavádění regionálních automatizovaných knihovních systémů, další zkvalitňování webů knihoven, nová statistická evidence a vykazování od 1.1.2009, PIK
2009	zlepšení kvality, resp. informačního potenciálu webových stránek KK a PK určených obsluhovaným knihovnám, zkvalitňování webových stránek obsluhovaných knihoven, regionální automatizované systémy, dálkový přístup do OPAC, nová statistická evidence a vykazování od 1.1.2009 zpracování projektů do grantových programů, ekonomicko právní otázky spojené s čerpáním dotací
2010	zkvalitňování informačního potenciálů webových stránek KK a PK určených obsluhovaným knihovnám,

zkvalitňování webových stránek obsluhovaných knihoven, regionální automatizované systémy, dálkový přístup do OPAC, využívání MVS, příprava na další elektronické služby dálkově přístupné i v nejmenších knihovnách, e-booky, zpracování projektů do grantových programů, ekonomicko právní otázky spojené s čerpáním dotací, povinnosti knihoven spojené s autorským právem knihovny jako komunitní centra, soutěžení knihoven

Zájem o poradenské služby výrazně rok od roku vzrůstal a kulminoval v roce 2007. Od tohoto roku se udržuje na zhruba stejné úrovni co do počtu konzultací i metodických návštěv. Drobné výkyvy v kvantitě jsou statisticky nevýznamné a v žádném případě se nejedná o pokles kvality této služby nebo pokles zájmu o ni. To potvrzují i všechny základní údaje za rok 2010 v tabulce níže. **Počet knihoven, jimž byly poskytnuty konzultace, nebo v nichž PK a KK vykonaly metodickou návštěvu se v roce 2010 oproti roku 2009 mírně, avšak statisticky nevýznamně, snížil.** V rámci ČR to představovalo **za rok 2010 snížení o 20 obslužených knihoven,**³⁶ tj. o 0,3 %. **Meziroční pokles byl zaznamenán i v počtu konzultací.** V roce 2010 se uskutečnilo **o 81 konzultací méně než v roce předešlém a metodických návštěv bylo uskutečněno o 471 méně.** Nepatrná snížení obslužených knihoven a počtu konzultací ale především snížení počtu metodických návštěv lze přičíst právě poklesu finančních prostředků určených na výkon RF.

Vývoj v ČR během let 2005 až 2010 ilustruje tabulka, vývoj v jednotlivých krajích je v grafech uveden v Příloze č. 7.

Poradenská a konzultační činnost v roce	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Počet obslužených knihoven	6 395	6 687	6 522	6 438	6 553	6 533
Počet poskytnutých konzultací	19 988	20 308	20 745	21 013	21 420	21 339
Počet metodických návštěv	11 550	11 789	11 762	11 689	12 004	11 533

V roce 2010 byla průměrně v každém kraji ČR poskytnuta poradenská služba 467 knihovnám (v roce 2009 468 knihovnám). V každém kraji se uskutečnilo průměrně **1 524 konzultací** (v roce 2009 celkem 1 530 konzultací), tj. **každé obslužené knihovně byly poskytnuty v průměru 3,48 konzultace.** Avšak 6 ze 14 krajů vykazuje nárůst konzultací v roce 2010 vůči roku 2009. Nejvyšší nárůsty vykazují kraje Jihočeský, Vysočina a Plzeňský. Tento jev lze přičíst snížení finančních prostředků a tudíž i počtu metodických návštěv. Konzultace pak pravděpodobně byly i náhradou za metodickou návštěvu. Největší úbytek konzultací naopak vykazaly kraje Královéhradecký, Pardubický a Moravskoslezský.

³⁶ Obslužená knihovna = knihovna odebírající konkrétní službu
Obsluhovaná knihovna = knihovna zapojená do programu, může odebírat jednu nebo všechny služby.

Vývoj počtu konzultací v jednotlivých krajích v letech 2005 až 2010:

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Průměr
Počet poskytnutých konzultací															
v roce 2005	207	1873	3493	1225	319	885	327	2082	1912	1035	1421	2271	1683	1255	1428
v roce 2006	236	1567	3849	1211	376	951	364	2287	1932	973	1370	2009	1734	1449	1451
v roce 2007	216	2079	3066	1210	329	1150	426	2622	1927	1096	1578	1954	1589	1503	1482
v roce 2008	219	2117	3269	1134	368	961	344	2630	1583	1475	1721	2097	1757	1338	1501
v roce 2009	256	2138	2965	1007	342	921	427	3137	1907	1193	1820	1995	1828	1484	1530
v roce 2010	219	2117	3269	1134	368	961	344	2630	1583	1475	1721	2097	1757	1338	1524

Kontinuální růst počtu konzultací trval až do roku 2009, v roce 2010 se zastavil a počet konzultací mírně poklesl. Tento trend je patrný ve všech krajích s výjimkou krajů Jihočeského, Plzeňského, Karlovarského a Ústeckého.

V každém kraji bylo v roce 2010 **průměrně uskutečněno 824 metodických návštěv** (v roce 2009 tento průměr činil 857). V průměru byly během roku 2010 **všechny obslužené knihovny navštíveny téměř dvakrát (1,98x)**. Významnější meziroční nárůst metodických návštěv vykázaly 3 kraje, a to kraj Vysočina, Zlínský a Pardubický. Velké poklesy počtu metodických návštěv zaznamenaly kraje Jihočeský, Středočeský a Olomoucký.

Počet metodických návštěv v jednotlivých krajích v letech 2005, 2009 a 2010:

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Průměr
Počet metodických návštěv															
v roce 2005	91	1144	1553	1235	651	473	888	987	412	906	1025	957	874	354	825
v roce 2009	91	1161	1724	1209	513	576	736	1123	438	1199	871	782	1004	577	857
v roce 2010	88	1050	1512	1185	464	533	739	1 111	471	1273	856	686	1074	491	824

Vývoj konzultací a metodických návštěv v letech 2005, 2009 a 2010 v krajích je zachycen v Příloze č. 7.

Výsledky a výkonové ukazatele za rok 2010 v jednotlivých krajích obsahuje tabulka:

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Prům.
Poradenská a konzultační činnost															
Počet obslužených knihoven	39	927	697	577	121	336	277	408	420	560	715	577	441	438	467
Počet konzultací na jednu obsluženou knihovnu	6,33	2,42	4,11	1,84	2,51	2,66	1,48	6,76	5,16	2,12	3,11	3,56	3,86	2,78	3,48
Počet metod. návštěv na 1 obsluženou knihovnu	2,26	1,13	2,17	2,05	3,83	1,59	2,67	2,72	1,12	2,27	1,20	1,19	2,44	1,12	1,98
Počet obsluhovaných knihoven	39	828	625	495	121	300	224	397	414	569	697	494	401	418	430
Počet konzultací na 1 obsluhovanou knihovnu	6,33	2,71	4,59	2,14	2,51	2,98	1,83	6,94	5,24	2,09	3,19	4,16	4,25	2,92	3,71
Počet metod. návštěv na 1 obsluhovanou knihovnu	2,26	1,27	2,42	2,39	3,83	1,78	3,30	2,80	1,14	2,24	1,23	1,39	2,68	1,17	2,14

Standard RF z hlediska celé ČR byl po obsahové stránce naplněn. Kvantitativně je standardizován pouze počet metodických návštěv v knihovnách - **každá z obslužených knihoven má být navštívena minimálně 1x za rok, celorepublikový průměr vykazuje hodnotu 1,98.** Standard je ve všech krajích naplněn, a v některých krajích i několikanásobně překračován již řadu let. Potvrzuje se zkušenost z praxe, že pravidelné a především časté metodické návštěvy, výrazně přispívají ke zvyšování kvality služeb obsluhovaných knihoven. Mnoho PK a KK spojuje metodické návštěvy s rozvozem souborů knih. Pravidelné setkání s knihovníkem přímo v jeho knihovně a rovněž soustavný kontakt se zřizovateli knihoven se velmi osvědčuje, neboť osobní komunikace výrazně přispívá ke zkvalitňování VKIS v knihovnách. Na druhé straně se ale aktuální cíle v jednotlivých krajích často diametrálně liší. Zatímco v jedněch krajích již dospěli k plošnému rozšíření webových stránek a téměř k úplné automatizaci i v knihovnách s neprofesionálním pracovníkem, v jiných krajích se potýkají s fungováním základních služeb. Je to způsobeno m.j. i trvalým nedostatkem finančních prostředků, snižováním počtu metodiků pod únosnou hranici. Standardy pak nemohou být plněny. Součástí standardu služby „Poradenská a konzultační činnost“ je i forma služby realizovaná prostřednictvím **vydávání zpravodaje**. Trvale vyhledávanými jsou tituly krajských knihoven např. U nás (Královéhradecký kraj)³⁷, Duha (Jihomoravský kraj)³⁸, Krok (Olomoucký kraj)³⁹, Světlik – Svět libereckých knihoven⁴⁰, Zvuk Zlínského kraje⁴¹. Tato periodika, doplňující časopis Čtenář⁴², mají velký význam pro praxi knihoven v konkrétních regionech. Všechny vycházejí v klasické formě i elektronicky, nebo pouze v elektronické podobě jako Knihovnický zpravodaj Vysočina⁴³ a přesahují významem hranice kraje. Mnohé PK vydávají skromnější typ metodického zpravodaje, avšak zaměřeného na

³⁷ Dostupné na <http://www.svkhk.cz/Pro-knihovny/Zpravodaj-U-nas.aspx>

³⁸ Dostupné na <http://duha.mzk.cz/>

³⁹ Dostupné na <http://www.vkol.cz/cs/dokumenty/krok---kulturni-revue-olomouckeho-kraje/>

⁴⁰ Dostupné na <http://www.kvkl.cz/cz/region/svetlik-r18.html>

⁴¹ Dostupné na <http://www.kfbz.cz/zvuk.htm>

⁴² Dostupné na <http://ctenar.svkkk.cz/>

⁴³ Dostupné na <http://kzv.kkvysociny.cz>

konkrétní obsluhované knihovny, pro jejichž vnitřní potřebu jsou vydávány. Tento typ informační pomůcky je v současnosti vydáván zpravidla pouze elektronicky. Příkladem je i nadále Knihovnický zpravodaj 2010, který na svých webových stránkách zveřejňuje MěK Dačice⁴⁴, MěK v Milevsku zas podrobně a především inspirativně informuje o svých knihovnách a pro své obsluhované knihovny⁴⁵. Tak vedle tištěných zpravodajů a dalších forem tištěného informování obsluhovaných knihoven nabývají stále více na významu **webové stránky krajských a pověřených knihoven**, resp. jejich speciální část určená obsluhovaným knihovnám. V současnosti je to samozřejmostí u všech knihoven, které poskytují RF (s výjimkou 2 malých PK v Plzeňském kraji a KMP)⁴⁶. **Zlepšení webových stránek** určených speciálně obsluhovaným knihovnám a jejich zřizovatelům patřilo **i v roce 2010 v mnoha krajích k prioritám**. Na těchto webových stránkách se objevují všechny důležité informace, aktuality, sdělení, pokyny a návody, legislativa i praktické pomůcky ke stažení. V hodnoceném roce se nově a velmi přehledně zhostila pravidelného informování prostřednictvím webových stránek např. **Severočeská vědecká knihovna v Ústí nad Labem**⁴⁷. Nově upravené webové stránky a sekce vyhrazené regionálním knihovnám mají i MZK v Brně a MSVK Ostrava. Výrazně nápadité je užití šablony webu pro informace obsluhovaných knihoven⁴⁸, které si tak mimovolně osvojují možnosti šablony pro web vlastní knihovny. Praktické jsou webové stránky „Aktuální informace dobrovolným knihovníkům“ Krajské knihovny v Kralovských Varech⁴⁹. Pro operativní a otevřenou komunikaci zřizují KK a PK i elektronické konference určené jen obsluhovaným knihovnám, nebo zaheslované stránky, vyžadující na návštěvníkovi registraci – např. KK Vysočiny, SVK v Kladně, MSVK v Ostravě. Elektronická forma informování a vzájemné komunikace je nástrojem hojně používaným v poradenské a konzultační činnosti knihoven, urychluje ji, zjednodušuje a činí ji nepřetržitě dostupnou. Drtivá většina obsluhovaných knihoven má již k dispozici internet, a tudíž jej stále více knihoven využívá pro běžnou komunikaci se svou obsluhující knihovnou a k průběžnému sledování informací a novinek z oboru. V této oblasti jsou otevřeny další velké možnosti vzdělávání (zvyšuje se zájem o e-learningové formy), sebevzdělávání knihovníků a zintenzivnění komunikace mezi knihovníky navzájem. Internetizace knihoven se i v oblasti metodické práce ukázala jako velmi prozíravý krok. V roce 2010 se i další menší knihovny zapojily do sociálních sítí, nejčastěji se přihlásily na Facebook. I zde si knihovníci vyměňují zkušenosti a sdělují inspirativní nápady, oznamují realizace akcí a zároveň přímo komunikují se svými uživateli. Přes opětovné meziroční zlepšení využívání webových stránek a internetu při naplňování RF jsou mnohé knihovny teprve na začátku a s nepřetržitým rozvojem všech technologií rozdíly narůstají. Stále nejsou oficiálně formulovány nejracionalnější možnosti, resp. formy elektronické metodické práce, formulovány „povinné“ informace a údaje na jednotlivých úrovních knihoven s RF, tj. KK i PK a jejich vzájemné propojení tak, aby byly technologie co nejefektivněji využity i pro účely RF. Zlepšovat je nutné i webové stránky určené široké veřejnosti, především u malých profesionálních knihoven. Ty, pokud stránku provozují mají mnoho nedostatků, bývají velmi strohé, jen

⁴⁴ Dostupné na http://www.mkdac.cz/download/1knihovnicky-zpravodaj_-2010.pdf

⁴⁵ Dostupné na <http://www.knihmil.cz/index.php?id=cinnostkr>

⁴⁶ Dostupné na http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=10_RegFceRozc.htm

⁴⁷ Dostupné na <http://www.svkul.cz/pro-knihovny/>

⁴⁸ Dostupné na <http://www.knihovnaprostejov.webz.cz/>

⁴⁹ Dostupné na <http://www.knihovna.kvary.cz/cs/pro-knihovny/aktuality-pro-knihovny-a-zrizovatele/aktualni-infomrace-dobrovolnym-knihovnikum.html>

s oznámeními trvalých charakteristik knihovny, nejsou interaktivní ani aktuální. Úspěšně se zvětšuje počet webových stránek knihoven v nejmenších obcích, a to díky soustředěnému působení metodiků.

2. Statistika knihovnických činností

V roce 2010 byla tato služba stejně náročná jako v roce předešlém. Počátkem roku 2010 byl proveden pravidelný sběr statistických údajů, resp. vyplnění výkazů Kult(MK) 12-01 za rok 2009. Pro KK s PK to představuje nejen kontrolu správnosti, ale v případě PK i uložení do elektronické databáze NIPOS. Program StatExcel SVK HK byl spolu s NIPOS upraven tak, aby umožňoval jednorázové kopírování (import) údajů za každou vykazující jednotku. Knihovny, které tento program pro zpracování statistiky využívají, měly další zjednodušení administrativní práce s výhodou odstranění možností chyb. I rok 2010, druhý rok „nové“ statistiky byl ve srovnání s předešlými roky výjimečný intenzivnější a průběžnou pomocí KK a PK knihovnám obsluhovaným, především obecním knihovnám a jejich zřizovatelům. Počínaje 1. lednem 2009 přešly všechny knihovny na inovovanou statistickou evidenci a vykazování knihovnických činností⁵⁰. A to i v roce 2010 významně ovlivnilo poradenskou činnost, vzdělávání a obsah porad i seminářů všech knihoven plnicích RF. Na webech knihoven pověřených RF byly umístěny metodické pomůcky nebo na ně bylo odkázáno.

V roce 2010 pomohly KK a PK 6 046 knihovnám a jejich zřizovatelům se zpracováním statistického výkazu Kult (MK) 12-01 za rok 2009, tj. o 460 knihovnám méně než v roce 2009. Zpracováno bylo **celkem 6 049 statistických výkazů a sumářů**, tj. o 30 výkazů a sumářů méně než v roce 2009. Pokles byl zapříčiněn úbytkem počtu obecních knihoven (úbytek knihoven, které organizační změnou byly zřizovateli převedeny na pobočky) zmiňované již v kapitole o počtu obsluhovaných knihoven ve výroční zprávě za rok 2009 a 2008). Vzhledem k postupující elektronizaci v oboru knihovnictví bude třeba i v dalších letech věnovat pozornost nejen kvalitě zpracovávaných statistických údajů, ale zároveň i systematické péči o jednotnost vykazovaných údajů, respektování pokynů k vyplňování formulářů, sledování údajů o nových formách služeb (především on-line), péči o příslušný SW tak, aby statistický formulář byl stále přívětivější a aby sledované údaje byly v konečném výsledku co nejúplnější a spolehlivé. Mnohé knihovny s RF zpracovaly nejrůznější pomůcky a vystavily je na svých webech. Vedle ucelených informací, průběžně aktualizovaných, na webu KI NK ČR⁵¹, elektronická verze Deníku knihovny – na webu Knihovny V. Čtvrťka v Jičíně⁵², Knihovna K.H.Máchy v Litoměřicích vystavila řadu pomůcek⁵³, stejně tak KVK v Liberci⁵⁴. Již druhým rokem bylo úspěšně použito uzpůsobeného

⁵⁰ Podrobněji ve Výroční zpráva o plnění regionálních funkcí krajských knihoven na území ČR za rok 2008. Praha. KI NK ČR: 2009. s. 20.

Dostupné na http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=10_RegFceRozc.htm&

⁵¹ Dostupné na http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=01_stat.htm&

⁵² Dostupný na http://knihovna.jicin.cz/informace_pro_knihovny.htm

⁵³ Dostupné na <http://region.knihovnalitomerice.cz/ke-stazeni.html>

programu StatExcel nové struktury výkazu. SVK Hradec Králové spolu s pracovníkem NIPOS tak zajistila možnost knihovnám, které program využívají, kopírovat celý výkaz najednou do sběrné báze.

Statistika v jednotlivých krajích a průměrné hodnoty této činnosti v roce 2010 vyjadřuje tabulka:

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Průměr
Statistika knihovnických činností Kult (MK) 12-01															
Počet obslužených knihoven	39	919	635	496	120	302	224	388	422	581	688	494	401	337	432
Počet zpracovaných statistických výkazů	39	829	683	547	122	310	241	416	422	556	695	557	323	309	432
Počet zpracovaných výkazů na 1 obsluženou knih.	1,0	0,9	1,1	1,1	1,0	1,0	1,1	1,1	1,0	1,0	1,0	1,1	0,8	0,9	1,0
Počet zpracovaných výkazů na 1metodika	7,2	48,5	30,2	35,3	14,8	18,9	20,8	23,8	71,5	34,8	24,5	24,1	18,5	11,3	27

Počet zpracovaných statistických výkazů se v letech 2005, 2009 a 2010 měnil v krajích následovně:

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Průměr
v roce 2005	38	972	697	555	126	641	240	423	434	592	717	681	368	343	488
v roce 2009	39	835	689	553	122	309	235	418	432	564	699	556	320	308	434
v roce 2010	39	829	683	547	122	310	241	416	422	556	695	557	323	309	432

Obecně platí, že by uvedený počet měl jen mírně převyšovat počet obsluhovaných knihoven, a to o zpracovávané sumáře. Pokles či stagnace jsou naopak upozorněním na zkvalitňování této činnosti. Situaci dokreslují i grafy v Příloze č.7.

Standard byl splněn téměř všemi knihovnami plnícími RF na území ČR, a to jak ve strategickém cíli, tak periodicitě. Celostátně je i nadále aktuální pravidelné proškolení a pomoc obsluhovaným knihovnám nejen v malých obcích, ale i knihovnám profesionálním. Jako **nezbytné** se jeví **pravidelné každoroční zařazení tématu do porad či seminářů** před koncem kalendářního roku či hned na začátku roku následujícího.

⁵⁴ Dostupné na http://www.kvcli.cz/data/afm-uploads/region/Denik%20verejne%20knihovny2011_1.xls

3. Vzdělávání knihovníků, semináře, porady

Vzdělávání knihovníků je nezbytnou součástí dosažení vytčených cílů RF knihoven a předpokladem rozvoje knihoven a jejich služeb. Tato činnost je těsně provázána s dalšími programy podporujícími zvyšování kvalifikace knihovníků (např. VISK2) a s veškerou činností knihoven. Školící střediska KK disponují zkušenými pořadateli, pracovníky těsně spjatými s výkonem RF, kteří rozvinuli školení a vzdělávání pracovníků knihoven včetně dobrovolných knihovníků nebývalou měrou. Kvantitativně sice vykazuje tato činnost od roku 2005 výkyvy, ale je třeba zdůraznit, že jsou průběžně hledány nejrůznější nové formy a aktuální témata vzdělávacích akcí. Stále aktuální a diskutovaná je otázka závaznosti dalšího vzdělávání a sebevzdělávání knihovníků. Přesně jsou pojmenovány a obecně známy překážky, které knihovníkům brání v účasti na vzdělávání, stále však neexistují účinné nástroje, které by mohly významně ovlivnit zájem a účast. Určité posílení motivace by mohla přinést připravovaná novela Standardu VKIS, v níž je navrhován hodinový rozsah nabídky vzdělávacích kurzů pro knihovníky profesionální i dobrovolné. **Zatímco rok 2009 zaznamenal celkový nárůst vzdělávacích akcí, účasti knihovníků, ba i zvýšení celkového rozsahu vyučovacích hodin, rok 2010 znamenal v číselných vyjádřeních pokles.** Důvodů je několik: snižování finančních prostředků knihoven, a to nejen na RF, i očekávaný a bohužel několikrát odložený start projektu Únie zaměstnavatelských svazů Zvýšení adaptability zaměstnanců organizací působících v sekci kultura⁵⁵. Obsah a témata vzdělávacích aktivit zpravidla předcházejí realizaci celorepublikového nebo celokrajského cíle RF. Žádaná témata, formy, čas a místo realizace vzdělávacích akcí si některé kraje již tradičně zjišťují anketami a dotazníky (např. Středočeský, Plzeňský a Zlínský kraj). Jsou kraje, které si stanovují ústřední témata vzdělávání v daném roce, např. Jihomoravský kraj se v r. 2010 zaměřil na školní knihovny. Uspořádal kurzy pro knihovníky školních knihoven a 2x dvoudenní seminář pro ředitele škol, učitele a knihovníky. Téměř ve všech krajích i v roce 2010 pokračovali v proškolení knihovníků profesionálních i obecních knihoven ve využívání modulů regionálních automatizovaných knihovnických systémů i v dovednostech využívat ICT (Ústecký kraj). Ve všech krajích jsou časté a hojně navštěvované kurzy a semináře se zaměřením na současnou literaturu, národní literatury literaturu pro děti, na výchovu ke čtenářství. Často je vzdělávání v krajích organizováno tak, že KK pořádá semináře pro profesionální knihovníky, PK pak pro dobrovolné knihovníky svých obvodů. Středočeský kraj opětovně v závěrech výroční zprávy uvádí, že přínosem pro vzdělávání dobrovolných knihovníků by byly e-learningové kurzy pro knihovníky z malých obecních knihoven, ve smyslu knihovnického minima. Takový kurz provozuje Moravskoslezská vědecká knihovna v Ostravě, uskutečnily se již 3 běhy. Nyní v MSVK průběh vyhodnocují a připravují zprovoznit další funkce, které zkvalitní výuku (webinář). Ve všech krajích pokračovali v počítačových kurzech pro profesionální i pro dobrovolné knihovníky (na úrovni ECDL). Nadále jsou vyžadována a pořádána školení vyhledávacích strategií v oborových portálech, jednotlivých licencovaných databázích, v dovednostech používat plnotextové databáze, jak využívat Facebook nebo využít web pro různé komunity. To se týkalo, výjimečně sice, ale

⁵⁵ <http://kultura.monitorovani.eu/projekt.php>

přeci, i školení dobrovolných knihovníků. Všechny regiony pokračovaly v proškolení knihovníků ve schopnostech a dovednostech spravovat vlastní webové stránky.

Rok 2010 byl poznamenán poklesem všech ukazatelů, zásadní podíl na tom měl pokles finančních prostředků na RF i příprava vzdělávacího projektu Unie zaměstnavatelských svazů⁵⁵.

Vzdělávacích akcí pořádaných KK a PK se v roce 2010 zúčastnilo 3 623 knihoven, tj. o 324 knihoven méně než v roce 2009 (3 947) knihoven. Z celkového počtu 824 vzdělávacích akcí (o 163 méně než v roce 2009) bylo 595, tj. 72,2 % uskutečněno právě v rámci RF, a to v celkovém rozsahu 2 580 vyučovacích hodin. Vzdělávání (v rámci RF) se zúčastnilo 7 753 knihovníků, což je o 506 účastníků méně než v roce 2009. V roce 2010 byly v každém kraji uspořádány průměrně 43 vzdělávací akce v rámci RF (v roce 2009 to bylo 45), každé z nich se průměrně zúčastnilo 14,2 knihovníka (v roce 2009 14,4). Každá akce trvala průměrně 4,2 vyučovací hodiny. Rozdíly oproti roku 2009 jsou patrné z Přílohy č. 3 a vývoj v letech 2002, 2005, 2009 a 2010 z Příloh č. 4 a 5. Graficky je vzdělávání podchyceno v Příloze č. 7.

Meziroční rozdíly výsledků za celou ČR jsou zachyceny v následující tabulce:

Vzdělávání knihovníků, semináře	2009	2010	+/-
Počet obslužených knihoven	3 947	3 623	-324
Počet všech vzdělávacích akcí	987	824	-163
z toho: počet akcí v rámci RF	628	595	-33
Počet všech účastníků	13 921	13 125	-796
z toho: počet účastníků akcí v rámci RF	8 259	7 753	-506
Počet všech vyučovacích hodin	6 525	4 932	-1 593
z toho: počet vyučovacích hodin v rámci RF	2 892	2 580	-312

Přes celorepublikový pokles, vykázalo 6 krajů ze 14 nárůst vzdělávacích akcí v rámci RF. Byly jimi kraje Jihomoravský, Vysočina, Plzeňský a Zlínský. Největší pokles naopak zaznamenal kraj Jihočeský, a to o 24 vzdělávacích akcí v rámci RF méně, 1 kraj uspořádal stejný počet akcí a zbývající kraje vykázaly mírný pokles. Je vhodné vyzdvihnout úspěch krajů Jihomoravského a Vysočiny, kde od r. 2007 zaznamenávají kontinuální růst vzdělávacích aktivit pořádaných v rámci RF, a to přes všechny obecně se vyskytující problémy. Hledáme-li hlavní příčiny útlumu vzdělávání, jsou ve všech krajích obdobné – nedostatek finančních prostředků na straně pořadatele i účastnických knihoven, problémy s uvolňováním pracovníků z profesionálních knihoven s jedním knihovníkem, rozdílný den v týdnu, kdy má knihovna pro veřejnost zavřeno, neochota provozovatele knihovnicka uvolnit, termín a čas konání vzdělávací akce pro dobrovolné knihovníky. Silně negativní roli hraje nepochopení významu soustavného vzdělávání pro zdárný výkon profese jak knihovníky, tak i provozovateli knihoven a absence závaznosti celoživotního vzdělávání profesionálních pracovníků knihoven. V každém případě **by mělo být vzdělávání závazné pro metodiky KK a PK, kteří bez celoživotního vzdělávání a soustavné inovace vlastních vědomostí a dovedností nemohou kvalitně vykonávat svou funkci.**

Celoživotní vzdělávání není stále dostatečně doceněno jako nezbytný předpoklad kvalitního výkonu profese knihovníka na jakékoliv pozici. To se pak odráží v neinformovanosti knihovníků o vývojových trendech a nových možnostech pro knihovny a ve svém důsledku na kvalitě VKIS.

Počet vzdělávacích akcí v rámci RF v krajích v letech 2005 až 2010

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Průměr
rok 2005	21	60	51	58	15	30	25	39	19	65	56	54	18	45	40
rok 2006	33	44	58	78	3	25	15	54	21	53	63	64	16	59	42
rok 2007	32	50	73	44	1	13	17	50	19	36	52	50	21	66	37
rok 2008	30	39	95	38	1	32	20	42	23	46	59	47	27	52	39
rok 2009	38	46	87	42	4	20	20	45	26	56	117	46	26	55	45
rok 2010	42	36	63	47	7	18	15	42	22	65	131	39	27	41	43
rozdíl 2010/2009	4	-10	-24	5	3	-2	-5	-3	-4	9	14	-7	1	-14	-2

Vzdělávání je třeba posuzovat nejen počtem vykázaných akcí, ale i v souvislosti s dalšími údaji. Např. s průměrným počtem účastníků na jedné akci (zájem), kde dosahují nejvyšších hodnot knihovny v krajích Libereckém, Zlínském, Středočeském, Moravskoslezském a Ústeckém, nebo v průměrné délce trvání jedné akce (v počtu vyučovacích hodin), kde největšího počtu vyučovacích hodin dosahuje Praha, kraj Karlovarský, Ústecký a Středočeský.

Údaje o vzdělávání v rámci RF za jednotlivé kraje v roce 2010 jsou uvedeny v tabulce, zajímavé je jejich srovnání s průměrnými údaji:

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Průměr
Počet obslužených knihoven	15	399	304	251	54	178	136	244	134	399	494	404	325	286	258,79
Počet všech vzdělávacích akcí	151	40	71	54	14	24	21	50	23	69	140	47	51	69	58,86
z toho: počet akcí v rámci RF	42	36	63	47	7	18	15	42	22	65	131	39	27	41	42,50
Počet všech účastníků	1 841	783	706	1 081	113	405	401	724	401	1 825	1 406	984	1 115	1 340	937,50
z toho: počet účast. akcí v rámci RF	41	704	541	454	56	350	331	631	381	1 089	1 391	454	534	796	553,79
Počet všech vyučovacích hodin	1 359	235	280	236	108	146	106	167	85	386	700	333	271	521	352,29
z toho: počet vyučov. hodin v rámci RF	332	223	213	219	24	66	56	150	65	266	592	102	128	145	184,29
Ukazatele															
Počet vzděláv. akcí RF na 1 obsluž.knih.	2,80	0,09	0,21	0,19	0,13	0,10	0,11	0,17	0,16	0,16	0,27	0,10	0,08	0,14	0,34
Počet vyuč. hodin na 1 vzděláv. akci RF	7,90	6,19	3,38	4,66	3,43	3,67	3,73	3,57	2,93	4,09	4,52	2,62	4,74	3,52	4,21
Počet účastníků 1 vzděláv. akce RF	0,98	19,56	8,59	9,66	8,00	19,44	22,07	15,02	17,32	16,75	10,62	11,64	19,78	19,41	14,20
% obsluhovaných kn., které se účastnily	39%	48%	49%	51%	45%	59%	61%	61%	32%	70%	71%	82%	81%	68%	60%

Údaje druhé části tabulky (pouze vzdělávání v rámci RF) ilustrují, jak se v mnohých krajích o vzdělávání zajímá jen malá část obsluhovaných knihoven. Některé kraje ale naopak vykazují zájem i těch knihoven, které nejsou příjemci služeb RF, tzn. obsluhovanými knihovny. Jsou to nejrůznější odborné knihovny, počínaje muzejními, přes školní až k vysokoškolským, ústavním a dalším. Nejvyšší účast obsluhovaných knihoven vyjádřenou v procentech zaznamenávají kraje Olomoucký, Zlínský a Jihomoravský.

Zájem knihoven o vzdělávání RF se meziročně snížil o 6%, tj. o 324 knihoven. Vzdělávání v rámci RF se zúčastnilo 60 % obsluhovaných knihoven.

Z celkového počtu uspořádaných vzdělávacích akcí v PK a KK v roce 2010 bylo **72 % akcí realizováno v rámci RF**. V roce 2009 to činilo 64 %. V letech 2006 až 2010 má podíl vzdělávání v rámci RF na celkovém vzdělávání knihovníků stále vzrůstající tendenci. KK zaměřují své vzdělávací aktivity na široké spektrum typů a druhů knihoven, resp. knihovníků. PK vzdělávají povětšinou knihovníky obecních knihoven a menších profesionalizovaných knihoven. Mnohé vzdělávací formy pro knihovníky obcí - např. instruktáž a trénink - zařazují PK spíše do programů porad. Z těchto údajů by mělo vyplývat, že tři čtvrtiny vzdělávání jsou určeny právě pro příjemce regionálních služeb a z prostředků na tyto funkce jsou i hrazeny, či hrazeny částečně (v případě grantů).

Vývoj počtu vzdělávacích akcí srovnáním let 2002, 2005, 2009 a 2010 je zachycen v Příloze č. 4, graficky v Příloze č. 7.

Porady

Porady jsou v oblasti regionálních služeb prostředkem koordinace, informování a vzájemné výměny názorů a poznatků. V mnohých regionech jsou vzdělávací akce spojovány s poradami. Ve sledovaném roce bylo v celé ČR uspořádáno **442 porad** (v roce 2009 458 porad), **jichž se zúčastnilo 5 416 knihovníků z 3 043 knihoven** (v roce 2009 to činilo 5 459 účastníků z 3 037 knihoven). Při meziročním srovnání došlo v roce 2010 k mírnému zvýšení počtu zúčastněných knihoven, mírnému snížení počtu porad a počtu účastníků. Tento pohyb byl statisticky nevýznamný. V roce 2010 uspořádaly knihovny s RF **každého kraje průměrně 32 porady** (v roce 2009 33 porady). Průměrný počet účastníků jedné porady klesl z 12,39 účastníků v roce 2009 **na 12,25 v roce 2010** viz Přílohy č. 3, 4 až 7.

Údaje za jednotlivé kraje v roce 2010 obsahují následující tabulky (grafické vyjádření na Příloze č. 7):

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Průměr
Porady															
Počet obslužených knihoven	9	399	196	340	33	197	82	123	177	361	447	361	90	228	217,36
Počet akcí	1	22	40	49	11	17	14	36	34	27	51	40	30	70	31,57
Počet účastníků celkem (v kraji)	15	385	445	472	104	190	150	366	325	379	855	416	377	937	386,86
Průměrný počet účastníků na jedné poradě 2010	15,00	17,50	11,13	9,63	9,45	11,18	10,71	10,17	9,56	14,04	16,76	10,40	12,57	13,39	12,25

Vývoj v počtu uspořádaných porad v období let 2005, 2009 a 2010 v jednotlivých krajích ČR:

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Celkem	Průměr
v roce 2005	1	53	36	77	9	17	18	48	31	32	43	45	27	37	474	34
v roce 2009	1	31	39	49	10	17	17	35	39	25	46	40	29	80	458	33
v roce 2010	1	22	40	49	11	17	14	36	34	27	51	40	30	70	442	32

Průměrná účast knihovníků na 1 poradě podle krajů (srovnání let 2005, 2009 a 2010):

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Průměr
v roce 2005	23,0	10,8	11,4	6,7	10,7	10,2	11,6	9,3	9,8	10,3	16,8	8,8	12,9	11,7	10,5
v roce 2009	21,0	13,5	12,1	10,1	9,0	12,5	11,7	10,9	8,9	13,0	18,9	10,3	10,0	11,6	12,4
v roce 2010	15,0	17,5	11,1	9,6	9,5	11,2	10,7	10,2	9,6	14,0	16,8	10,4	12,6	13,4	12,3

Standard

Strategickým cílem služby Vzdělávání knihovníků, semináře, porady je „zajištění celoživotního vzdělávání knihovníků a jejich informovanosti o aktuálním vývoji oboru jako podmínky vzájemné spolupráce a koordinace knihoven¹¹“. Standard pro vzdělávání stanovuje, aby každý profesionální pracovník absolvoval za rok 30 hodin a dobrovolný knihovník 8 hodin vzdělávání. V předešlých dvou letech byla intenzivně připravována novela Standardu VKIS¹⁶ ta navrhuje povinné zvýšení počtu hodin celoživotního vzdělávání profesionálních pracovníků na 48 ročně. Bylo by výhodné přijmout standard v této hodnotě i pro RF.

Jako součást vzdělávání jsou standardizovány i porady s obsluhovanými knihovnami. Část KK naplnila požadavek 4 porad ředitelů PK ročně, stejně tak je zčásti naplňován cíl uspořádat 2 porady ročně pro neprofesionální knihovníky (např. MZK v Brně, KFBZ Zlín, KK Karlovy Vary). Přetrvávají obtíže s účastí knihovníků malých profesionálních knihoven. Uváděné důvody jsou pestré, avšak z hlediska potřeby vzdělávání jako a informovanosti jako podmínky úspěšného rozvoje VKIS překonatelné (např. jednotný tzv. zavírací den v regionu, pobídkové nástroje, vývoz kurzů do regionů jednotlivých PK, atd.). Jak ukazují výsledky roku 2010 a jejich hodnocení v krajských výročních zprávách RF, bude ještě k jejich vyřešení třeba několikaletého úsilí. **Důležité je o významu celoživotního vzdělávání přesvědčit nejen knihovníky, ale i provozovatele knihoven.**

4. Tvorba výměnných fondů, jejich cirkulace a distribuce

Výměnný fond, jako specifický druh knihovních fondů budovaných výhradně v síti knihoven územně samosprávných celků, se právě svým účelem ukázal jako nezbytný prostředek ke zkvalitňování dostupnosti dokumentů a informací v nich obsažených a ke stírání rozdílů v kvalitě služeb knihoven ve městech a v malých obcích. Tím, že výměnný fond cirkuluje po knihovnách, je jeho budování a využívání efektivní i ekonomické. Původně výměnné fondy pomáhaly především těm obcím, které neměly takový finanční potenciál, aby jejich knihovna byla dostatečně „atraktivní“ a mohla uspokojovat požadavky občanů. Poslední roky je stále hojněji využívají i ty obce, které sice financují nákup KF ve své knihovně, avšak není pro ně hospodárné doplňovat jej v takové šíři, jakou představují cirkulující soubory z výměnných fondů. V posledním období dokonce takových obcí ubývá. To všechno jsou, jak ostatně potvrzují několikaleté výsledky, důležité argumenty pro další realizaci této služby a její upevnění v souvislosti s ekonomickými problémy. Budování VF naráželo v roce 2010 na problémy související s výší krajské dotace na RF. Ačkoliv celkově nižší částka na nákup VF nebyla obecně krácena, naopak mnohde ještě posílena, rostou ceny knih, a proto se jich za stejnou hodnotu pořídí méně. Zároveň stále více malých knihoven má zájem VF využívat. Navíc, jak některé kraje ve zprávách uvádějí, čtenáři v obcích preferují nově vydané knihy a především beletrii. Tam, kde jsou obsluhované knihovny automatizovány a propojeny s PK, si složení výměnných souborů mohou samy dálkově ovlivňovat. Tak se dostává na pořad řešení otázka jak posilovat finanční částku na nákup VF, klonit se k nějaké specializaci VF? Přitom VF jsou patrně jedněmi z nejlépe obnovovaných KF v ČR. Např. Knihovna Vysočiny v roce 2010 obnovila 5 % VF⁵⁶.

K 31. 12. 2010 dosáhly výměnné fondy v rámci celé ČR objemu **2 921 765 knihovních jednotek** (dále k. j.). Znamená to, že **pro každou obslouženou knihovnu bylo k dispozici průměrně 552 k. j. výměnného fondu** (dále VF). Průměrně je v každém kraji ČR k dispozici VF o velikosti necelých 209 tisíc k. j. V roce 2009 to bylo necelých 198 tisíc k. j. **Roční přírůstek VF činil 185 431 k. j., v roce 2009 to bylo 240 186 k. j. Finanční částka** za celou ČR věnovaná z krajských dotací na RF na nákup VF **v roce 2010 činila 27 504 597 Kč**, tj. o téměř **12 mil. Kč méně** (v roce 2009 39 446 042 Kč). Částka za rok 2010 **představuje 23,77 %** z celkových krajských dotací na RF. Tím naléhavěji je nutno upozornit, že částka na nákup KF se již od r. 2005 zvyšuje, avšak velikost přírůstku VF se naopak rok od roku mírně snižuje vlivem růstu cen knih. **Jeden kraj nenakupoval z krajské dotace v roce 2010 VF vůbec! Z ostatních zdrojů pak věnoval pouhých 16 tisíc Kč oproti 6 mil. Kč v roce předešlém.** VF byl i v roce 2010 **doplňován nejen z finančních prostředků krajů, ale i z prostředků obcí, a to v 9 ze 14 krajů.** 10 krajů využívá zároveň i dalších finančních zdrojů. Praha a Liberecký kraj budují VF výhradně z finančních prostředků krajů a naopak, kraje Jihočeský, Plzeňský, Královéhradecký, Vysočina, Olomoucký budují VF ze všech tří sledovaných zdrojů: z krajské dotace na RF, z finančních prostředků obcí a z dalších zdrojů.

⁵⁶ V novele Metodického pokynu VKIS bylo navrženo 10%. Při analýze současného stavu doplňování tohoto množství dosahovalo jen málo knihoven, a to především těch působících v menších místech.

Meziroční rozdíly ukazatelů budování výměnného fondu v ČR znázorňuje tabulka níže a Příloha č. 3.

Výměnný fond	2009	2010	+/-
Stav výměnného fondu k 31.12 v k. j.	2 778 524	2 921 765	143 241
Roční přírůstek VF	240 186	185 431	- 54 755
Zakoupeno z dotace na RF (v k. j.)	219 684	164 659	-55 025
Zakoupeno z prostředků obcí (v k. j.)	12 105	12 104	-1
Zakoupeno z finan. prostř. dalších zdrojů (v k. j.)	7 290	4 856	- 2 434

Údaje za jednotlivé kraje o budování VF i finančních nákladech s tím spojených jsou uvedeny v Přílohách č. 7. a č. 8.

Stav VF k 31. 12. 2010, přírůsteky za rok a počet doplněných k. j. podle původu finančních prostředků v jednotlivých krajích (v k. j.):

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Celkem	Průměr
Výměnný fond (v k. j.)																
Stav výměnného fondu k 31. 12. 2010	10481	249162	292688	309665	124483	179065	72613	332229	391869	291913	187276	168667	102046	209608	2921765	208698
Roční přírůstek VF	1 265	5 989	13 665	13 819	6 717	13 398	6 433	16 568	17560	21 541	19 344	13180	8740	27212	185 431	13 245
Zakoupeno z dotace na RF	1 265	5 810	12 913	13 051	3 955	11 424	5 696	14 835	15544	19 306	17 488	11919	8737	22716	164 659	11 761
Zakoupeno z prostředků obce	0	1	217	524	2 762	1 341	0	1 694	0	700	0	774	0	4091	12 104	865
Zakoupeno z jiných zdrojů	0	178	535	241	0	0	0	39	1911	1 535	187	69	3	158	4 856	374

Přírůstek VF v k. j. z hlavního finančního zdroje v letech 2005 až 2010 po jednotlivých krajích:

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Celkem	Průměr
2005 – Zakoupeno z dotace krajů na RF	1177	31059	18267	11702	5481	12026	5273	17477	21269	25409	23399	20058	8753	22386	223 736	15 981
2006 – Zakoupeno z dotace krajů na RF	1326	42724	21759	13205	5388	11202	3797	16525	22052	29096	23301	22026	6407	22934	241 742	17 267
2007 – Zakoupeno z dotace krajů na RF	1250	41039	21992	13907	4728	13663	5814	14175	24036	27921	21216	18209	5613	22396	235 959	16 854
2008 – Zakoupeno z dotace krajů na RF	1208	38647	18373	14494	4706	10832	5606	16364	22383	23228	17588	15453	8268	22925	220 075	15 720
2009 – Zakoupeno z dotace krajů na RF	1412	36247	21598	13744	4081	10212	5355	17070	22032	23326	20530	16780	5649	21648	219 684	15 692
2010 – Zakoupeno z dotace krajů na RF	1265	5810	12913	13051	3955	11424	5696	14835	15544	19306	17488	11919	8737	22716	164 659	11 761
rozdíl 2010/2009	-147	-30 437	-8 685	-693	-126	1212	341	-2 235	-6 488	-4 020	-3 042	-4 861	3 088	1 068	-55 025	-3 930

Pozornost si vynucuje meziroční pokles počtu doplněných k.j. v krajích Středočeském, Jihočeském, Pardubickém.

Roční přírůstek VF upravuje i **standard RF**⁵⁷. Stanovuje minimální přírůstek VF v 1 PK (nebo KK budující VF) na 1 500 k. j. za rok pro cca 80 obsluhovaných knihoven. Z následující tabulky je patrné, že standard neplní 4 kraje (co do počtu přírůstků na PK (nebo KK)).

Důvody jsou m.j. v nízké finanční částce na doplňování VF a v rostoucích cenách knih.

Roční přírůstek na 1 knihovnu s RF v roce 2010:

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	ČR	Stand.
Počet knihoven budujících VF*	1	5	10	14	3	8	4	6	4	5	8	7	4	15	95	1
Počet knihoven, kt. VF využívají	21	757	551	432	89	268	194	351	362	505	607	428	350	382	5297	80
Počet obsluh., na 1 knihovnu budující VF	21	151	55	31	30	34	49	59	91	101	76	61	88	25	56	80
Roční přírůstek v k. j.	1 265	5 989	13 665	13 819	6 717	13 398	6 433	16 568	17 560	21 541	19 344	13 180	8 740	27 212	185 431	1 500
Průměrný roční přír. na v 1 knihovnu s VF	1 265	1 198	1 367	987	2 239	1 675	1 608	2 761	4 390	4 308	2 418	1 883	2 185	1 814	1 952	1 500

* V některých krajích doplňují VF i KK, pokud vykonávají RF i v intencích PK (obvykle v rámci okresu)

Pozornost věnovaná VF je vyjádřena i výší finančních prostředků vynaložených v jednotlivých krajích na jeho doplňování, tzn. na nákup VF. Ještě výstižnější je pak vyjádření v procentech z celkových nákladů na RF. Přehled o finančních objemech vynaložených na doplňování VF v roce 2010, je obsahem následující tabulky, grafické vyjádření je uvedeno v Příloze č. 8.

Finance na budování VF v roce 2010 v krajích (pouze z krajských dotací):

	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Celkem
Celkové náklady (v Kč)	2567118	7202096	10000000	7630000	3670000	8000000	5440000	9358561	5850000	9513000	13450000	9300000	10008000	13722998	115711772
z toho na VF (v Kč)	219470	0	2239015	2454989	677300	2077348	988908	2401880	2571048	2994818	3473131	1771718	1592995	4041976	27504597
na nákup VF v % z celku	8,5%	0,0%	22,4%	32,2%	18,5%	26,0%	18,2%	25,7%	43,9%	31,5%	25,8%	19,1%	15,9%	29,5%	23,8%

Údaj za PA není srovnatelný s ostatními kraji, vzhledem k metodice vykazování pracovních úvazků, a tedy i mzdových nákladů

⁵⁷ METODICKÝ pokyn Ministerstva kultury k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky. Praha: MK ČR 1994. str. 9.
Dostupné na <http://knihovnam.nkp.cz/docs/MetPokynMK05.doc>

Prostředky na nákup VF v Kč (z krajských dotací) , vývoj v letech 2005 až 2010:

	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Celkem
v roce 2005	190679	4947402	2710540	1744063	693443	2490208	712667	2679934	3477761	4266437	3753521	2941623	1292356	3465750	35366384
v roce 2006	178882	6512000	3795383	1968424	771299	1755710	553071	2496475	3556367	3914831	3948548	3259937	1462876	3676096	37849899
v roce 2007	171579	6518011	3691284	2139296	775181	1851585	899031	2342686	3660518	4187639	3571387	2724626	1347540	3792507	37672869
v roce 2008	169958	6517958	3821143	2311826	780913	1859980	919726	2819344	3722408	4107932	3506497	2493552	1510713	3951990	38493940
v roce 2009	238911	6448005	3906206	2458784	696176	1974661	944005	2862473	3718069	4459970	3707243	2649138	1483758	3898643	39446042
roce 2010	219470	0	2239015	2454989	677300	2077348	988908	2401880	2571048	2994818	3473131	1771718	1592995	4041976	27504597
rozdíl 2010/2009	-19 441	-6 448 005	-1 667 190	-3 795	-18 876	102 687	44 903	-460 593	-1 147 021	-1 465 152	-234 112	-877 420	109 237	143 333	-11 941 444

Procentuální vyjádření viz IV. Hodnocení financování regionálních funkcí, hospodaření, graficky na Příloze č. 8.

Částka věnovaná na nákup VF za rok 2010 byla nižší oproti předešlému roku téměř **o 12 mil. Kč, dosáhla hodnoty pouhých 27, 5 mil. Kč. Pouze 4 kraje částku nesnižovaly, 1 kraj – Středočeský, nemohl na VF uvolnit nic.** Z tohoto pohledu vykázaly výraznější zvýšení nákladů na nákup VF kraje Moravskoslezský, Zlínský a Ústecký. Vzhledem k velikosti kraje je i zvýšení v Libereckém kraji úspěchem. Knihovny v některých krajích (např. v Jihomoravském) hledají další zdroje. Začaly jednat s obcemi, zda by nepřispívaly na budování společných VF jako je tomu např. v okrese Děčín, Ústí nad Orlicí, v kraji Karlovarském a v některých obvodech Královéhradeckého kraje a dalších. Knihovny ve všech krajích dbají na kvalitu VF a dostatečné pokrytí zájmu obcí o novinky v cirkulačních souborech, na zkvalitnění skladby a aktuálnosti VF. Stále častěji a v hojnějším počtu se soustřeďují i na rozšíření druhů dokumentů ve VF – na časopisy, CD, zvukové knihy apod.

Cirkulace výměnného fondu

Cirkulace výměnných fondů byla i v roce 2010 hned vedle poradenských a konzultačních činností nejžádanější službou, přestože procento knihoven využívajících VF zůstalo v celorepublikovém ukazateli na stejné hodnotě jako v roce 2009⁵⁸. V celé ČR ubyly pouze dvě knihovny, což je statisticky zanedbatelná hodnota. **V roce 2010 využilo** možnosti obohatit svůj knihovní fond (dále KF) výměnnými soubory **5 297 knihoven. Z celkového počtu obsluhovaných knihoven** ve sledovaném roce činí **88 % knihovny, které tuto službu využívají. Jedná se trvale o jednu z nejžádanějších standardizovaných služeb RF. Celkem** bylo v ČR **expedováno 21 156 souborů** (o 198 souborů více než v roce 2009), které dohromady obsahovaly **1 202 008 k. j.** (o 19 083 k. j. více než v roce 2009). Znamená to, že **1 soubor obsahoval průměrně**

⁵⁸ Zbývající 12 % tvoří z velké části profesionalizované knihovny, které cirkulačních souborů využívají pouze sporadicky.

57 k. j. Každá z obslužených knihoven obdržela za rok 2010 průměrně **4 cirkulační soubory a v nich dohromady 227 k. j.** Jinak řečeno, **v každé obci, jejíž knihovna je zapojena do programu RF a využívá cirkulační služby, obdrželi uživatelé knihovny průměrně 227 nových knih.** Trvalý zájem o službu vyjadřují následující tabulky, Příloha č. 4 a grafy v Příloze č. 7.

Vývoj zájmu v jednotlivých krajích zachycuje tabulka vyjadřující v % počet knihoven využívajících tuto službu z celkového počtu obsluhovaných knihoven:

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	ČR
v roce 2005	45 %	97 %	74 %	95 %	76 %	90 %	84 %	87 %	78 %	85 %	68 %	88 %	86 %	77 %	84 %
v roce 2006	49 %	81 %	78 %	94 %	76 %	89 %	86 %	88 %	80 %	84 %	77 %	91 %	78 %	84 %	83 %
v roce 2007	54 %	89 %	85 %	94 %	74 %	98 %	89 %	88 %	85 %	87 %	82 %	91 %	85 %	89 %	87 %
v roce 2008	59 %	90 %	84 %	90 %	74 %	90 %	87 %	87 %	86 %	86 %	82 %	95 %	88 %	93 %	87 %
v roce 2009	59 %	92 %	92 %	87 %	74 %	90 %	89 %	89 %	87 %	88 %	84 %	89 %	89 %	87 %	88 %
v roce 2010	54 %	91 %	88 %	87 %	74 %	89 %	87 %	88 %	87 %	89 %	87 %	87 %	87 %	91 %	88 %

Zájem obsluhovaných knihoven roste jak v krajích, kde práce s VF a cirkulačními soubory má dlouholetou a nepřerušovanou tradici, tak i v krajích, kde tato služba v 90. letech min. století stagnovala nebo i zanikla. Zanedbatelné procentuální poklesy představují zpravidla snížení počtu všech obsluhovaných knihoven.

Počet souborů do 1 obslužené knihovny (tj. knihovny využívající tuto službu) v letech 2005, 2009 a 2010:

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	ČR	Standard
v roce 2005	1,5	3,2	3,0	2,3	4,8	6,8	2,5	4,9	2,6	6,1	2,8	4,5	2,7	5,5	3,8	2
v roce 2009	1,5	3,2	2,7	2,9	4,7	7,2	3,0	5,3	3,0	3,6	3,6	6,0	2,4	6,5	4,0	2
v roce 2010	1,4	3,1	2,7	2,9	4,5	7,6	3,6	5,3	3,0	3,7	3,5	5,5	2,7	6,7	4,0	2

Počet k. j. dodaných (za rok) v souborech celkem do 1 obslužené knihovny v letech 2005, 2009 a 2010:

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	ČR	Standard
v roce 2005	87	138	192	169	184	308	99	240	158	185	108	191	125	219	173	60 (2x 30)
v roce 2009	274	181	227	194	227	355	125	286	213	251	190	262	172	262	223	60 (2x 30)
v roce 2010	241	172	243	189	216	353	142	295	201	266	205	262	184	255	227	60 (2x30)

Průměrný počet souborů za rok 2010 do jedné obslužené knihovny v celorepublikovém ukazateli neklesl oproti roku 2009. Poklesl, i když jen mírně, v pěti krajích, ve čtyřech krajích zůstal na stejné hodnotě, mírně se zvýšil v krajích Moravskoslezském, Zlínském, Libereckém, Ústeckém a v kraji Vysočina. Podobně nepatrné meziroční změny nastaly i v počtu dodaných k.j. za rok 2010 v jednotlivých krajích. **Průměrný počet za celou ČR ale vzrostl z 223 k.j. v roce 2009 na 227 k.j. v roce 2010.**

Průměrně v každém kraji expedovali v roce 2010 pracovníci PK a KK 1 511 souborů (v r. 2009 1 497 souborů), které obsahovaly průměrně **85 858 k. j.** (v r. 2009 84 495 k.j.):

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Průměr
Cirkulace VF															
Počet obslužených knihoven	21	757	551	432	89	268	194	351	362	505	607	428	350	382	378
Počet expedovaných souborů	29	2 377	1 513	1 256	403	2 027	695	1 877	1072	1 883	2 154	2373	946	2551	1 511
Počet svazků v souborech	5 051	130 193	133 983	81 795	19 186	94 687	27 512	103 675	72926	134 538	124623	112122	64441	97 276	85 858
Poč. sv. do 1 obsluž. knihovny	241	172	243	189	216	353	142	295	201	266	205	262	184	255	227
Poč. sv. na 1 expedovaný soubor	174	55	89	65	48	47	40	55	68	71	58	47	68	38	57
Poč. exp. soub. do 1 obsluž. knih.	1,4	3,1	2,7	2,9	4,5	7,6	3,6	5,3	3,0	3,7	3,5	5,5	2,7	6,7	4,0

Příloha č. 7 obsahuje grafy zachycující práci se soubory, a to ve srovnání let 2005, 2009 a 2010.

Formy práce s cirkulačními soubory jsou různé. Stále častěji přibývá regionů, v nichž si sami knihovníci obsluhovaných knihoven žádají o konkrétní tituly prostřednictvím webového rozhraní, a tak ovlivňují skladbu souborů. Toto zrychlení a splnění konkrétního požadavku umožňuje nasazení regionálního automatizovaného knihovního systému. Periodicita dodávání je též kraj od kraje různá a stejně tak cirkulace, resp. vrácení kompletních souborů či jen těch k. j., o které již není v místě zájem, až po důslednou a pevně zavedenou cirkulaci po předem stanovených trasách. Mnohé PK, především ty, které působí v příhraničí, budují VF a půjčují cizojazyčnou literaturu, např. v Moravskoslezském kraji, Libereckém, Královéhradeckém, Karlovarském, ale i v Jihomoravském kraji a dalších.

Standard upravuje jak velikost ročního přírůstku v 1 PK (viz tabulku na str. 29), tak i **minimální počet souborů** dodaných do jedné obsluhované knihovny a **počet k. j. v 1 souboru** (viz tabulku na str. 33). Standard **doplňování VF** (1 500 k. j. na 1 pověřenou knihovnu a rok) **nesplnily v roce 2010 již čtyři kraje, v roce 2009 tři kraje, zatímco v r. 2008 pouze jediný.** Standard pro **počet dodaných souborů a jejich velikost** je již několikrát rok naplňován a překračován (viz tabulky výše). Ukládá knihovnám s RF poskytnout každé obslužené knihovně minimálně 2x ročně 1 soubor s minimálně 30 k. j.

V následujících letech bude nutné bedlivě sledovat plnění standardu kvůli finančním otázkám, růstu cen knih a současnému zvýšenému zájmu knihoven o výměnné soubory. Je třeba doporučit i úpravu doplňování o další druhy dokumentů a cizojazyčnou literaturu tam, kde k tomu dosud PK nepřistoupily. Vzhledem k vývoji vlastních VKIS obsluhovaných knihoven **je třeba věnovat pozornost i využívání výměnných souborů a hledání cest optimálního titulového složení souborů pro konkrétní knihovny.** Např. tak, jak se rychle rozšiřuje s využitím REKS a jejich nasazení na práci se soubory, kdy si každý knihovník může aktivně objednat požadované tituly. Velmi nápadité, a přitom jednoduché řešení našli v Lounech, kde si knihovníci sami vyberou, když PK přijede s novými knihami v přívěsu auta. Je třeba počítat i se zájmem uživatelů o nové knihy, tzn. dbát na procento obnovy celého VF. Nabízí se např. možné řešení finanční spoluúčastí obcí tam, kde to bude vhodné.

5. Pomoc při revizi a aktualizaci knihovnických fondů

KK a PK si kladou za cíl vést provozovatele knihoven k uvědomělé správě KF. Obecními knihovnami, resp. obcemi je tato služba vyhledávána a ve všech krajích - s jedinou výjimkou - je i součástí krajských koncepcí RF. Probíhá podle plánu revizí sestavovaných na základě objednávky (zájmu) obcí. Povinnost provozovatelů provádět revize knihovnických fondů je stanovena knihovnickým zákonem. Jím je také stanovena periodicita revizí, pro nejmenší velikostní kategorii knihoven (dle KF) na 5 let⁵⁹. V posledních letech nabývá na významu poradenská pomoc, především při aktualizaci KF obsluhovaných knihoven související se zaváděním regionálních automatizovaných knihovnických systémů.

Vývoj služby má ustálený charakter, stále více se soustřeďuje na metodickou pomoc při její realizaci (uvádí vedle Středočeského kraje i další, např. kraj Jihočeský, Jihomoravský). V knihovnách probíhá již „2. kolo“ revizí. Samotná aktualizace jako nezbytný krok při ukládání KF do elektronických databází se objevuje ve všech krajích, kde zavádějí regionální automatizované knihovnické systémy. V některých krajích již realizují revize KF právě za pomoci regionálního automatizovaného knihovnického systému a zdůrazňují obrovské zkrácení pracovního času nutného pro klasické provedení revize (např. Královéhradecký kraj). Vzhledem k rychlému rozšiřování těchto nástrojů se blížíme době, kdy již nebude revize KF charakterizována jako mimořádně časově a personálně náročná činnost a prostor se uvolní pro další, uživatelům bezprostředně prospěšnější knihovnické činnosti.

V roce 2010 bylo obsluženo celkem **1 094 knihoven**, z toho **v 673 z nich proběhla revize KF. Zrevidováno bylo 2 245 810 knihovnických jednotek. Meziroční rozdíly výsledků za celou ČR** jsou zachyceny v následující tabulce:

Pomoc při revizi a aktualizaci KF	2009	2010	+/-
počet obslužených knihoven	1 029	1 094	65
počet revidovaných k. j.	1 885 668	2 245 810	360 142
počet revidovaných knihoven	665	673	8

⁵⁹ § 16, odst. 2 písm. a) zák. č. 257/2001 Sb.,

V Příloze č. 4 je zachycen výše naznačený vývoj v letech 2002, 2005, 2009 a 2010, grafické vyjádření v Příloze č.7.

V každém kraji bylo průměrně obslouženo 78 knihoven, v roce 2009 to bylo 74 knihoven. Z celkového počtu obslužených knihoven proběhla revize v 62 % z nich. **V každé revidované knihovně prošlo kontrolou průměrně 3 368 k. j.** (v roce 2009 3 108 k. j.). Počty revidovaných knihoven, objemy revidovaných KF a průměrné „velikosti“ KF 1 knihovny v jednotlivých krajích v roce 2010 jsou uvedeny v následující tabulce:

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Průměr
Pomoc při revizi a aktualizaci KF															
Počet obslužených knihoven	1	81	99	101	69	57	37	64	76	53	111	127	155	63	78
Počet revidovaných k. j.	3925	62232	127365	130510	35325	143667	182381	117462	197860	101104	424144	312158	162030	245647	160 415
Počet revidovaných knihoven	1	28	50	41	26	51	27	49	69	50	89	100	51	41	48
% revid. knih. z počtu obslužených	100%	35%	51%	41%	38%	89%	73%	77%	91%	94%	80%	79%	33%	65%	62 %
Počet zrevid. k. j. na 1 revid.knihovnu	3 925	2 223	2 547	3 183	1 359	2 817	6 755	2 397	2 868	2 022	4 766	3 122	3 177	5 991	3 368

Počet zrevidovaných k. j. na 1 revidovanou knihovnu v jednotlivých krajích v roce 2010 ve srovnání lét 2005, 2009 a 2010 zachycuje graf v Příloze č.7. Tento ukazatel vyjadřuje objem revizních činností (čím vyšší počet revidovaných svazků, tím větší objem práce metodika, pokud je práce prováděna klasickou cestou). Obsluhované knihovny a jejich provozovatelé – obce mají o službu trvalý zájem, ovšem některé kraje tuto službu vypustily ze svých koncepcí a pravidel RF. Přitom jejím obsahem není pouhá pomoc zřizovatelům knihoven se správou majetku, ale pomoc při aktualizaci a průběžné péči o kvalitu KF jeho obsahu a struktury. **18,2 %** ze všech **obsluhovaných knihoven** bylo v roce 2010 **příjemci služby**.

Počet zrevidovaných k. j. v 1 revidované knihovně:

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Průměr
v roce 2005	14 380	2 227	3 094	4 481	2 000	2860	4958	1673	3192	2208	4903	3743	3150	3522	4028
v roce 2009	4284	838	3101	2785	3029	2037	3114	1718	2800	1615	4157	2467	3434	8135	3108
v roce 2010	3 925	2 223	2 547	3 183	1 359	2 817	6 755	2 397	2 868	2 022	4 766	3 122	3 177	5 991	3368

Parametrů uvedených ve **Standardu** bylo dosaženo, tj. byla zajištěna pomoc při revizích KF v obsluhovaných knihovnách ve smyslu § 16, zák. č. 257/2001 Sb.⁶⁰ v neprofesionálních knihovnách a v knihovnách s nejvýše jedním celým pracovním úvazkem. Ve Středočeském kraji není tato služba v oficiální krajské koncepci zahrnuta mezi služby RF. I další kraje se soustřeďují na metodickou pomoc, tzn. na instruktáž a radu na

⁶⁰ Revize v knihovnách s knihovním fondem nepřesahujícím 100 000 k. j. se provádí 1x za 5 let.

začátku revize a konzultaci, resp. pomoc při ukončení revize a formulaci revizního protokolu. Avšak zájem ze strany obcí je velký. Revize KF v obecních knihovnách jsou již prováděny i „elektronickou“ cestou a z výročních zpráv krajů vyplývá, že budou v následujících letech masivně přibývat spolu se zaváděním regionálních automatizovaných knihovních systémů. Ty regiony, které upřednostňují obecní knihovny bez vlastních knihovních fondů, poukazují i na to, že při zavedení takového modelu odpadá revizní práce v obsluhovaných knihovnách. Aktualizace knihovních fondů se však neobejdou bez fyzické pomoci metodika a realizovány jsou před nebo během ukládání fondu do elektronické báze.

6. Nákup a zpracování knihovních fondů z prostředků obcí

Některé obce financují nákup knihovních fondů svých knihoven. Cílem je, aby obsluhované knihovny měly vlastní, kvalitní a aktuální knihovní fond a výměnnými soubory by jej dále obohacovaly a zpestřovaly. Obce tak vyjadřují svou odpovědnost za úroveň knihovnických a informačních služeb občanům a zájem o to, aby služby byly co nejkvalitnější. Z hlediska celostátních výsledků však lze pozorovat až do roku 2009 snižování počtu takových obcí. Za rok 2010 můžeme konstatovat nárůst počtu obcí, a to o 58 v celé ČR. Je to výsledkem dlouhodobých diskuzí o hospodárnosti, odpovědnosti obcí i vysvětlování ze strany metodiků. Oba názory, jakkoliv protichůdné, mají svou váhu a své opodstatnění. V následujících letech bude třeba postupovat dle vlastních rozhodnutí obcí a podle poptávky v tom kterém regionu.

Celkově bylo **z prostředků obcí v roce 2010** nakoupeno do vlastních fondů knihoven **91 093 k. j.** (v roce 2009 93 888 k. j.), tj. **o 2 795 k. j. méně** než v roce předešlém, **přičemž přibylo 58 nových obcí, které na vlastní knihovní fond přispěly. Celkově bylo obsluženo 1 088 knihoven,** což představuje **18,1 %** ze všech **obsluhovaných knihoven.** V roce 2009 bylo nakupováno z prostředků obcí 1 030 knihovnam (17,1 % obsluhovaných knihoven). **Meziroční rozdíl je uveden v tabulce níže a vývoj od roku 2005⁶¹ v tabulce následující:**

Nákup KF z prostředků obcí	2009	2010	+/-
Počet obslužených knihoven	1 030	1 088	58
Částka na nákup KF od obcí v Kč	12 836 448	12 405 113	- 431 335
Počet knihovních jednotek	93 888	91 093	- 2 795

⁶¹ Výše částky na nákup KF z prostředků obcí sledována až od roku 2005

Nákup KF z prostředků obcí	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Počet obslužených knihoven	1 111	1 274	1 290	1 224	1 144	1 092	1 066	1 030	1 088
Částka na nákup KF od obcí v Kč	x	x	x	16 079 013	14 313 663	14 247 961	16 195 776	12 836 448	12 405 113
Počet knihovnických jednotek	95 415	113 413	104 357	100 989	100 298	93 208	91 038	93 888	91 093

Počet obslužených knihoven = počet přispívajících obcí

Sestupný trend v počtu obcí, ochotných přidávat na nákup vlastního knihovního fondu **trvá od roku 2005 do roku 2009, rokem 2010 se stav obrací a přibývá nových 58 obcí**. To ovšem neplatí pro všechny kraje, např. velký pokles vykázaly v krajích Plzeňském a Karlovarském, naopak masivní nárůst v kraji Královéhradeckém. Většinou však obce spoléhají na VF, některé dokonce přispívají finančně na jeho doplňování. Důležité je však **snížení celkové částky v roce 2010, kterou obce poskytly na vlastní KF, a to 431 335 Kč. Od roku 2005 částka od obcí na KF, s výjimkou roku 2008, stále klesá**. Uvědomíme-li si i souběžný pokles nákupu VF, mohlo by se během několika let stát, že financování nákupu do vlastních KF obsluhovaných knihoven bude jen ojedinělé a zároveň ani VF nebudou tak aktuální a rozsáhlé, jak budou obsluhované knihovny potřebovat, aby uspokojily své uživatele.

Celkový přehled o nákupu do vlastních KF z prostředků obcí v jednotlivých krajích v roce 2010:

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Průměr
Nákup KF z prostředků obcí															
Počet obslužených knihoven	0	0	52	1	74	64	134	79	0	9	182	245	118	130	78
Počet zakoupených k. j.	0	0	5 683	5	4 555	8 181	10 030	1 744	0	429	13 821	11 823	7 766	27 056	6 507
Poč. zakoupených k. j. na 1 obsluž. knihov.	0	0	109	5	62	128	75	22	0	48	76	48	66	208	61
Počet obsluhovaných knihoven	39	828	625	495	121	300	224	397	414	569	697	494	401	418	430
Obsluž. knih. v% z poč. obsluhov.	0%	0%	8%	0%	61%	21%	60%	20%	0%	2%	26%	50%	29%	31%	18%
Finanční částky od obcí v Kč	0	0	76 923	0	213 608	1 563 738	1 678 676	179 811	0	0	2 280 738	1 646 579	1 391 168	3 373 871	954 239

Značné mezikrajové rozdíly jsou v počtu knihoven, jejichž provozovatelé (obce) poskytují finanční prostředky na nákup vlastního KF (Příloha č. 7). Ilustrují to i údaje z tabulky výše, z předposledního řádku: ve 3, resp. ve 4 krajích ČR nefinancují vlastní (kmenové) KF žádné obce (Praha, Středočeský a Pardubický kraj), v kraji Vysočina je počet přispívajících obcí mizivý a stejně tak počet k.j. pořízených za příspěvek. Nejvyšší procento obcí, které svým knihovnám financují nákup KF, vykazují kraje Karlovarský, Liberecký a Olomoucký. Výše částky v jednotlivých krajích se liší až řádově viz Příloha č. 8. Údaj o počtu svazků zakoupených z prostředků obcí vychází z rozdílné výše poskytovaných částek a současně ilustruje objem prací s tím v PK a KK spojených. Nejvíce k.j. za finanční prostředky obcí nakoupily PK v krajích Moravskoslezském,

Jihomoravském a Olomouckém stejně jako v roce předešlém. Celkem na nákup KF do vlastních knihoven **věnovaly obce v roce 2010** částku nemalou, přesto ale **o 431 335 Kč nižší než v roce předešlém, a totiž 12 405 113 Kč** (v roce 2009 12 836 448 Kč).

Neustálý vývoj lze sledovat i v celostátních výsledcích ve finančním vyjádření za léta 2002 až 2010 v Příloze č. 2a, řádky 93. Počty obcí (v procentech) a počty zakoupených k. j. jsou uvedeny v Příloze č. 3 a 4, v grafickém vyjádření v Příloze č. 7.

Tabulka vyjadřuje meziroční změny v průměrných počtech k. j. zakoupených z prostředků obcí do jedné obslužené knihovny. Ve všech krajích došlo v průběhu sledovaných let k výkyvům, resp. alespoň jednou k meziročnímu poklesu. Celorepublikový průměr dokonce vykazuje trvalý pokles počtu k. j. zakoupených pro jednu obsluženou knihovnu, a to již od roku 2003 (tabulka níže a Příloha č. 4 a Příloha č. 7). Avšak s měnícím se počtem obcí, které si nechají nakoupit KF do vlastních kmenových fondů, se mění i průměrný počet zakoupených k. j. do 1 obslužené knihovny. V roce 2006 narostl průměrný počet zakoupených k. j. do 1 obslužené knihovny o celých 22 k. j., ale hned v roce 2007 došlo k poklesu v obou ukazatelích, a to téměř na úroveň roku 2002. **V roce 2010 však došlo k největšímu poklesu průměrně nakoupených k.j. do vlastního fondu jedné obslužené knihovny, a to na 61 k.j.,** což je ještě méně než v roce 2005, kdy tento ukazatel činil 63 k.j. Z těchto údajů však nelze vyvodit žádné jednoznačné závěry. Přestože soustavným jednáním s představiteli obcí se podařilo získat další přispěvatele (58 obcí), byla celková částka o téměř půl milionu Kč nižší než v předešlém roce, tudíž byl nižší i počet zakoupených k.j. Také průběžný růst cen knih přispívá k nedobré situaci. **Zatímco roste počet přispívajících obcí, snižuje se počet knihovních jednotek za příspěvek pořízených.** Vývoj za 7 sledovaných let spíše naznačuje, že počet obcí financujících kmenový KF své knihovny není dosud ustálený. Pozitivní však je, že obce chápou potřeby svých občanů, a přes všechny finanční potíže především hodnoceného roku, na vlastní knihovní fond přispívají, dokonce takových obcí přibývá.

Průměrný počet zakoupených k. j. z prostředků obcí na 1 obsluženou knihovnu:

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Průměr
2002-zakoupené k. j. na 1 obsluž. knihovnu	0	42	36	43	136	133	73	53	37	39	117	84	68	236	86
2003-zakoupené k. j. na 1 obsluž. knihovnu	0	35	37	27	96	143	72	25	123	44	80	45	96	250	89
2004-zakoupené k. j. na 1 obsluž. knihovnu	0	32	46	20	59	138	75	20	46	36	77	49	96	225	81
2005-zakoupené k. j. na 1 obsluž. knihovnu	0	28	55	25	70	134	77	23	36	25	79	51	75	246	63
2006-zakoupené k. j. na 1 obsluž. knihovnu	0	32	55	30	56	127	82	31	70	25	76	50	99	240	88
2007-zakoupené k. j. na 1 obsluž. knihovnu	0	30	58	56	64	130	75	3	0	25	80	49	79	219	85
2008-zakoupené k. j. na 1 obsluž. knihovnu	0	0	52	33	57	137	80	4	0	27	77	50	75	218	85
2009-zakoupené k. j. na 1 obsluž. knihovnu	0	68	57	27	65	129	82	6	0	47	77	50	104	221	91
2010-zakoupené k. j. na 1 obsluž. knihovnu	0	0	109	5	62	128	75	22	0	48	76	48	66	208	61

Počet knihoven v krajích, kterým zřizovatelé – obce financují nákup vlastního KF:

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	celkem
rok 2002	0	113	67	34	72	75	125	58	65	84	10	166	102	140	1 111
rok 2003	0	94	51	34	42	90	128	82	77	24	160	230	126	136	1 274
rok 2004	0	86	60	17	83	73	135	85	68	14	167	242	116	144	1 290
rok 2005	0	87	58	28	80	80	132	84	12	12	174	236	113	128	1 096
rok 2006	0	46	56	15	75	71	141	52	6	11	178	243	122	128	1 144
rok 2007	0	45	50	10	73	63	141	21	0	11	179	253	114	132	1 092
rok 2008	0	0	57	21	72	65	140	24	0	13	187	253	107	127	1 066
rok 2009	0	1	56	20	54	64	134	23	0	9	185	239	116	129	1 030
rok 2010	0	0	52	1	74	64	134	79	0	9	182	245	118	130	1 088

Zpracování knihovních fondů z prostředků obcí

Tato služba zpravidla souvisí se službou předešlou – nákupem KF z prostředků obcí, resp. navazuje na ni. Je však poskytována i těm knihovnám, které si KF obstarají vlastními silami, příkladem je obvod MěK Praha.

I v této oblasti je v celostátním měřítku zaznamenána určitá rozkolísanost. **KK a PK zpracovaly v roce 2010 knihovní fond pro 1 471 knihoven** (zatímco v roce 2009 pro 1 409 knihoven), tzn. pro **24 % obsluhovaných knihoven**, oproti roku 2009 to bylo o 62 knihoven více.

O zpracování vlastního KF mělo vždy zájem více knihoven než o jeho nákup. Viz Přílohu č. 4 a č. 7.

Obsluhující knihovny **zpracovaly 146 074 k. j.**, což o 11 224 zpracovaných k. j. méně než v roce 2009.

Celostátní průměry jsou následující: **každý kraj obsloužil v průměru 105 knihoven. V každém kraji zpracovali průměrně 10 434 k. j., což pro jednu obslouženou knihovnu představuje průměrně 99 zpracovaných k. j.**

Tabulka obsahuje **výsledky** zpracování knihovních fondů z prostředků obcí v **jednotlivých krajích, počty obsluhovaných knihoven**, pro které tuto službu KK a PK vykonávaly včetně procentuálního vyjádření počtu příjemců služby.

Celkové počty zpracovaných knihovních jednotek a průměry na 1 obslouženou knihovnu v roce 2010:

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Průměr
Zpracování KF z prostředků obcí															
Počet obsloužených knihoven	39	0	45	27	74	131	149	86	2	13	243	258	245	159	105
% obsloužených kn. z poč.obsluhovaných kn.	100%	0%	7%	5%	61%	44%	67%	22%	0%	2%	35%	52%	61%	38%	24%
Počet zpracovaných knihovních jednotek	4 039	0	4 004	6 547	6 193	12 443	12 580	3 214	122	715	20 435	25 607	18 618	31 557	10 434
Poč. zpracovaných k. j. na 1 obslouženou kn.	104	0	89	242	84	95	84	37	61	55	84	99	76	198	99

Průměrný počet zpracovaných knihovních jednotek pro 1 obslouženou knihovnu v krajích v letech 2005 až 2010:

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Průměr
2005 - zpracované k. j. na 1 obslouž. knihovnu	162	28	56	36	71	98	127	27	33	47	86	49	86	250	89
2006 - zpracované k. j. na 1 obslouž. knihovnu	161	32	52	91	57	87	122	113	70	49	65	53	104	217	90
2007 - zpracované k. j. na 1 obslouž. knihovnu	146	30	57	56	64	96	134	18	36	68	85	73	85	230	99
2008 - zpracované k. j. na 1 obslouž. knihovnu	148	0	52	121	57	171	114	24	46	54	75	91	77	205	102
2009 - zpracované k. j. na 1 obslouž. knihovnu	106	0	56	185	65	211	99	33	25	67	75	81	102	232	112
2010 - zpracované k. j. na 1 obslouž. knihovnu	104	0	89	242	84	95	84	37	61	55	84	99	76	198	99

Regiony, které vykazují vysoký zájem knihoven (resp.obcí) o tyto služby, mají dlouholetou tradici ve společně, tedy i ekonomicky doplňovaných knihovních fondech. Často PK nebo KK nakupují a zpracovávají KF nejen pro nejmenší obecní knihovny, ale i pro profesionalizované knihovny (např. Karlovarský kraj, okres Děčín a Litoměřice v Ústeckém kraji, ale i obvod Žďár nad S. kraje Vysočina, nebo obvody Rychnov n.K. a Kostelec n. Orlicí v Královéhradeckém kraji a řada dalších). V některých případech se způsob příspěvků obcí na nákup a zpracování KF pro vlastní knihovny vyvinul po transformaci okresních knihovních systémů jako operativní řešení, ale spokojenost obcí se službou přispěla k jejímu zachování.

Služba **zpracování KF** obcí bývá často poskytována i bez předchozího společného nákupu, neboť mnohé knihovny, i ty nejmenší, si přejí vybrat a koupit samy, pouze knihovní fond nechat odborně zpracovat, tj. upravit pro půjčování, zapsat do přírůstkových seznamů a zkatalogizovat, resp. uložit do AKS. **Tato forma v posledních letech sílí.** Je sice méně ekonomická, na druhé straně ale vlastní výběr a nákup posiluje vztah dobrovolných knihovníků ke knihovně a jejím uživatelům.

Nákup a zpracování knihovního fondu do knihoven obcí v roce 2010 průměry na 1 obslouženou knihovnu:

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Průměr
průměry na 1 obslouženou knihovnu															
počet zakoupených k.j. na 1 knihovnu	0	0	109	5	62	128	75	22	0	48	76	48	66	208	61
počet zpracovaných k.j. na 1 knihovnu	104	0	89	242	84	95	84	37	61	55	84	99	76	198	99

Standard pro obě služby upravuje podmínky pro poskytovatele RF - PK a KK a stanovuje 10 Kč jako minimální částku od obce na jednoho obyvatele, aby služba byla efektivní a personální nároky finančně únosné. Cíl služby, totiž zajištění kvalitní akvizice a zpracování knihovních fondů při zajištění ekonomického efektu pro obce, je splněn. Ovšem s postupující automatizací knihovnických služeb i v obsluhovaných knihovnách bude pravděpodobně stále častěji ignorována minimální částka na 1 obyvatele obce. Zároveň ale zůstává otevřena otázka, zda si obce budou větší měrou finančně přispívat na kmenové fondy či společně vytvářet VF nebo se dokonce podílet na obojím. Teprve další vývoj zájmu obcí ukáže, zda standard pozměnit či užívat ve stávající podobě. To ale nemění nic na zásadě, že konečné rozhodnutí závisí vždy pouze na obcích samotných.

Ilustrující grafy v Příloze č. 7

7. Servis výpočetní techniky

Obsahem této služby v rámci RF jsou práce na SW, AKS a dalších programech, např. instalace a údržba knihovnických a jiných programů, generování a aktualizace souborných katalogů, servis programu pro evidenci a cirkulaci výměnného fondu, konfigurace systémů, upgrade na aktuální verze atd. Jedná se o zásahy prováděné servisními pracovníky nebo správci sítí. Tyto činnosti hradí PK nebo KK z prostředků RF. Nezapočítávají se metodické aktivity, např. ukládání dat, export, zaškolování knihovníka, zálohování dat apod.

Servis výpočetní techniky je činností, která se rozvíjela v rámci RF v minulosti tak, jak byla zaváděna automatizace a napojovány knihovny měst a obcí na internet (významná pomoc VISK3, PIK i strukturálních fondů EU). V současnosti se rozvíjí především masivním nasazováním regionálních automatizovaných knihovních systémů. Významného vzestupu dožila služba v roce 2004 a její výrazný nárůst se zopakoval až v roce 2008. Rok 2009 znamenal po stránce kvantitativní setrvání na úrovni roku předešlého. Jediný kraj, který tuto službu vykazuje pouze jako okrajovou, ji ve skutečnosti realizuje, nikoliv však z finančních prostředků na RF, je kraj Liberecký, přičemž cíl je velmi intenzivně sledován i tam. Obdobně je tomu ještě v dalším případě, kdy servis VT poskytuje jen část PK v kraji. V podkladech se však dál neuvádí, zda tuto službu neřeší dodavatelsky a nehradí ji z prostředků RF. Postupný růst významu, resp. objemu služby je spojen s rokem 2006. To souviselo s významnou událostí českého veřejného knihovnictví, již bylo dokončení internetizace k 31. 12. 2007⁶². Zatímco v roce 2006 bylo v celé ČR

⁶² Ukládá § 24 odst. 2. zák. č. 257/2001 Sb., v platném znění

obslouženo 10,1 % všech obsluhovaných knihoven, v roce 2007 to již činilo 10,4 %, v roce 2009 12,8 % **v roce 2010 to bylo 15% ze všech obsluhovaných knihoven,, což představuje 904 obslužené knihovny.**

V současné době jsou v ČR kraje, v nichž je implementace výše uvedených technologií zrealizována ve všech knihovnách (např. Jihočeský kraj), nebo se blíží úplnému pokrytí (např. kraje Vysočina, Královéhradecký, Moravskoslezský kraj). Všechny kraje ČR jsou v této oblasti v poměrně pokročilém stadiu prací a významně postupují. Při udržení dosavadního tempa lze v nejbližší době očekávat, že více než ¾ obsluhovaných knihoven bude provozovat vlastní webovou stránku, která vedle běžných informačních možností pro uživatele umožňuje i vzdálený přístup veřejnosti do OPACu, výpůjčního protokolu a k dalším elektronickým službám po celých 24 hod. 7 dnů v týdnu. Uplatnění elektronických služeb a především rozšíření do co největšího počtu knihoven lze očekávat s naplňováním připravované Koncepce rozvoje knihoven na léta 2011 až 2014⁶³. Knihovnickům automatizace resp. internet poskytuje možnost okamžitého kontaktu s metodikem PK nebo KK i mezi sebou, získávání informací aktivní cestou a všechny další výhody ICT pro udržování osobního přehledu o oboru. Zavádění a využívání internetu a regionálních automatizovaných knihovních systémů znamená pro malé obecní knihovny velký skok v kvalitě a pohotovosti poskytovaných služeb a možnosti udržovat aktivity knihovny na úrovni dosud nebývalé. Tomu přizpůsobují knihovny plnící RF i témata vzdělávacích akcí, porad, osobních instruktáží apod.

Počet servisních akcí za rok 2010 činil v celé ČR **1 601** (v roce 2009 celkem 1 557), což znamená, že **na 1 obsluženou knihovnu** připadly **v průměru necelé 2 servisní akce.**

Stav v jednotlivých krajích v roce 2010 zachycuje tabulka:

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Průměr
Servis výpočetní techniky															
Počet obslužených knihoven	5	31	114	28	63	33	1	92	81	7	122	89	96	142	65
Počet akcí	5	38	117	64	66	56	1	180	67	13	147	145	166	536	114
Počet akcí na 1 obsluž. knihovnu	1,0	1,2	1,0	2,3	1,0	1,7	1,0	2,0	0,8	1,9	1,2	1,6	1,7	3,8	1,6

Grafické vyjádření, které zachycuje vývoj od roku 2005 je na Příloze č. 7.

⁶³ Prezentace připravovaného dokumentu dostupná na http://knihovnam.nkp.cz/docs/RF/TrendyReg_Fun2011.pdf

Změny v počtech knihoven, které využívaly tuto službu v rámci RF v letech 2005, 2009 a 2010 v jednotlivých krajích:

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Průměr
Počet obslužených knihoven															
v roce 2005	8	30	35	18	48	49	0	60	9	16	73	82	68	90	42
v roce 2009	6	28	90	28	73	29	1	79	15	9	108	81	77	144	55
v roce 2010	5	31	114	28	63	33	1	92	81	7	122	89	96	142	65

Z tabulky výše je patrné, že nejvíce knihoven, které využily této služby bylo v krajích Moravskoslezském, Jihomoravském a Jihočeském. Velmi dobré výsledky opět vykazují všechny moravské kraje.

Více vypovídající je srovnání počtu procent knihoven, které využívají službu SVT (ze všech obsluhovaných) po krajích za léta 2005, 2009 a 2010:

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Průměr
% obslužených knihoven															
v roce 2005	21,6%	2,4%	5,2%	13,7%	0,0%	27,1%	0,0%	11,2%	1,7%	3,7%	5,6%	17,5%	14,5%	20,1%	9,0%
v roce 2009	15,4%	3,4%	14,5%	5,6%	60,3%	9,7%	0,5%	19,9%	3,6%	1,6%	15,4%	16,6%	19,2%	34,5%	12,8%
v roce 2010	12,8%	3,7%	18,2%	5,7%	52,1%	11,0%	0,4%	23,2%	19,6%	1,2%	17,5%	18,0%	23,9%	34,0%	15,0%

Standard byl naplněn. Servisní služby byly poskytovány jak knihovnám v malých obcích, tak i malým knihovnám s profesionálním pracovníkem. Služby byly poskytnuty v souvislosti se zaváděním ICT, při přechodu knihoven na vyšší verze užívaného AKS, rozšiřováním o další moduly, nebo v rámci údržby, v souvislosti s aktualizací antivirových programů, se zaváděním regionálních AKS apod. Služba je realizována spíše jako mimořádná v rámci 1 kalendářního roku, nikoliv jako pravidelný servis, avšak její význam stále roste. Některé kraje řeší servis i dodavatelskou cestou a avšak financují ji z prostředků RF. Obce často nechtějí financovat či realizovat nezbytnou údržbu a aktualizace, to pak negativně ovlivňuje nebo zcela znemožňuje technologie v knihovnách využívat. Některé méně náročné práce provádějí sami metodici přímo na místě. V začátcích Programu RF byla tato služba různě interpretována, a tudíž i vykazována. Problém byl odstraněn, což je zřejmé i z výsledků let 2008 až 2010.

Doprava v rámci výkonu RF

Regionální funkce jsou činností náročnou na dopravu. Proto jsou mimo standard sledovány a průběžně vyhodnocovány základní údaje tak, aby výsledky mohly být v případě zájmu knihoven použity při kalkulacích finančních nákladů adekvátních plánovaným úkolům v rámci výkonu RF, a to i s přihlédnutím ke konkrétním podmínkám v regionech (vzdálenosti, dopravní obslužnost apod.). Dopravou je zde míněno užití služebního automobilu při výkonu RF. V prvních letech Programu RF neměly mnohé PK k dispozici služební automobil. Tento problém se již ustálil a vyřešil. Zhruba 2/3 krajských knihoven způsob dopravy vůbec nekomentují, je uspokojivě vyřešen. V roce 2010 se však v těch krajích, kterým byla snížena finanční částka na výkon RF ve větším rozsahu, museli soustředit i na úsporu nákladů na dopravu.

Počet obslužených knihoven, do kterých se musel pracovník KK nebo PK dopravit služebním autem (rozvoz knihovnických fondů a materiálu, metodické návštěvy i ve večerních hodinách, doprava knihovníků na vzdělávací akce v místech bez dopravního spojení HD), činil **v roce 2010 5 298 knihoven**, to je **o 38 knihoven méně než v roce 2009**. **Ujeto bylo 328 382 km, tj. o 26 990 km méně než v roce 2009**. Využívání služebních aut souvisí i s počtem metodických návštěv, které jsou stále častěji spojovány s rozvozem cirkulačních souborů apod. Meziroční rozdíly jsou tak nízké, že i z dlouhodobého pohledu lze mluvit o ustálení forem řešení dopravy.

Doprava v rámci výkonu RF	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Počet obslužených knihoven	4 099	5 067	5 433	5 214	5 253	5 275	5 168	5 336	5 298
Počet ujetých km	271 628	380 051	388 464	363 753	340 408	358 275	368 257	355 372	328 382

Řada obsluhujících knihoven využívá i nadále také jiných způsobů dopravy, např. hromadnou dopravu, služby dopravců. Spolupracují i obce, event. přímo knihovníci. Takový způsob se v krajských výročních zprávách za rok 2010 objevuje častěji, a to s poukazem na nedostatek finančních prostředků. Optimální způsob je dán místními podmínkami, tj. úrovní dopravní obslužnosti, vzdálenostmi mezi místy atd. V některých KK a PK lze narazit na inspirativní využití, např. PK v České Lípě (KVK v Liberci) používají služební vozidlo i na dopravu knihovníků malých obcí na pořádaná školení.

Intenzita zájmu o jednotlivé služby RF

Závěrem hodnocení jednotlivých standardizovaných služeb lze konstatovat, že i přes odlišné zásady pro jejich poskytování i financování ve dvou krajích (Středočeský, Pardubický) jsou regionální služby i v číselném vyjádření stále vyhledávanější a žádanější. Jasně se vydělují ty nejpotřebnější služby. Na standardizovaných službách RF především závisí dosažení jejich cílů, ony jsou základem programu RF. Vedle dlouhodobého dosahování standardů RF je však nutné rozvíjet i další činnosti v rámci RF tak, jak se vyvíjí celý systém VKIS v ČR. **Vývoj zájmu** (počet obslužených knihoven v té které službě z počtu obsluhovaných knihoven, tj. těch, které odebírají alespoň jednu službu v rámci RF) **o jednotlivé služby RF v rámci celé ČR v letech 2002 až 2010** je vyjádřen v procentech v následující tabulce:

rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Poradenská a konzultační činnost	94,76%	86,79%	101,75%	105,16%	104,27%	108,16%	107,25%	109%	108%
Statistika knihovnických činností KULT V 12.01	58,25%	62,88%	108,18%	107,50%	104,32%	100,03%	99,9%	108%	100%
Vzdělávání knihovníků, semináře	55,83%	49,78%	65,47%	64,46%	66,04%	63,76%	63,02%	66%	60%
Porady	39,26%	41,21%	45,02%	47,94%	52,27%	50,81%	49,43%	50%	51%
Pomoc při revizi a aktualizaci KF	16,21%	17,76%	19,39%	19,49%	16,18%	18,01%	17,72%	17%	18%
Nákup KF z prostředků obcí	19,54%	18,43%	20,93%	20,13%	18,93%	18,11%	17,76%	17%	18%
Zpracování KF z prostředků obcí	22,07%	21,98%	24,93%	24,49%	23,40%	22,92%	23,74%	23%	23%
Cirkulace VF	59,61%	67,52%	80,10%	83,51%	83,22%	87,5%	87,37%	88%	88%
Servis výpočetní techniky	6,98%	6,19%	11,67%	9,64%	10,09%	10,36%	12,9%	13%	15%
Doprava (% knihoven, do kterých jede vlastní auto)	72,08%	73,29%	88,17%	85,74%	86,93%	87,48%	86,09%	89%	88%

Pořadí z hlediska intenzity zájmu o služby se od roku 2006 prakticky nemění, potvrzuje tedy priority RF, na nichž je třeba stavět budoucnost RF.

Zvláštní postavení má služba Statistika, patrně, přes neoddiskutovatelnou potřebnost i zákonnou povinnost, by nezaujímal 2. místo v pořadí žebříčku, kdyby nedošlo k intenzivní metodické práci v tomto směru. Je povinností všech knihoven nebo jejich zřizovatelů dodržet zákon o státní statistické službě⁶⁴ a současně takto získaná data všestranně využít při vlastním řízení knihovny. Pokles „zájmu“ a vzdělávací akce RF je způsoben přípravou a očekávaným zahájením projektu UZS⁶⁵. Grafické vyjádření na Příloze č. 7.

⁶⁴ Z. č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě v platném znění

⁶⁵ Zvýšení adaptability zaměstnanců organizací působících v sekci kultura. Dostupné na <http://kultura.monitorovani.eu/projekt.php>

pořadí	v roce 2006	v roce 2007	v roce 2008	v roce 2009	v roce 2010
1.	Statistika knihovnických činností	Poradenská a konzultační činnost	Poradenská a konzultační činnost	Poradenská a konzultační činnost	Poradenská a konzultační činnost
2.	Poradenská a konzultační činnost	Statistika knihovnických činností	Statistika knihovnických činností	Statistika knihovnických činností	Statistika knihovnických činností
3.	Soubory VF a jejich cirkulace	Soubory VF a jejich cirkulace	Soubory VF a jejich cirkulace	Soubory VF a jejich cirkulace	Soubory VF a jejich cirkulace
4.	Vzdělávání knihovníků , semináře	Vzdělávání knihovníků, semináře	Vzdělávání knihovníků, semináře	Vzdělávání knihovníků, semináře	Vzdělávání knihovníků, semináře
5.	Porady	Porady	Porady	Porady	Porady
6.	Zpracování KF z prostředků obcí	Zpracování KF z prostředků obcí	Zpracování KF z prostředků obcí	Zpracování KF z prostředků obcí	Zpracování KF z prostředků obcí
7.	Nákup KF z prostředků obcí	Nákup KF z prostředků obcí	Nákup z prostředků obcí	Nákup z prostředků obcí	Nákup z prostředků obcí
8.	Pomoc při revizi a aktualizaci	Pomoc při revizi a aktualizaci	Pomoc při revizi a aktualizaci	Pomoc při revizi a aktualizaci	Pomoc při revizi a aktualizaci
9.	Servis VT	Servis VT	Servis VT	Servis VT	Servis VT

Největší zájem o službu **Poradenská a konzultační činnost** představuje nejprve dosažení neformulovaného ale přesto základního cíle RF, totiž navázání důvěry knihovníků obsluhovaných knihoven vůči PK a KK a ukotvení faktu, že se mohou kdykoliv obracet s odbornými dotazy a věcnými požadavky na svou obsluhující knihovnu. Pak je poradenská a konzultační činnost nejúčinnějším nástrojem zkvalitňování služeb VKIS obsluhovaných knihoven. Zájem je trvalý a projevují jej i knihovny odborné, které původně stály zcela mimo systém RF. Po obsahové stránce služba úzce souvisí s konkrétními směry vývoje knihovnictví. Tato služba doznává i značných změn, co do forem. Čím dál více využívá možností ICT a často není v některých segmentech ani statisticky sledována – např. informace na webových stránkách, elektronické konference, **tzv. elektronická metodika** apod. Stálá pozice služby **Statistika na čele pořadí** je projevem zájmu samotných PK a KK o přesnost a úplnost statistických dat – podkladů pro hodnocení, plánování atd. Je třeba postupně přesvědčovat provozovatele knihoven obcí, že vyplnit a odeslat výkaz je jejich zákonnou povinností⁶⁴ a zpětnou vazbou. Správné statistické údaje jsou jediným a nenahraditelným podkladem pro řízení. Obdobně zájem o službu **Pomoc při revizi a aktualizaci** je ovlivněn zákonem předepsanými povinnostmi evidovat a revidovat KF jako majetek, resp. délkou cyklu mezi jednotlivými revizemi a personálními možnostmi PK a RF. Přestože budou garanty kvality obou činností vždy spíše PK a KK, je třeba pokračovat v šíření povědomí provozovatelů o tom, že obě činnosti jsou právě jejich povinností⁵⁹, a PK a KK jim pouze pomáhají. Stále častěji je při revizi, resp. aktualizaci KF uplatněno poradenství či konzultace obcím i samotným knihovníkům, to je zavedeno např. ve Středočeském kraji a objevuje se i v krajích Jihočeském a Královéhradeckém a postupně i dalších. Naopak je tomu u služby **Servis VT**. Téměř úplné napojení knihoven na síť internet a elektronizace knihovnických a informačních činností si vyžádalo i větší pozornost PK a KK vůči

servisním potřebám v obsluhovaných knihovnách. Do pořadí není zahrnuta **doprava**, neboť neilustruje zájem obsluhovaných knihovníků a jejich provozovatelů, ale podmínky pro výkon RF v kraji.

IV. Hodnocení financování regionálních funkcí, hospodaření

Součástí výročních zpráv RF je i výkaz, jehož jedna část je věnována financování a výdajům s výkonem RF spojených. Od roku 2007 jsou nově sledovány i příjmy KK a PK z krajských grantových programů určených knihovnám a z krajských grantových programů určených nejen knihovnám. Od roku 2009 jsou pak sledovány částky, kterými přispívají obce na nákup výměnných fondů.

Rok 2010 byl již šestým rokem, kdy kraje plně financovaly RF z krajských rozpočtů⁶⁶ Byl především rokem, kdy celkový součet dotací krajů za ČR klesl na nejnižší míru od roku 2003. Tehdy se však programu neúčastnily všechny regiony. Viz graf na Příloze č. 8.

Zatímco **pro rok 2009** bylo charakteristické jisté ustálení financování RF a **v celkovém součtu za ČR dosáhla částka (ba mírně překročila) poprvé výše, kterou stát krajům převedl k 1.1.2005, rok 2010 byl poznamenán strmým poklesem sumy financí na RF. Částka se octla pod úroveň nejslabšího roku – roku 2005, kdy RF začal být financován přímo kraji, a to na 115,7 mil. Kč. Finanční dotaci na výkon RF snížilo oproti roku 2009 deset za čtrnácti krajů!**

Snížení finančních prostředků s sebou přineslo i pokles výkonů. Problémy nenastaly jen v krajích, v nichž došlo ke krácení dotace na RF již v předešlých letech, ale i v krajích s tradičně rostoucími výsledky kvantitativními i kvalitativními. Z hlediska celé ČR to významně ohrožuje kontinuální rozvoj RF a prohlubuje mezikrajové rozdíly v podmínkách pro poskytování VKIS. Výsledky roku 2010 to potvrzují.

A tak je opět ohrožena jistá stabilizace financování RF, která byla potvrzena pozitivním vývojem až do roku 2009. Kraje, které dotace na RF nekrátily ani přes problémy spojené s finanční krizí, projevíly pochopení důležitosti VKIS ve všech místech, i v těch nejmenších.

⁶⁶ Finanční částky na kraje přešly v roce 2005 v souladu s novelou zákona o rozpočtovém určení daní, a to i s uvedením konkrétní částky pro jednotlivé kraje. Zákon č. 1/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Částka 1 Sbírký zákonů 2005, str. 1 – 6.

Finanční částky přidělené v roce 2010 na RF v krajích v porovnání s částkami, které přešly ze státu na kraje v roce 2005 a které byly skutečně na RF přiděleny v letech 2005 až 2010 (v tisících Kč):

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Celkem
2005 ze státního do krajského rozpočtu	2 881	19 283	11 773	8 583	3 665	10 166	5 312	8 823	8 176	10 196	13 598	9 877	8 550	12 612	133 495
2005 kraji na RF přiděleno	2 881	15 764	11 184	6 000	3 665	10 166	5 312	8 823	8 176	10 127	14 050	9 920	8 550	12 569	127 187
2006 kraji na RF přiděleno	3 031	15 832	13 512	6 500	4 006	7 500	4 500	8 823	8 250	10 127	14 360	10 200	8 734	12 812	128 187
2007 kraji na RF přiděleno	3 038	15 832	13 000	7 000	4 006	8 000	5 000	8 823	7 000	10 431	14 360	10 200	8 863	12 812	128 365
2008 kraji na RF přiděleno	2 886	15 992	13 000	7 500	4 049	8 000	5 300	10 122	7 200	10 744	14 405	10 200	9 543	13 194	132 135
2009 kraji na RF přiděleno	2 700	15 992	13 000	8 000	3 863	8 000	5 440	10 122	7 200	11 066	14 450	10 250	9 734	13 723	133 540
2010 kraji na RF přiděleno	2 567	7 200	10 000	7 630	3 670	8 000	5 440	9 358	5 850	9 513	13 450	9 300	10 008	13 723	115 709

Viz též Přílohu č. 8.

V rámci celé ČR byly krajské dotace na RF v roce 2010 oproti roku 2009 sníženy o téměř 18 mil. Kč. Pokles byl o to bolestivější, oč větší bylo uspokojení knihovníků v roce 2009, kdy konečně po pěti letech dosáhla částka výše, která byla převedena ze státu na kraje v r. 2005. **Tři kraje ponechaly částku na úrovni roku 2009, potěšující je, že se jednalo i o kraje Ústecký a Liberecký, kde již v minulosti krácení proběhlo. Jeden z krajů částku nepatrně navýšil. Krácení financí na výkon RF postihlo Středočeský kraj, a to ve výši 8,8 mil. Kč, což představuje 55 % částky předešlého roku, a to již výrazně narušuje fungování krajského systému. Větší krácení zaznamenaly i kraje Vysočina a Pardubický. Výrazně byl krácen i tradičně úspěšný kraj – kraj Jihočeský, a to o 23,1 %.**

Pro snazší porovnání finančních podmínek krajů k výkonu RF v roce 2010 je propočtena **průměrná částka na 1 obyvatele⁶⁷** (vypočtená z 55 % krajské dotace na RF) ta činila **8,15 Kč** (z roce 2009 9,37 Kč) a **průměrná částka na 1 obsluhovanou knihovnu** (vypočtená z 45 % krajské dotace na RF) činila **v roce 2010 8 683,30 Kč** (v roce 2009 9 983, 85 Kč).

Průměrná částka na 1 obyvatel a na 1 knihovnu v krajích v roce 2010:

	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	ČR
Na 1 obyvatele	3,64	3,83	10,15	10,52	7,95	5,97	8,96	11,34	7,56	10,66	9,89	9,05	11,26	8,08	8,15
Na 1 knihovnu	21 923,08	4 461,91	7 234,73	6 894,58	13 648,76	12 080,54	11 027,03	10 722,92	6 328,13	7 510,26	8 621,79	8 558,28	11 230,92	14 808,99	8 683,30

Údaje z tabulky i v porovnání s rokem 2009 jsou graficky vyjádřeny v Příloze č. 8.

⁶⁷ Po odečtu obyvatel v krajských městech, v kraji Vysočina město HB – sídlo KK.

Krajské sumární údaje o hospodaření jsou porovnávány mezikrajově, sumarizovány do celostátního sumáře a ten pak porovnáván se sumářem z předešlých let. V této zprávě je porovnáván rok 2010 s rokem 2009 a s rokem 2005. Hospodaření s finančními prostředky na RF je v krajích věnována velká pozornost, jak je patrné z krajských výročních zpráv. Jejich přílohou je statistický výkaz výkonu RF, jehož součástí jsou i údaje o hospodaření. Vykazované hodnoty jsou porovnány a sumarizovány za celou ČR. Viz Přílohy č. 1, č. 2 a č. 8.

Vedle finančních prostředků z rozpočtů krajů byly **na RF vynaloženy i částky z jiných zdrojů**: od obcí, z grantových programů, z vlastních zdrojů a dále pak i dary apod., lze přičíst i finanční prostředky obcí na knihovní fondy vlastní knihovny.

Tabulka obsahuje skutečné náklady celkem ze všech sledovaných zdrojů na RF v krajích za rok 2010 (v Kč):

	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Celkem
Nákl. z krajské dotace	2567118	7202096	10000000	7630000	3670000	8000000	5440000	9358561	5850000	9513000	13450000	9300000	10008000	13722998	115711772
Nákl. z jiných zdrojů	0	140196	429345	1195449	504650	375492	2059	29701	294360	49872	22156	187187	0	1020054	4250522
další podpora z krajů	0	29400	0	30000	10000		0	0	30000	0		115000	0	49500	263900
celkem ze všech zdrojů	2567118	7371691	10429345	8855449	4184650	8375492	5442059	9388262	6174360	9562872	13472156	9602187	10008000	14792552	120226194
Obce na své KF	0	0	77604	0	228200	1625338	1678676	182140	0	0	2281230	1646579	1567308	4160660	13447735
Celkové nákl. + KFobcí	2567118	7371691	10506949	8855449	4412850	10000830	7120735	9570402	6174360	9562872	15753386	11248766	11575308	18953212	133673929

Zatímco zastupitelstva krajů schválila a přidělila knihovnám na RF částku 115 711 772 Kč, knihovny vykázaly čerpání RF 115 709 373 Kč. Zároveň byly RF financovány i z jiných zdrojů, např. ze zdrojů vlastních, v celkovém objemu 4 250 522 Kč a z dalších krajských dotací v objemu 263 900 Kč (tj. o 4 294 600 Kč méně než v roce 2009). **Na realizaci RF v roce 2010 bylo ze všech uvedených zdrojů vynaloženo celkem 120 226 194 Kč, zatímco v roce 2009 139 607 877 Kč.** Přičteme-li i finanční částky obcí na KF vlastních knihoven a jejich zpracování, které činily dohromady 13 447 735 Kč, pak výsledná suma je 133 673 929 Kč. V roce 2009 činila tato částka 156 455 281 Kč.

Počínaje rokem 2009 sledují KK a PK i příspěvky obcí na společný výměnný fond. V roce 2010 činila 2 392 533 Kč. S přičtením příspěvku obcí na VF bylo na RF v celkovém součtu za ČR vynaloženo 136 066 462 Kč (v roce 2009 158 836 788 Kč).

Mezikrajové rozdíly roce 2010 obsahuje tabulka:

	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Celkem
Celkové nákl. + KFobcí	2567118	7371691	10506949	8855449	4412850	10000830	7120735	9570402	6174360	9562872	15753386	11248766	11575308	18953212	133673929
s přisp. obcí na VF	0	0	77604	247970	465 700	286334	0	317 501	282836	155879	0	136364	0	422345	2392533
Náklady celkem	2567118	7371691	10584553	9103419	4878550	10287164	7120735	9887903	6457196	9718751	15753386	11385130	11575308	19375557	136066462

V roce 2010 PK a KK nakupovaly a zpracovávaly do kmenových fondů obsluhovaných knihoven KF z prostředků obcí v celkovém objemu **13 447 735 Kč.**

Finanční prostředky obcí na fond knihoven a jeho zpracování (v Kč)	2005	2006	2007	2008	2009	2010	rozdíl 2010/2009
Celkem na nákup i zpracování KF obcí	16 907 706	15 280 850	16 265 076	18 243 938	13 878 727	13 447 735	-430 992
Na nákup knihovního fondu pro knihovny (z prostředků obcí)	16 079 013	14 313 663	14 247 961	16 195 776	12 836 448	12 405 113	-431 335
Na zpracování knihovního fondu pro knihovny (z prostř. obcí)	828 694	967 187	2 017 115	2 048 162	1 042 279	1 042 623	344

Sumář vyúčtování hospodaření v roce 2010 za všechny kraje ČR celkem v porovnání s rokem 2009 je Přílohou č. 1.

Porovnání sumářů vyúčtování za celou ČR za léta 2002, 2005 až 2010 je Přílohou č. 2. a č.2a.

Částky, které knihovny získaly z jiných krajských dotací, vedle dotací na RF, sledujeme od roku 2007. Z tohoto zdroje bylo získáno v roce 2010 celkem pouze 263 900 Kč, zatímco v roce 2009 4 558 500 Kč a v roce 2007 dokonce 6 919 500 Kč. Tedy i v této oblasti došlo k razantnímu snížení financí a to přes 4 mil. Kč.

Další finanční podpora knihoven z krajského rozpočtu v roce 2010 (mimo prostředky určené na RF):

r. 2010	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Celkem
granty mimo RF celkem	0	29 400	0	30 000	10 000	0	0	0	30 000	0	0	115 000	0	49 500	263 900
granty nejen knihovnám	0	15 000	0	30 000	10 000	0	0	0	0	0	0	115 000	0	49 500	219 500
granty pouze knihovnám	0	14 400	0	0	0	0	0	0	30 000	0	0	0	0	0	44 400

Další finanční podpora knihoven z krajských rozpočtů (mimo prostředky určené na RF), porovnání krajů v letech 2007 až 2010

	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Celkem
rok 2007	0	4 028 000	0	35 000	0	0	2 500	0	834 000	2 000 000	0	0	20 000	0	6 919 500
rok 2008	0	4 185 500	0	25 000	0	0	0	0	10 000	0	0	29 000	0	0	4 249 500
rok 2009	0	3 911 500	407 000	60 000	0	0	0	0	0	0	0	55 000	25 000	100 000	4 558 500
rok 2010	0	29 400	0	30 000	10 000	0	0	0	30 000	0	0	115 000	0	49 500	263 900

Zajímavé a v krajích bedlivě sledované jsou údaje o struktuře čerpání finančních prostředků přidělených z krajských rozpočtů na RF. Velké pozornosti se těší údaje o částce věnované na doplňování VF a částce na mzdy pracovníků RF.

Procentuální vyjádření těchto údajů za rok 2010 obsahuje následující tabulka:

Z celkových nákladů	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	ČR
na nákup VF v %	8,5%	0,0%	22,4%	32,2%	18,5%	26,0%	18,2%	25,7%	43,9%	31,5%	25,8%	19,1%	15,9%	29,5%	23,8%
mzdové náklady v %	59,7%	63,4%	49,3%	37,9%	56,0%	47,7%	53,3%	43,9%	20,7%	41,5%	45,2%	43,6%	45,7%	45,7%	45,7%
ostatní nákl. v %	31,7%	36,6%	28,3%	30,0%	25,5%	26,3%	28,6%	30,4%	35,3%	27,0%	29,0%	37,4%	38,4%	24,9%	30,5%

Interpretovat údaje a srovnávat kraje však není možné bez znalosti celé řady konkrétních podmínek. Např. kraje, které v roce 2010 obdržely významně sníženou částku na RF vykazují mimořádný pokles částky na nákup VF. Středočeský kraj neuvádí žádnou částku, pokles i v procentuálním vyjádření zaznamenal Jihočeský či Plzeňský kraj. Bylo to projevem snahy, zachovat systém v nouzovém, nebo ještě lépe ve standardním fungování (Jihočeský a Plzeňský kraj). Tím ovšem narostlo i procentuální vyjádření mzdových nákladů, ačkoliv v nominálních hodnotách tato položka nijak nevzrostla, naopak mnohde i klesla a klesl i počet pracovních úvazků. Údaje za Pardubický kraj v této tabulce jsou především v částce na mzdy (i v počtech pracovních úvazků) nevhodné k porovnání s jinými kraji, neboť způsob vyúčtování, resp. vykazování je také jiný než v krajích zbývajících.

Finanční zabezpečení RF mělo vliv na celou řadu charakteristik výkonu RF v hodnoceném roce. Za velmi důležitou a výkon ovlivňující je třeba považovat **výši mzdových nákladů** a na něm závislý počet pracovních úvazků. Údaje o mzdových objemech je třeba posoudit zároveň s počtem pracovních úvazků, přesněji s jejich meziročním poklesem.

Meziroční srovnání mzdových nákladů v krajích (v Kč):

	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Ø ČR
rok 2009	1411747	5584583	5498031	3200790	2112345	3797066	2844825	4176649	1271092	3807112	6465458	4001559	4470770	6319993	3 925 859
rok 2010	1533161	4564742	4929721	2888758	2055593	3818983	2897292	4112657	1213044	3948209	6080113	4051336	4573841	6266638	3 781 006

Mzdové náklady v procentech (bez částek na pojištění zdravotní a sociální) z dotace na RF v letech 2005, 2009 a 2010:

	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	ČR
v roce 2005	51,33%	38,85%	43,88%	39,68%	52,99%	46,00%	54,11%	39,15%	24,85%	34,65%	39,49%	32,95%	42,55%	40,33%	40,02%
v roce 2009	52,29%	34,92%	42,29%	40,01%	54,68%	47,46%	52,29%	41,26%	17,65%	34,40%	44,74%	39,04%	45,93%	46,05%	41,16%
v roce 2010	59,72%	63,38%	49,30%	37,86%	56,01%	47,74%	53,26%	43,95%	20,74%	41,50%	45,21%	43,56%	45,70%	45,67%	45,75%

Procentuální růst při meziročním srovnání není způsoben nárůstem platů, nýbrž významným snížením celkových krajských dotací, kdy přispůsobení znamenalo snížení dalších nákladů. Tento „klamavý“ efekt je ještě umocněn snížením počtu pracovníků.

V závislosti na objemu mzdových nákladů se v roce 2010 výrazně snížil počet pracovníků vykonávajících činnosti v rámci RF, a to o 10,75 pracovního úvazku, činil 232,6 pracovních úvazků přepočtených na plně zaměstnané. Předcházející rok sice zastavil dlouhotrvající trend snižování počtu pracovních úvazků metodiků, rok 2010 jej opět, a o to razantněji, zahájil. Stav pracovníků k 31.12. 2010 je vůči stavu k 31.12.2005 o 36,62 pracovního úvazku nižší⁶⁸. Se snižováním počtu pracovních úvazků se zvyšuje průměrná hodnota výkonových ukazatelů, nebo naopak se některé výkonové ukazatele mohou snižovat. Obojí znamená pokles intenzity a kvality poskytovaných služeb RF obsluhovaným knihovnám a v konečném důsledku snížení kvality a kvantity VKIS poskytovaných veřejnosti obsluhovanými knihovnami. Skutečně nedostatečný počet pracovníků vykázal kraj Středočeský, kde se stav oproti roku 2009 ještě zhoršil. Nízký počet pracovníků je vykázán v krajích Plzeňském a Vysočina.

Počty pracovních úvazků určených pro výkon RF v letech 2005, 2009 a 2010 v jednotlivých krajích:

rok	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Celkem ČR
r. 2005	9,00	31,35	28,00	15,99	8,35	22,55	14,30	17,40	11,40	16,50	30,00	22,00	16,80	25,60	269,2
r. 2009	5,11	21,35	25,19	15,38	8,75	17,72	11,50	17,50	6,10	16,00	30,72	23,11	17,70	27,24	243,4
r. 2010	5,44	17,09	22,65	15,50	8,25	16,43	11,60	17,50	5,90	16,00	28,31	23,14	17,48	27,34	232,6

⁶⁸ Vývoj v letech 2002 až 2010 v kap. I. a II.

Z tabulky vyplývají závažné změny podmínek pro výkon RF. Počínaje rokem 2005 (kdy byly RF poprvé financovány kraji) docházelo ke každoročnímu snižování pracovních úvazků určených pro výkon RF. **V rámci celé ČR to od r. 2005 do roku 2008 činilo celkový pokles o 37,9 pracovního úvazku.** To již lze označit za závažné ohrožení kvality výkonu RF.

U většího snížení pracovních úvazků je možné předpokládat, že ovlivnilo i celkové snížení frekvence výkonů, viz tabulku v oddíle Pracovníci na str. 13, která zachycuje kvantitativní růst výkonů v přepočtu na 1 pracovní úvazek. Ve skutečnosti je to daleko nebezpečnější situace, kdy kvantita snižuje kvalitu, kterou nelze vyjádřit čísly. Navíc standardizované služby nejsou zdaleka jedinou činností metodiků. **Od roku 2004,** v němž byl počet pracovních úvazků nejvyšší, **poklesl o 37,9 pracovního úvazku.** Kdyby měl tento trend pokračovat, mělo by to negativní vliv na vývoj RF v dalších letech. Pracovní úvazky jsou snižovány a naopak rostou nároky na výkony metodiků, jejich schopnosti, dovednosti i pracovní nasazení. Již Výroční zpráva a hodnocení RF v ČR za rok 2007 upozorňovala na toto nebezpečí, ohrožující trend pokračoval i v roce 2008, výjimkou byl pouze rok 2009. Viz Přílohu č. 7.

Dalším sledovaným údajem a jedním z důležitých aspektů hodnocení hospodaření s finančními prostředky jsou částky vynaložené jednotlivými regiony na doplňování výměnných fondů. Údaj je sledován i v souvislosti s hodnocením kvality, stavu a doplňování VF. Viz též kapitoly II. a III.

Přehled o finančních objemech vynaložených na doplňování VF v letech 2005 až 2010 v jednotlivých krajích v procentuálním vyjádření z celkových nákladů (dotací) na RF a ve srovnání mezi kraji je obsahem následující tabulky. Grafické vyjádření vývoje v letech 2005, 2009 a 2010 (v nominálních hodnotách graficky znázorněno v Příloze č. 8.).

	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	ČR
v roce 2005	6,72%	30,87%	24,24%	29,07%	18,92%	24,50%	13,39%	30,37%	42,54%	42,13%	26,56%	29,65%	15,11%	27,61%	27,74%
v roce 2006	5,90%	41,13%	28,09%	30,28%	19,25%	23,41%	12,29%	28,30%	43,11%	38,66%	27,50%	31,96%	16,75%	28,69%	29,53%
v roce 2007	5,65%	41,17%	28,39%	30,56%	19,35%	23,14%	17,98%	26,55%	52,29%	40,15%	24,87%	26,71%	15,20%	29,60%	29,35%
v roce 2008	5,89%	40,76%	29,39%	30,82%	19,29%	23,25%	17,35%	27,85%	51,70%	38,23%	24,34%	24,45%	15,83%	29,95%	29,13%
v roce 2009	8,85%	40,32%	30,05%	30,73%	18,02%	24,68%	17,35%	28,28%	51,64%	40,30%	25,66%	25,85%	15,24%	28,41%	29,54%
v roce 2010	8,55%	0,00%	22,39%	32,18%	18,46%	25,97%	18,18%	25,67%	43,95%	31,48%	25,82%	19,05%	15,92%	29,45%	23,77%

Procento nákladů z krajských dotací na nákup VF je od roku 2005 nejnižší! Stejně tak meziroční srovnání má závažný význam. Je třeba si uvědomit, že zájem o cirkulaci VF je trvalý a blíží se počtu všech obsluhovaných knihoven. Je jedním z hlavních nástrojů při plnění základních cílů a významu RF. Bez dostatečně velkého a především aktuálního, to je nepřetržitě doplňovaného VF v některých krajích, dochází k poklesu kvality RF, a tím VKIS obyvatelům obcí. **6 krajů ze 14 zaznamenalo poměrně velký pokles nákladů na VF (jeden z nich úplné přerušeni nákupu), čímž se zvyšují rozdíly v poskytovaných službách.**

Rozhodující je, aby finanční prostředky na RF byly meziročně a v krajích alespoň zhruba stejně velké v přepočtech např. na 1 obsluhovanou knihovnu a 1 obyvatele,⁶⁹ nebo kalkulovány jiným způsobem, v němž by výpočet pro jednotlivé PK a jejich výkon RF byl konstruován tak, aby obce, resp. knihovny v různých regionech za ně mohly přijímat zhruba stejné množství a kvalitu regionálních služeb. Jen tak se podmínky poskytování VKIS ve všech částech ČR budou přibližovat cílům RF - zajištění dostupnosti veřejných knihovnických a informačních služeb ve všech místech České republiky, vyrovnání rozdílů v úrovni poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb obyvatelům měst a malých obcí a odstranění nežádoucích diferencí v úrovni poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb mezi jednotlivými regiony a kraji.

Prvořadé pro splnění cílů RF je zajistit, aby v následujících letech nedocházelo ke krácení částek na RF poskytovaných z krajských rozpočtů.

Podrobná vyúčtování za jednotlivé kraje, tj. i za KK a PK jsou součástí ročních zpráv o RF dostupných na příslušných webových stránkách krajských knihoven.⁷⁰

V. Závěr

Rok 2010 byl již šestým rokem samostatného řízení a financování RF kraji⁶⁶. Po problémech s financováním RF v roce 2005 byla oblast financování průběžně, včetně roku 2010, bedlivě sledována. **Rok 2010 byl rokem, kdy celkový součet dotací krajů za ČR kles na nejnižší hodnotu od roku 2005, a to na pouhých 115 709 373 Kč.** To představovalo částku zhruba o 18 mil. Kč nižší než v roce 2009. Kráceno bylo 10 ze 14 krajů. Tři kraje ponechaly částku na úrovni roku 2009. Potěšující je, že se jednalo i o kraje Ústecký a Liberecký, kde již v minulosti krácení proběhlo. Krácení financí na výkon RF postihlo nejvíce Středočeský kraj. Tam došlo k meziročnímu snížení krajské dotace o 8,8 mil. Kč, a to představuje 55 % částky předešlého roku. To výrazně narušilo fungování krajského systému. Větší krácení zaznamenaly i kraje Vysočina a Pardubický. Výrazně byl krácen i tradičně úspěšný kraj – kraj Jihočeský, a to o 23,1 %.

Razantní snížení krajských dotací na RF poznamenalo i výkony RF. Je to patrné i z meziročních srovnání výkonů a prohlubujících se rozdílů mezi výkony jednotlivých krajů. Zmínit je ale třeba i velké úsilí vynaložené pracovníky vykonávajícími RF, aby dopady byly co nejmenší. Proto je nutné zdůraznit, že krácením finančních prostředků vznikají rozdíly mezi kraji v množství a kvalitě služeb poskytovaných knihovnám v rámci výkonu RF. Tyto rozdíly se mohou v budoucnu i dále prohlubovat. V konečném výsledku znamenají prohloubení rozdílů v dostupnosti a kvalitě VKIS knihoven mezi celými regiony a ohrožení základních funkcí a cílů programu RF:

⁶⁹ METODICKÝ pokyn Ministerstva kultury k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky. Praha: MK ČR 1994. str. 4.

Dostupné na <http://knihovnam.nkp.cz/docs/MetPokynMK05.doc>

⁷⁰ Aktuální adresář knihoven realizujících RF, tzn. KK i PK včetně web. Adres. Dostupné na http://knihovnam.n.cz/sekce.php3?page=10_RegFceRozc.htm

1. Zajištění dostupnosti veřejných knihovnických a informačních služeb ve všech místech České republiky
2. Vyrovnání rozdílů v úrovni poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb obyvatelům měst a malých obcí
3. Zajištění kvality a kontinuity veřejných knihovnických a informačních služeb v návaznosti na informační potřeby uživatelů
4. Odstranění nežádoucích diferencí v úrovni poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb mezi jednotlivými regiony a kraji.

Regiony, kde se výkon RF na určitou dobu pozastaví nebo zpomalí, se již dostávají do situace, kdy ostatní kraje mají vyřešeny jedny cíle a úkoly a pracují na dalších, kdežto ony se teprve snaží dosáhnout standardu. Odstranění takových diferencí bude vyžadovat opět vyšší výkony, tudíž i finanční náklady.

Se snížením finančních prostředků na výkon RF souvisí i zhoršení jedné ze základních podmínek výkonu – počet pracovních úvazků, určených pro výkon RF.

V roce 2010 klesl počet pracovních úvazků oproti roku 2009 o 10,75, a to na 232,62.

Dalším výrazně negativním rysem byl pokles finančních prostředků na doplňování VF, a to o 12,5 mil. Kč oproti roku 2009. Proto klesl i počet doplněných k.j. do VF, jednoho ze základních pilířů pomoci obsluhovaným knihovnám obcí⁷¹.

Hodnoty výkonů za rok 2010 poklesly oproti roku 2009 ve čtyřech ze sedmi sledovaných ukazatelů. Viz Přílohy č. 3 a 4. Alarmující je především další **snížení počtu nových přírůstků do výměnných fondů (VF)**, způsobené jednak snížením finanční částky na nákup VF související se snížením celkové částky na RF, a jednak průběžným růstem cen knih. Současně však i stejné finanční prostředky na nákup VF umožňují rok od roku doplnit menší počet nových přírůstků. To je situace naléhavě vyžadující řešení, aby nedošlo ke ztrátě obsahové a titulové atraktivity VF. V některých krajích již s obcemi projednávají jejich eventuální finanční spoluúčast i na budování VF.

I v oblasti doplňování kmenových KF obsluhovaných knihoven se odrazily finanční problémy. Přes zvýšení počtu obcí, které poskytují finanční částky na nákup knihovních fondů vlastních knihoven, a to o 58, poklesla celková suma finančních prostředků jimi poskytnutých zhruba o 400 tisíc Kč. Velká část obsluhovaných knihoven je stále odkázána pouze na VF.

Z celorepublikového pohledu pokračoval vývoj RF, byť s velkými výhradami, v intencích předešlých let. I v roce 2010 se potvrdil **mimořádný zájem o poradenskou a konzultační službu** a její nezbytnost pro dosažení cílů RF. Intenzivnější a úspěšnější byla i komunikace s obcemi – provozovateli knihoven. Dále vzrůstá zájem o poradenskou a konzultační službu ze strany odborných knihoven. Poradenskou službou se prolínají

⁷¹ Podrobně v kapitolách II. a III.

všechny vývojové trendy (viz kap. III.). Automatizace knihovnických činností a služeb i v nejmenších místech, kulturní a vzdělávací akce pro občany v místech včetně účasti na celorepublikových kampaních zaměřených např. na podporu čtení (Týden čtení, Den pro dětskou knihu, Celé česko čte dětem, Škola naruby a celá řada dalších). Poradenství se v hodnoceném roce opět zaměřilo na pomoc obsluhovaným knihovnám při formulaci žádostí o granty, na pomoc při zvládnutí nové statistické evidence, využívání elektronických informačních zdrojů, automatizaci knihovnických procesů, i zavádění elektronických služeb. Poradenství spolu s cirkulačními soubory z výměnných fondů patřilo opět mezi nejžádanější služby poskytované v rámci RF.

O výměnné fondy a jejich cirkulaci je zájem trvale vysoký. Rozšíření a zkvalitnění výběru knihovních fondů pro své obyvatele, a stále častěji i stránku ekonomickou, oceňuje na cirkulačních souborech rok od roku více obcí.

Zkvalitnily se vztahy s obcemi, resp. komunikace obcí s PK a KK a vztahy obcí ke knihovnám. Svou finanční účast na fungování vlastní knihovny projeví finančním příspěvkem na společné budování VF (to v lepším případě). Je to i výsledek intenzivnějších jednání metodiků s obcemi. **S růstem počtu obcí, které mají zájem o cirkulační soubory je však spojen i problém několikaletého poklesu ročního přírůstku VF, tedy finančních prostředků na jejich doplňování.** V souvislosti s výše naznačeným trendem bude třeba této otázce věnovat zvýšenou pozornost. Dopady nedostatečného, byť jen časově omezeného, financování výměnných fondů jsou vždy závažné a velmi obtížně odstranitelné. Tím závažnější, že by se plošně dotkly knihoven v celých regionech. Přitom důsledky se neprojevují okamžitě, nýbrž po několika letech, zato přetrvávají delší časové období. Stav, resp. kvalita a dostatečná velikost knihovního fondu je základ veškerých služeb knihoven poskytujících VKIS.

V roce 2010 byla věnována velká pozornost **vzdělávacím akcím pro obsluhované knihovny.** Vzdělávání v rámci RF **mělo sice klesající tendenci ve všech sledovaných ukazatelích avšak** s objektivními příčinami (viz kap. III.). Tématická zaměření vzdělávacích akcí časově předcházejí nebo kopírují hlavní vývojové trendy českého knihovnictví v regionech. PK a KK přicházejí s novými nápady, jak usnadnit dostupnost kurzů z časového a dopravního hlediska dobrovolným knihovníkům, na druhé straně se **stále nedaří získat v uspokojivém rozsahu zájem knihovníků z malých profesionalizovaných knihoven.** Na oblibě, resp. účinnosti nabývají vzdělávací exkurze do nejúspěšnějších knihoven vlastních regionů i regionů dalších. Akce celorepublikového významu jsou zpravidla pořádány ve spolupráci se SKIP (Co malé knihovny umějí a mohou - setkání knihovníků obecních knihoven s prezentací výsledků těch nejlepších knihoven – nositelé titulu Knihovna roku, stejně významné jsou v tomto ohledu i akce regionálního charakteru. Vzdělávání knihovníků je téměř vždy zařazováno i do porad, což je výhodné především pro knihovníky z nejmenších obcí (dobrovolné knihovníky) a pro pracovníky malých profesionalizovaných knihoven.

Značnou pozornost si i v roce 2010 vyžádala **statistika knihovnických činností.** Přes uvedení nové statistické evidence a její další zkvalitnění v roce 2009, je nutné setrvat ve vedení knihovníků k odpovědnějšímu přístupu a k aktivnějšímu využívání statistických dat. KK a PK pokračovaly ve snahách zoptimalizovat tuto činnost v obsluhovaných knihovnách. PK a KK pokračují s větší intenzitou ve využívání statistických dat. Zpracovávají krajské přehledy, vyhodnocují plnění Standardu VKIS a všestranně směřují k širšímu využívání statistických výsledků při realizaci nejrůznějších aktivit v rámci RF.

Služba **Pomoc při revizi a aktualizaci knihovních fondů** nezaznamenala v hodnoceném roce žádné výrazné změny. V rámci programu RF probíhají revize již podruhé⁷² a současně přibývá krajů, které se soustřeďují na poradenství, resp. konzultace spojené s vlastní realizací revizí. Další kraje, vedle prvních z předešlých let provádějí revize za využití již rutinně zprovozněného regionálního automatizovaného knihovního systému a podtrhují významné snížení časové náročnosti. Spolu s nasazením regionálních automatizovaných systémů a ukládáním KF obsluhovaných knihoven do bází intenzivně pokračují v aktualizacích KF.

Služba **Servis VT** v roce 2010 oproti roku 2009 zaznamenala zvýšení počtu servisních akcí a knihoven, v nichž byly provedeny. To je známka rozšiřujících se elektronických služeb na další obsluhované, především obecní, knihovny. KK a PK tedy úspěšně pokračovaly v trendu nastoupeném již v roce 2008.

V roce 2010 byly uvedeny v provoz další **regionální automatizované knihovní systémy** (jejich instalace je rozšířena již ve všech krajích). Obsluhované knihovny jsou napojovány do regionálních automatizovaných systémů, jsou v nich implementovány SW umožňující všestranné využití jak knihovníky, tak i samotnými uživateli. Rozšiřování počtu knihoven, které nabízejí veřejnosti i dálkový přístup prostřednictvím webového rozhraní znamená dosažení dalšího mezníku v rozvoji VKIS a cílů RF. Tak se knihovny i v nejmenších místech připravují na skutečné propojení knihoven a dálkově zpřístupněné fondy a informace, na jejich skutečné sdílení. Regionální automatizované knihovní systémy, vytváření souborných katalogů a dálkové zpřístupnění OPACu bylo doménou větších profesionálních knihoven. Nyní i první nejmenší knihovny mají k dispozici své on-line katalogy KF přístupné dálkově a další služby s tím spojené. To vše vyžaduje pomoc i v oblasti servisu v malých knihovnách., neboť obce tuto potřebu nejsou zatím ve větším počtu schopny zajistit ani profesionálem a mnohdy ani finančně. Na druhé straně ale fungují obecní knihovny, jejichž automatizace je v pokročilém stadiu, webová stránka aktuální a hojně zájemci využívána.

Nákup a zpracování knihovních fondů z prostředků obcí v roce 2010 zvrátil dosavadní trend – úbytek obcí ochotných (nebo schopných) financovat doplňování a zpracování kmenových KF. Intenzivním působením metodiků došlo k zvýšení počtu obcí, které přispívají na kmenové KF vlastních knihoven (o 58). A finanční částka obcemi věnovaná se snížila o necelých 0,5 mil. Kč. Také vlivem růstu cen knih klesl počet k.j. z této částky nakoupených. Nelze však pominout, že příspěvek obce na nákup KF pro svou knihovnu je projevem zájmu o kvalitu veřejných knihovnických a informačních služeb poskytovaných občanům. Bude třeba i nadále vysvětlovat zastupitelům obcí důležitost KF pro činnost knihovny, tedy pro občany. Vysvětlovat nezbytnost přispívat na své kmenové KF a současně jim osvětlit alternativu přispívat na nákup společného výměnného fondu, což je z hlediska ekonomického jistě výhodou. Proto by bylo optimální, kdyby příspěvky obcí jak na vlastní kmenový fond tak na VF, měly rostoucí tendence. Tvorba VF by se mohla postupně zaměřit i na další dokumenty a nákup elektronických licencí. RF by se tak mohly stále více soustřeďovat na pomoc odbornou, poradenskou a konzultační, na vzdělávání, na aktuální problémy a úkoly veřejného knihovnictví.

V každém případě by měli metodici **pokračovat ve vysvětlování představitelům obcí, jak se mohou spolupodílet na zkvalitňování VKIS** poskytovaných jejich občanům: od poskytnutí příspěvku na kmenové knihovní fondy, přes příspěvek na společně budovaný VF, zlepšování prostorových podmínek a vybavení knihovny, až po **odměňování dobrovolného knihovníka** a celou řadu dalších možností. Stále např. existují obrovské rozdíly v oceňování práce dobrovolných knihovníků, od řádných pracovních poměrů s krátkým úvazkem, přes dohody o provedení

⁷² Uzákoněná periodicita pro malé evidované knihovny 5 let.

práce až po zcela dobrovolnou činnost. Tento stav není zmapován a část KK volá po jejím **zhodnocení a zpracování společného doporučení, jak odměnit dobrovolného knihovníka.**

V roce 2010 se opět rozšířilo využívání **Standardu VKIS**⁷³ do hodnotící praxe v jednotlivých regionech, a to jak využíváním elektronického kalkulátoru vyhodnocení standardu VKIS, který zpracoval KI NK ČR ve spolupráci s NIPOS (garantem statistiky kultury)⁷⁴, tak využíváním programu StatExcel s modulem vyhodnocování plnění Standardu VKIS. Bude výhodou, jestliže se KK a PK více soustředí na propagaci využívání Benchmarkingu knihoven⁷⁵. Tato významná pomůcka pro knihovny je již pět let v rutinním provozu, začátkem roku 2011 měla již 165 účastníků. Bylo by vhodné, aby KK a PK podporovaly účast i menších knihoven včetně obecních s dobrovolným knihovníkem a prakticky jim s účastí pomohly⁷⁶. Projekt je pro účastníky náročnější než kalkulátor VKIS, avšak jak potvrdila praxe, konkrétnější ve výsledcích srovnání, a tudíž i lépe využitelný. Jeho využitelnost se jeví jako zvlášť dobrá v době, kdy zřizovatelé a provozovatelé čelí finančním problémům a hledají rezervy.

Výsledky roku 2010 potvrdily, že se kvalita, resp. účinnost pomoci v rámci RF v některých krajích dostala i nad standardy požadovanou úroveň. Zároveň se ale potvrdila křehkost tohoto stavu a jeho závislost na výši krajské dotace. Jestliže budou finanční problémy některých krajů trvat několik let, budou rozdíly v kvalitě knihovnických a informačních služeb mezi kraji obrovské. Rozdíly ve výkonu RF však nejsou závislé pouze na finančních prostředcích. Rozdíly existují a existovaly nejen mezi kraji, ale přetrvávají i mezi obvody PK jednoho kraje. Bývá to dáno jednak obsahem smlouvy PK a KK, v níž často není nesmlouván ani výkon všech 7 standardizovaných služeb, jednak charakterem obvodu – velikostí obcí, počtem obsluhovaných knihoven, dopravní dostupností, zájmem knihovníků obsluhovaných knihoven a představitelů obcí, ale v současném stadiu vývoje RF především osobností metodika a počtem knihoven, které má na starosti. Je třeba chápat sedm standardizovaných služeb RF jako základ, na něm pak lze stavět dále.

Globálně za celou ČR lze konstatovat, že ve většině krajů jsou hlavní cíle RF dosaženy a standardy ze střednědobého hlediska plněny. Zároveň však **byl rok 2010 varováním** a stimulem pro hledání, ba ověření cest či postupů, jak vyřešit i problematické roky s co nejmenšími ztrátami kvality služeb a následně i služeb obsluhovaných knihoven.

Nastal čas, kdy bude třeba **věnovat pozornost vyrovnávání rozdílů v konkrétních oblastech VKIS – zavádění elektronických forem služeb, podpoře a rozvoji komunitních funkcí obsluhovaných knihoven, dobrému umístění a vybavení knihoven atd., samozřejmě za udržení standardu 7 základních služeb RF.** To zase vyžaduje i adekvátní finanční zajištění RF knihoven, a proto bude prvořadým úkolem zajistit

⁷³ METODICKÝ pokyn Ministerstva kultury k vymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb poskytovaných knihovnami zřizovanými a/nebo provozovanými obcemi a kraji na území České republiky. Dostupné na http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=03_Leg/01_LegPod/MetodVKIS.htm

⁷⁴ Dostupné na <http://www.nipos-mk.cz/?cat=88>

⁷⁵ Dostupné na http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=15_Vykon.htm

⁷⁶ Benchmarkingu se za rok 2010 účastní pouze 7 knihoven působících v obcích od 1 do 1000 obyvatel a 17 knihoven v obcích od 1001 do 3000 obyvatel.

alespoň návrat k ekonomickým podmínkám roku 2009 – zastavení poklesu počtu metodiků, péči o jejich schopnosti a dovednosti, řešit problémy s budováním knihovních fondů, a to jak výměnných tak kmenových.

Menší profesionalizované knihovny obvodů působnosti PK a KK by měly být dalším cílem pozornosti KK a PK.

Pro rok 2011 a léta následující bude tedy důležité, zda se podaří v plném rozsahu realizovat RF, tzn. pokračovat v pomoci obsluhovaným knihovnám, zlepšovat kvalitu a dostupnost knihovnických a informačních služeb pro obyvatele ve všech obcích a městech obvodů KK a PK. Předpokladem je ovšem dostatečné kontinuální finanční zabezpečení regionálních funkcí v celé ČR, resp. překonání problémů v tomto ohledu již zřejmých, pravidelné vyhodnocení a srovnávání výsledků, forem a způsobů realizace RF v jednotlivých krajích i v obvodech PK.

Závěrem této zprávy je třeba upozornit i na rozvíjející se vzájemné porovnávání i **oficiální soutěžení knihoven a knihovníků**. Zdaleka zde již nehrají roli pouhé číselné údaje o výsledcích knihoven, ale **celková úroveň služeb, postavení knihovny v životě obce, její vybavení, příjemné prostředí a obliba u uživatelů. I tento „nový“ náhled na knihovnu jako místo pro veřejnost je třeba v rámci RF prosazovat.** V současnosti jsou knihovny hodnoceny např. v rámci krajských kol soutěže Vesnice roku⁷⁷, v rámci soutěže Knihovna roku⁷⁸. Mnohé KK zavedly již v dřívějších letech tradiční vyhodnocování nejlepších knihoven a knihovníků. Nově např. v Jihomoravském kraji uspořádali Slavnostní setkání knihoven obcí⁷⁹. Řada metodiků je členy soutěžních komisí a své zkušenosti kolegům z dalších regionů měla možnost předat na pracovním setkání členů sekce veřejných knihoven SKIP⁸⁰ i dalších pracovních i spolkových akcích. Uskutečňují se nejrůznější exkurze a studijní zájezdy do nejlepších knihoven v regionu, ČR i zahraničí. Poznatky takto získané jsou nenahraditelnou inspirací a motivací pro práci i zárodkem vlastních cílů konkrétních knihovníků.

⁷⁷ Dostupné na <http://www.vesniceroku.cz/>

⁷⁸ Dostupné na http://www.nkp.cz/o_knihovnach/KnRoku/2010/index.htm

⁷⁹ Setkání budou v MZK pořádat pravidelně. Informace o něm dostupné na <http://www.mzk.cz/pro-knihovny/region/dokumenty/slavnostni-setkani-knihoven-obci-jihomoravskeho-kraje-4-dubna-2011>

⁸⁰ Dostupné na <http://www.skipcr.cz/>

Seznam zkratek

PHA	Praha
SČ	Středočeský kraj
JČ	Jihočeský kraj
PL	Plzeňský kraj
KV	Karlovarský kraj
ÚL	Ústecký kraj
LB	Liberecký kraj
HK	Královéhradecký kraj
PA	Pardubický kraj
VYS	kraj Vysočina
JM	Jihomoravský kraj
OL	Olomoucký kraj
ZL	Zlínský kraj
MS	Moravskoslezský kraj
NK ČR	Národní knihovna ČR
KI NK ČR	Knihovnický institut Národní knihovny ČR
AKS	automatizovaný knihovní systém
OPAC	Online Public Access Catalogue - veřejně přístupný online katalog
RF	regionální funkce
KK	krajská knihovna
PK	pověřená knihovna
VKIS	veřejné knihovnické a informační služby
KF	knihovní fond
VF	výměnný fond
k. j.	knihovní jednotka
sv.	svazky
ICT	informační a komunikační technologie
VT	výpočetní technika
PIK	Program internetizace knihoven
SVT	Servis výpočetní techniky

Přílohy

Financování RF v roce 2010 v ČR celkem (porovnání s rokem 2009) v Kč

	Výkaz financování RF (z finančních prostředků krajů)	2009	2010	rozdíl
53	Spotřeba materiálu (číslo účtu 501)	43 308 744	29 959 041	-13 349 704
54	z toho : nákup knihovního fondu	39 446 042	27 504 597	-11 941 444
55	z toho : nákup DDHM	1 543 260	693 919	-849 341
56	Spotřeba energie (číslo účtu 502)	2 018 569	1 713 493	-305 076
57	Opravy a udržování (číslo účtu 511)	212 032	169 652	-42 380
58	Cestovné (číslo účtu 512)	882 253	723 974	-158 280
59	Ostatní služby (číslo účtu 518)	12 299 682	10 547 710	-1 751 972
60	z toho : doprava	957 011	766 392	-190 619
61	z toho : servis výpočetní techniky	1 101 751	881 423	-220 328
62	z toho : nákup licence na el. zdroje	823 932	683 172	-140 760
63	z toho : nákup knihovnických služeb	5 810 007	5 443 091	-366 916
64	Mzdové náklady (číslo účtu 521) (ř. 65,66)	54 962 020	52 934 088	-2 027 932
65	z toho : platy zaměstnanců	53 653 796	52 008 489	-1 645 307
66	z toho : ostatní osobní náklady	1 308 224	925 599	-382 625
67	Zákonné sociální pojištění (číslo účtu 524)	17 922 381	17 718 853	-203 528
68	Sociální náklady (číslo účtu 527 a 528)	1 323 520	1 419 863	96 343
69	Jiné ostatní náklady (číslo účtu 549)	223 934	191 135	-32 799
70	Ostatní provozní náklady (neuvedeny v ř. 53, 56-59,64,67-69)	525 137	333 963	-191 174
71	Provozní náklady celkem (součet ř. 53,56 - 59, 64,67 - 70)	133 678 274	115 711 772	-17 966 502
72	Investiční náklady	0	0	0
73	Náklady celkem (součet ř. 71 a 72)	133 678 274	115 711 772	-17 966 502
74			0	0
75	Přidělená dotace	133 539 500	115 709 373	-17 830 127
76	Vráceno do krajského rozpočtu	-138 774	-2 400	
77				
80	Financování regionálních funkcí z jiných zdrojů (vlastní zdroje ...)			
81	Náklady za rok	2009	2010	rozdíl
82	Spotřeba materiálu (č. účtu 501)	1 490 686	1 603 302	112 616
83	z toho: na nákup knihovního fondu	1 299 178	1 387 162	87 984
84	Mzdové náklady (číslo účtu 521)	1 794 416	1 454 712	-339 704
85	z toho : platy zaměstnanců	1 727 785	1 380 734	-347 051
86	z toho: ostatní osobní náklady	58 902	57 492	-1 410

87	Zákonné sociální pojištění (číslo účtu 524)	610 633	562 032	-48 602
88	Ostatní provozní náklady (neuvedené v ř. 82 - 87)	444 046	630 476	186 430
89	Provozní náklady celkem (součet ř. 82, 84, 87, 88)	4 339 781	4 250 522	-89 259
90	Investiční náklady		0	0
91	Náklady celkem (součet ř. 89 + 90)	4 339 781	4 250 522	-89 259
	Náklady za rok	2009	2010	rozdíl
92	Finanční prostředky obcí na fond knihoven a jeho zpracování*	13 878 727	13 447 735	-430 992
93	Na nákup knihovního fondu pro knihovny (z prostř.obcí)	12 836 448	12 405 113	-431 335
94	Na zpracování knihovního fondu pro knihovny (z prostř.obcí)	1 042 279	1 042 623	344
	Další finanční podpora knihoven z krajského rozpočtu			
	(mimo prostředky určené na RF)**	2009	2 010	rozdíl
95	Celkové částky, kt. knihovny získaly v letech letech 2009 a 2010	4 558 500	263 900	-4 294 600
96	Z krajských grantových programů určených nejen knihovnám	690 000	219 500	-470 500
97	Z krajských grantových programů určených výhradně knihovnám	3 868 500	44 400	-3 824 100
98	Podíl obcí na nákupu výměnného fondu ***			
99	Počet obcí přispívajících na nákup výměnného fondu	352	386	34
100	Částka poskytnutá na výměnný fond (za přispívající obce celkem)	2 381 507	2 392 533	11 026

Přehled financování RF v letech 2002 až 2010 v Kč

52	Výkaz financování ČR	2002	2 005	2 006	2007	2008	2009	2010
53	Spotřeba materiálu (číslo účtu 501)	37 272 468	40 770 425	42 840 192	41 629 423	42 665 545	43 308 744	29 959 041
54	z toho : nákup knihovního fondu	25 260 854	35 366 383	37 849 899	37 672 869	38 493 940	39 446 042	27 504 597
55	z toho : nákup DDHM	8 282 255	3 156 163	2 441 974	1 749 249	1 833 639	1 543 260	693 919
56	Spotřeba energie (číslo účtu 502)	735 583	1 531 332	1 568 368	1 539 933	1 759 090	2 018 569	1 713 493
57	Opravy a udržování (číslo účtu 511)	282 234	589 689	342 983	259 991	202 027	212 032	169 652
58	Cestovné (číslo účtu 512)	754 927	857 643	778 227	865 560	756 402	882 253	723 974
59	Ostatní služby (číslo účtu 518)	9 338 920	12 841 242	12 911 734	12 407 524	12 890 173	12 299 682	10 547 710
60	z toho : doprava	699 548	787 632	866 773	914 809	913 652	957 011	766 392
61	z toho : servis výpočetní techniky	1 309 277	1 159 476	1 053 520	1 094 613	1 162 790	1 101 751	881 423
62	z toho : nákup licence na el. zdroje	1 077 224	844 732	852 002	948 600	1 271 958	823 932	683 172
63	z toho : nákup knihovnických služeb	3 793 884	6 176 800	5 928 902	5 843 661	5 303 680	5 810 007	5 443 091
64	Mzdové náklady (číslo účtu 521) (ř. 65,66)	29 889 277	51 015 420	50 355 416	51 673 467	53 077 455	54 962 020	52 934 088
65	z toho : platy zaměstnanců	27 327 585	49 904 884	49 272 899	50 472 041	51 882 806	53 653 796	52 008 489
66	z toho : ostatní osobní náklady	1 037 176	1 212 536	983 017	1 073 537	1 194 649	1 308 224	925 599
67	Zákonné sociální pojištění (číslo účtu 524)	10 024 032	17 740 698	17 479 182	17 924 011	18 431 749	17 922 381	17 718 853
68	Sociální náklady (číslo účtu 527 a 528)	709 705	1 236 030	1 156 615	1 197 513	1 279 819	1 323 520	1 419 863
69	Jiné ostatní náklady (číslo účtu 549)	197 060	250 482	227 389	219 829	204 018	223 934	191 135
70	Ostatní provozní náklady (neuvedeny v ř. 53, 56-59,64,67-69)	523 982	654 072	460 883	423 105	435 196	525 137	333 963
71	Provozní náklady celkem (součet ř. 53,56 - 59, 64,67 - 70)	89 728 187	127 487 034	128 120 987	128 140 355	131 701 474	133 678 274	115 711 772
72	Investiční náklady	1 751 463	0	85 000	0	0	0	0
73	Náklady celkem (součet ř. 71 a 72)	91 479 650	127 487 034	128 205 987	128 140 355	131 701 474	133 678 274	115 711 772
74								0
75	Přidělená dotace	91 790 921	127 187 000	128 187 190	128 365 000	132 134 500	133 539 500	115 709 373
76	Vráceno do státního (krajského od 2005) rozpočtu			117	357 493	464 833	-138 774	-2 400

Přehled financování RF v letech 2002 až 2010 – další zdroje

80	Financování regionálních funkcí z jiných zdrojů (vlastní zdroje)							
81	Náklady za rok	2002	2 005	2 006	2007	2008	2009	2010
82	Spotřeba materiálu (č. účtu 501)			1 028 750	2 370 162	900 474	1 490 686	1 603 302
83	z toho: na nákup knihovního fondu			943 212	2 164 778	727 325	1 299 178	1 387 162
84	Mzdové náklady (číslo účtu 521)	2 725 628	1 560 388	1 477 275	1 803 151	1 656 860	1 794 416	1 454 712
85	z toho : platy zaměstnanců	2 264 588	1 545 954	1 453 410	1 791 251	1 572 530	1 727 785	1 380 734
86	z toho: ostatní osobní náklady	720 318	14 434	22 120	11 900	71 030	58 902	57 492
87	Zákonné sociální pojištění (číslo účtu 524)	2 256 972	603 445	569 487	672 227	652 745	610 633	562 032
88	Ostatní provozní náklady (neuvedené v ř. 82 - 87)	5 283 190	1 352 899	881 185	629 276	446 823	444 046	630 476
89	Provozní náklady celkem (součet ř. 82, 84, 87, 88)	4 133 031	3 516 732	3 956 697	5 195 288	3 552 798	4 339 781	4 250 522
90	Investiční náklady	109 856	0	15 555	0	0		0
91	Náklady celkem (součet ř. 89 a 90)	9 479 622	3 516 732	3 972 252	5 474 816	3 656 903	4 339 781	4 250 522
	Náklady za rok	2002	2 005	2 006	2007	2008	2009	2010
92	Finanční prostředky obcí na fond knihoven a jeho zpracování*	x	16 907 706	15 280 850	16 265 076	18 243 939	13 878 727	13 447 735
93	Na nákup knihovního fondu pro knihovny (z prostř.obcí)	x	16 079 013	14 313 663	14 247 961	16 195 776	12 836 448	12 405 113
94	Na zpracování knihovního fondu pro knihovny (z prostř.obcí)	x	828 694	967 187	2 017 115	2 048 162	1 042 279	1 042 623
	Další finanční podpora knihoven z krajského rozpočtu (mimo prostředky určené na RF)**	2002	2 005	2 006	2007	2 008	2009	2 010
95	Celkové částky, kt. knihovny získaly v letech letech roce 2002 až 2010	neevidováno	neevidováno	neevidováno	6 919 500	4 249 500	4 558 500	263 900
96	Z krajských grantových programů určených nejen knihovnám				60 500	221 500	690 000	219 500
97	Z krajských grantových programů určených výhradně knihovnám				6 859 000	4 028 000	3 868 500	44 400
98	Podíl obcí na nákupu výměnného fondu ***							
99	Počet obcí přispívajících na nákup výměnného fondu						352	386
100	Částka poskytnutá na výměnný fond (za přispívající obce celkem)						2 381 507	2 392 533

Výkony RF v roce 2010, srovnání s rokem 2009 (sumář ČR)

Statistický výkaz výkonu regionálních funkcí - celostátní sum.	rok 2009	rok 2010	rozdíl
Název knihovny (v krajském sumáři počet PK)	85 + 14	85 + 14	0
Počet pracovníků zajišťujících regionální funkce	243,363	232,618	-10,745
Počet obsluhovaných knihoven	6 019	6 022	3
Poradenská a konzultační činnost			
počet obslužených knihoven	6 553	6 533	-20
počet poskytnutých konzultací	21 420	21 339	-81
počet metodických návštěv	12 004	11 533	-471
Statistika knihovnických činností Kult (MK) 12 - 01			
počet obslužených knihoven	6 506	6 046	-460
počet zpracovaných statistických výkazů	6 079	6 049	-30
Vzdělávání knihovníků, semináře			
počet obslužených knihoven	3 947	3 623	-324
počet všech vzdělávacích akcí	987	824	-163
z toho: počet akcí v rámci RF	628	595	-33
počet všech účastníků	13 921	13 125	-796
z toho: počet účastníků akcí v rámci RF	8 259	7 753	-506
počet všech vyučovacích hodin	6 525	4 932	-1 593
z toho: počet vyučovacích hodin v rámci RF	2 892	2 580	-312
Porady			
počet obslužených knihoven	3 037	3 043	6
počet akcí	458	442	-16
počet účastníků	5 459	5 416	-43
Pomoc při revizi a aktualizaci KF			
počet obslužených knihoven	1 029	1 094	65
počet revidovaných knihovnických jednotek	1 885 668	2 245 810	360 142
počet revidovaných knihoven	665	673	8
Nákup KF z prostředků provozovatelů (obcí)			
počet obslužených knihoven	1 030	1 088	58
počet nakoupených knihovnických jednotek	93 888	91 093	-2 795
Zpracování KF z prostředků provozovatelů (obcí)			
počet obslužených knihoven	1 409	1 471	62
počet zpracovaných knihovnických jednotek	157 298	146 074	-11 224
Výměnný fond (v knihovnických jednotkách)			
stav výměnného fondu k 31.12. 2009	2 778 524	2 921 765	143 241
roční přírůstek VF	240 186	185 431	-54 755
zakoupeno z finančních prostředků kraje na regionální funkce	219 684	164 659	-55 025
zakoupeno z finančních prostředků obce	12 105	12 104	-1
zakoupeno z finančních prostředků dalších zdrojů	7 290	4 856	-2 434
Cirkulace VF			
počet obslužených knihoven	5 299	5 297	-2
počet expedovaných souborů	20 958	21 156	198
počet svazků v souborech	1 182 925	1 202 008	19 083
Servis výpočetní techniky			
počet obslužených knihoven	768	904	136
počet akcí	1 557	1 601	44
Doprava v rámci výkonu RF			
počet obslužených knihoven	5 336	5 298	-38
počet ujetých km	355 372	328 382	-26 990

Výkony RF 2002, 2005, 2009 a 2010 (sumáře za ČR)

Výkony RF, roční sumáře za ČR , srovnání let	2002	2 005	2009	2010
PK + KK	75 + 14	95 + 14	85 +14	85 + 14
Počet pracovníků zajišťujících RF	219,1	269	243	232,6
Počet obsluhovaných knihoven	5 687	6 081	6 019	6 022
Poradenská a konzultační činnost				
počet obslužených knihoven	5 389	6 395	6 553	6 533
počet poskytnutých konzultací	13 162	19 988	21 420	21 339
počet metodických návštěv	9 294	11 550	12 004	11 533
Statistika knihovnických činností KULT				
počet obslužených knihoven	5 414	6 537	6 506	6 046
počet zpracovaných statistických výkazů	5 679	6 827	6 079	6 049
Vzdělávání knihovníků, semináře				
počet obslužených knihoven	3 175	3 920	3 947	3 623
počet všech vzdělávacích akcí	899	863	987	824
z toho : počet akcí v rámci RF	X	556	628	595
počet všech účastníků	10 120	11 367	13 921	13 125
z toho : počet účastníků akcí v rámci RF	X	6 198	8 259	7 753
počet všech vyučovacích hodin	4 854	6 172	6 525	4 932
z toho : počet vyučovacích hodin v rámci RF	X	2 817	2 892	2 580
Porady				
počet obslužených knihoven	2 233	2 915	3 037	3 043
počet akcí	429	474	458	442
počet účastníků	4 769	4 981	5 459	5 416
Pomoc při revizi a aktualizaci KF				
počet obslužených knihoven	922	1 185	1 029	1 094
počet revidovaných k. j.	1 747 259	2 308 759	1 885 668	2 245 810
počet revidovaných knihoven	454	705	665	673
Nákup KF z prostředků obcí				
počet obslužených knihoven	1 111	1 224	1 030	1 088
počet knihovních jednotek	95 415	100 989	93 888	91 093
Zpracování KF z prostředků obcí				
počet obslužených knihoven	1 255	1 489	1 409	1 471
počet zpracovaných knihovních jednotek	184 030	132 408	157 298	146 074
Výměnný fond				
stav výměnného fondu k 31.12	1 400 124	2 239 925	2 778 524	2 921 765
roční přírůstek VF	184 415	247 418	240 186	185 431
zakoupeno z dotace na regionální funkce*	197 256	223 736	219 684	164 659
zakoupeno z prostředků obce	13 468	18 488	12 105	12 104
zakoupeno z prostředků dalších zdrojů	11 466	2 978	7 290	4 856
Cirkulace VF				
počet obslužených knihoven	3 390	5 078	5 299	5 297
počet expedovaných souborů	9 623	19 377	20 958	21 156
počet svazků v souborech	408 221	876 112	1 182 925	1 202 008
Servis výpočetní techniky				
počet obslužených knihoven	397	586	768	904
počet akcí	1 093	1 185	1 557	1 601
Doprava v rámci výkonu RF				
počet obslužených knihoven	4 099	5 214	5 336	5 298
počet ujetých km	271 628	363 753	355 372	328 382

Porovnání výkonů RF v letech 2005 a 2010 (sumáře za ČR)

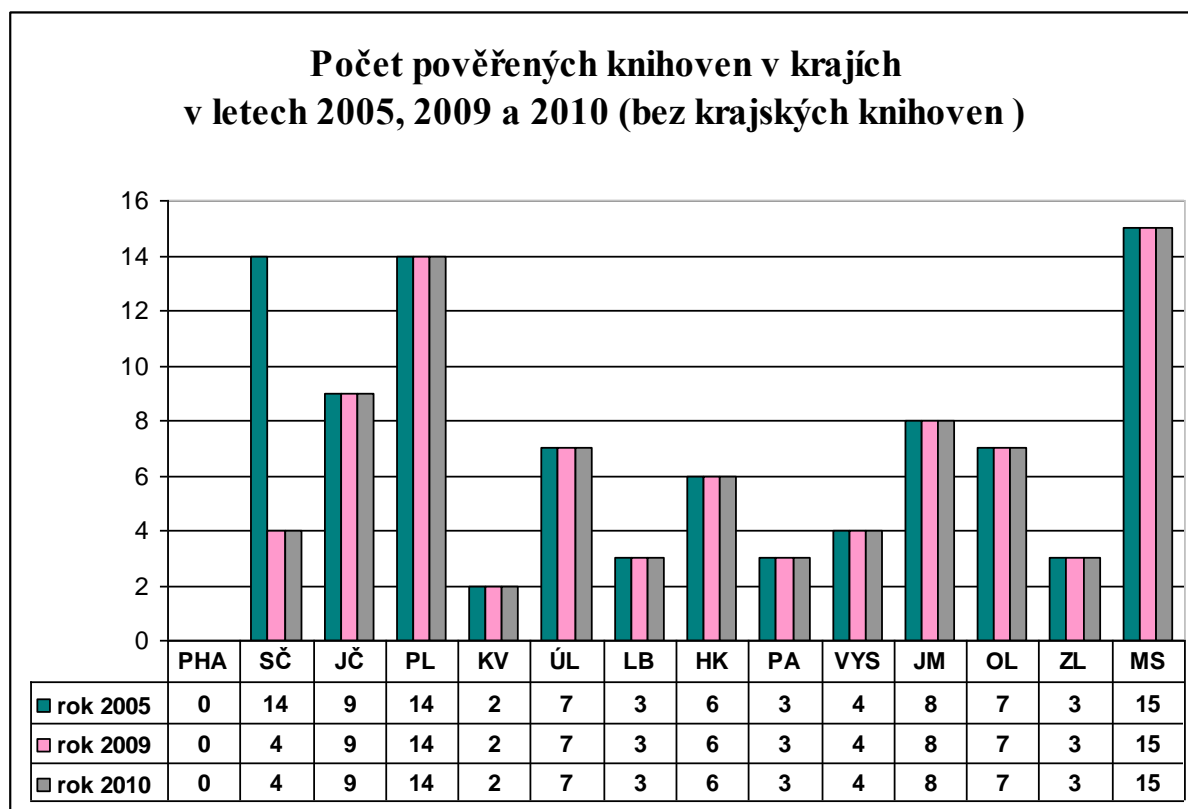
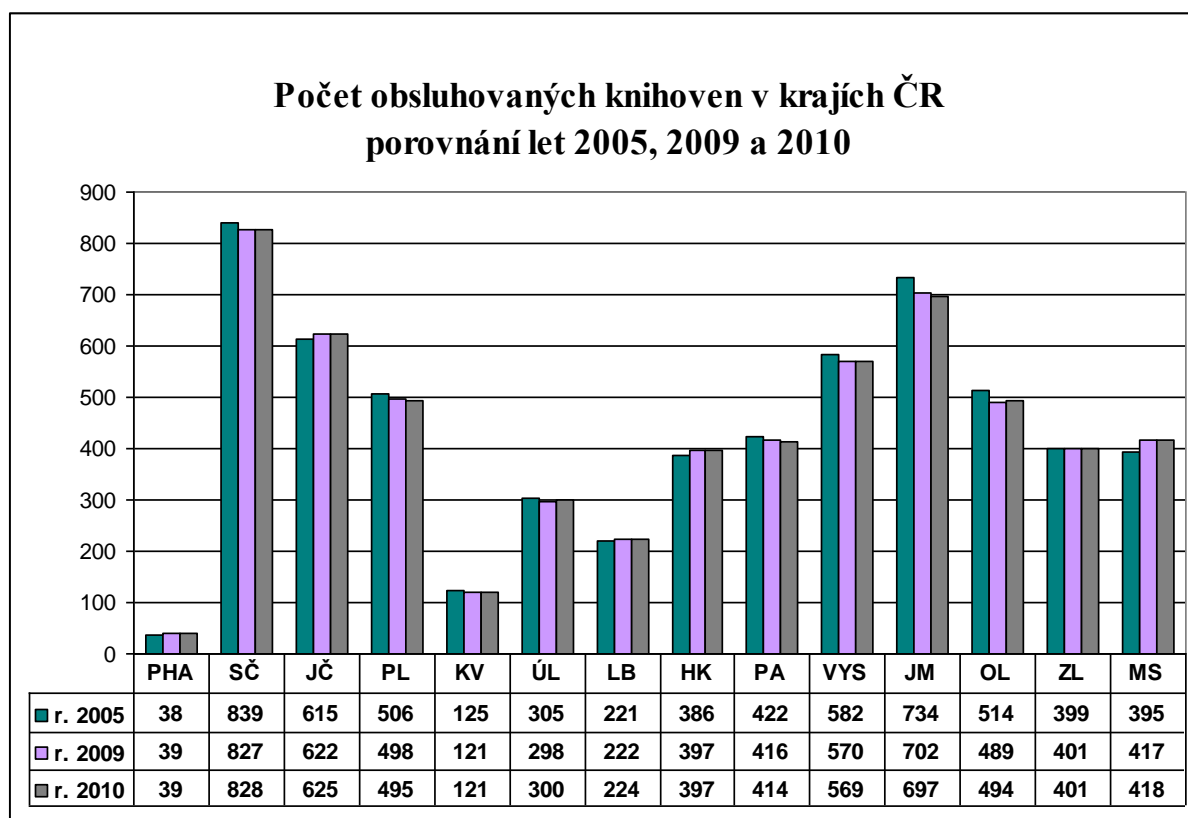
ČR celkem	2005	2010	rozdíl
PK + KK	95 + 14	85 + 14	
Počet pracovníků zajišťujících RF	269,24	232,62	-36,62
Počet obsluhovaných knihoven	6 081	6 022	-59
Poradenská a konzultační činnost			
počet obslužených knihoven	6 395	6 533	138
počet poskytnutých konzultací	19 988	21 339	1 351
počet metodických návštěv	11 550	11 533	-17
Statistika knihovnických činností KULT			
počet obslužených knihoven	6 537	6 046	-491
počet zpracovaných statistických výkazů	6 827	7 453	626
Vzdělávání knihovníků, semináře			
počet obslužených knihoven	3 920	3 623	-297
počet všech vzdělávacích akcí	863	824	-39
z toho : počet akcí v rámci RF	556	595	39
počet všech účastníků	11 367	13 125	1 758
z toho : počet účastníků akcí v rámci RF	6 198	7 753	1 555
počet všech vyučovacích hodin	6 172	4 932	-1 240
z toho : počet vyučovacích hodin v rámci RF	2 817	2 580	-237
Porady			
počet obslužených knihoven	2 915	3 043	128
počet akcí	474	442	-32
počet účastníků	4 981	5 416	435
Pomoc při revizi a aktualizaci KF			
počet obslužených knihoven	1 185	1 094	-91
počet revidovaných k.j.	2 308 759	2 245 810	-62 949
počet revidovaných knihoven	705	673	-32
Nákup KF z prostředků obcí			
počet obslužených knihoven	1 224	1 088	-136
počet knihovních jednotek	100 989	91 093	-9 896
Zpracování KF z prostředků obcí			
počet obslužených knihoven	1 489	1 471	-18
počet zpracovaných knihovních jednotek	132 408	146 074	13 666
Výměnný fond			
stav výměnného fondu k 31.12	2 239 925	2 921 765	681 840
roční přírůstek VF	247 418	185 431	-61 987
zakoupeno z dotace na regionální funkce*	223 736	164 659	-59 077
zakoupeno z prostředků obce	18 488	12 104	-6 384
zakoupeno z prostředků dalších zdrojů	2 978	4 856	1 878
Cirkulace VF			
počet obslužených knihoven	5 078	5 297	219
počet expedovaných souborů	19 377	21 156	1 779
počet svazků v souborech	876 112	1 202 008	325 896
Servis výpočetní techniky			
počet obslužených knihoven	586	904	318
počet akcí	1 185	1 601	416
Doprava v rámci výkonu RF			
počet obslužených knihoven	5 214	5 298	84
počet ujetých km	363 753	328 382	-35 371

Porovnání výkonů RF v letech 2002 a 2010 (sumáře za ČR)

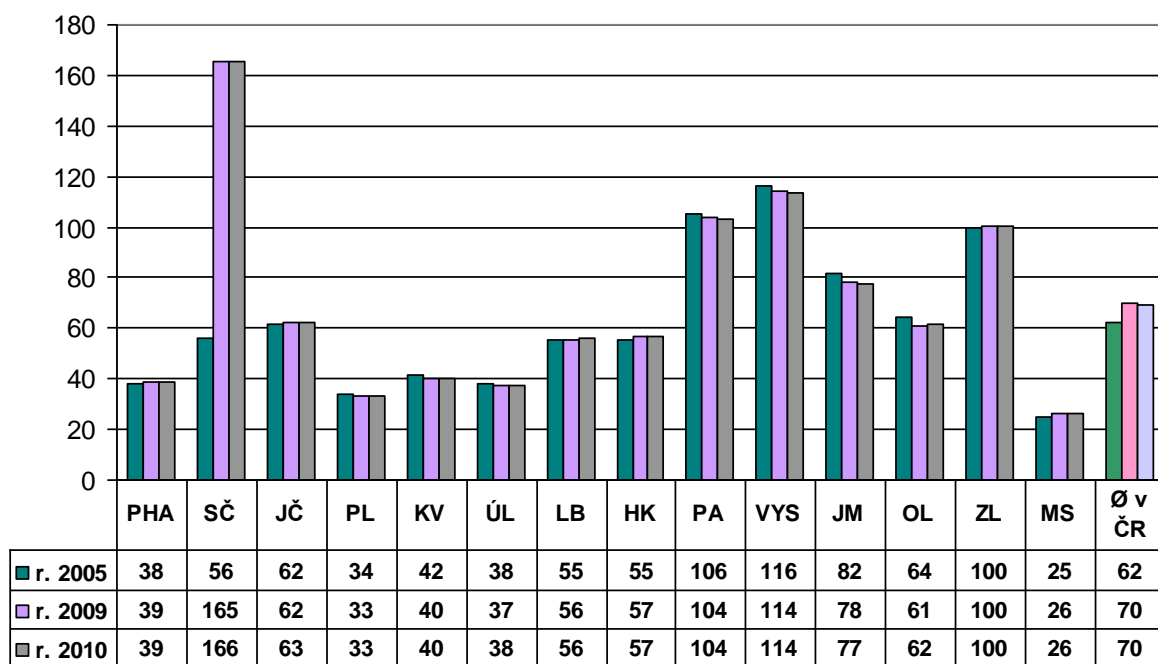
ČR celkem	2002	2010	rozdíl
PK + KK		85 + 14	
Počet pracovníků zajišťujících RF	219,1	232,6	13,5
Počet obsluhovaných knihoven	5 687	6 022	335
Poradenská a konzultační činnost			
počet obslužených knihoven	5 389	6 533	1 144
počet poskytnutých konzultací	13 162	21 339	8 177
počet metodických návštěv	9 294	11 533	2 239
Statistika knihovnických činností KULT			
počet obslužených knihoven	5 414	6 046	632
počet zpracovaných statistických výkazů	5 679	7 453	1 774
Vzdělávání knihovníků, semináře			
počet obslužených knihoven	3 175	3 623	448
počet všech vzdělávacích akcí	899	824	-75
z toho : počet akcí v rámci RF	X	595	595
počet všech účastníků	10 120	13 125	3 005
z toho : počet účastníků akcí v rámci RF	X	7 753	7 753
počet všech vyučovacích hodin	4 854	4 932	78
z toho : počet vyučovacích hodin v rámci RF	X	2 580	2 580
Porady			
počet obslužených knihoven	2 233	3 043	810
počet akcí	429	442	13
počet účastníků	4 769	5 416	647
Pomoc při revizi a aktualizaci KF			
počet obslužených knihoven	922	1 094	172
počet revidovaných k.j.	1 747 259	2 245 810	498 551
počet revidovaných knihoven	454	673	219
Nákup KF z prostředků obcí			
počet obslužených knihoven	1 111	1 088	-23
počet knihovních jednotek	95 415	91 093	-4 322
Zpracování KF z prostředků obcí			
počet obslužených knihoven	1 255	1 471	216
počet zpracovaných knihovních jednotek	184 030	146 074	-37 956
Výměnný fond			
stav výměnného fondu k 31.12	1 400 124	2 921 765	1 521 641
roční přírůstek VF	184 415	185 431	1 016
zakoupeno z dotace na regionální funkce*	197 256	164 659	-32 597
zakoupeno z prostředků obce	13 468	12 104	-1 364
zakoupeno z prostředků dalších zdrojů	11 466	4 856	-6 610
Cirkulace VF			
počet obslužených knihoven	3 390	5 297	1 907
počet expedovaných souborů	9 623	21 156	11 533
počet svazků v souborech	408 221	1 202 008	793 787
Servis výpočetní techniky			
počet obslužených knihoven	397	904	507
počet akcí	1 093	1 601	508
Doprava v rámci výkonu RF			
počet obslužených knihoven	4 099	5 298	1 199
počet ujetých km	271 628	328 382	56 754

Regionální funkce v krajích v grafech

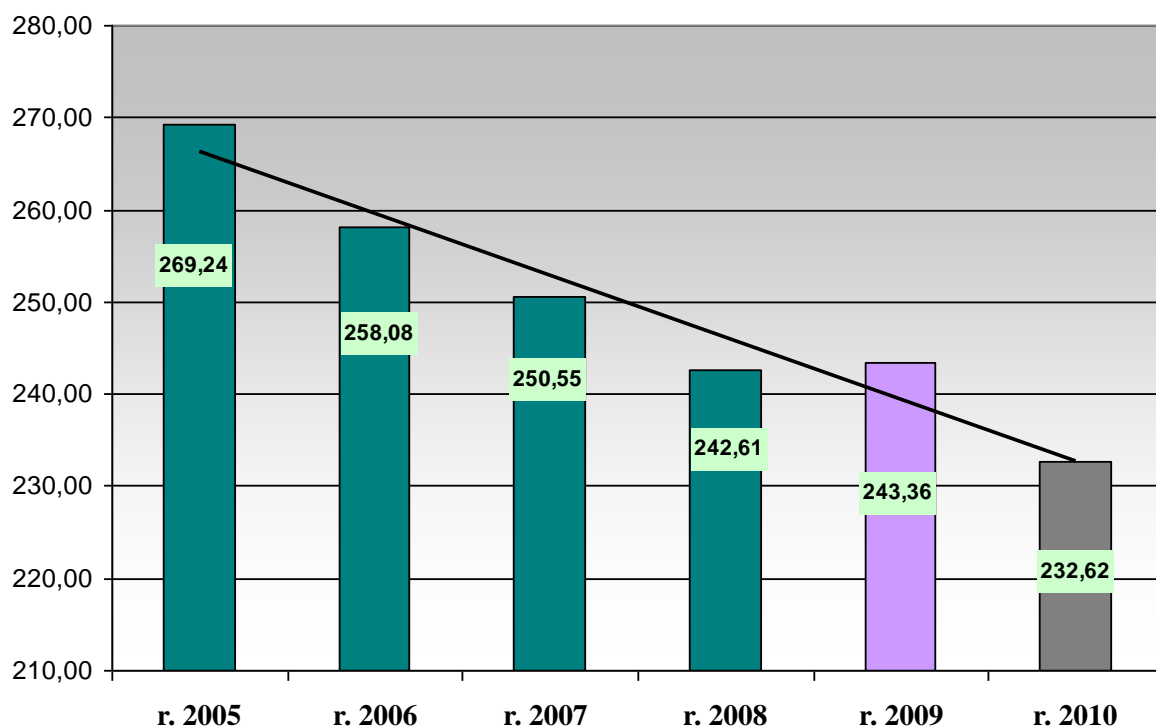
Knihovny a knihovníci

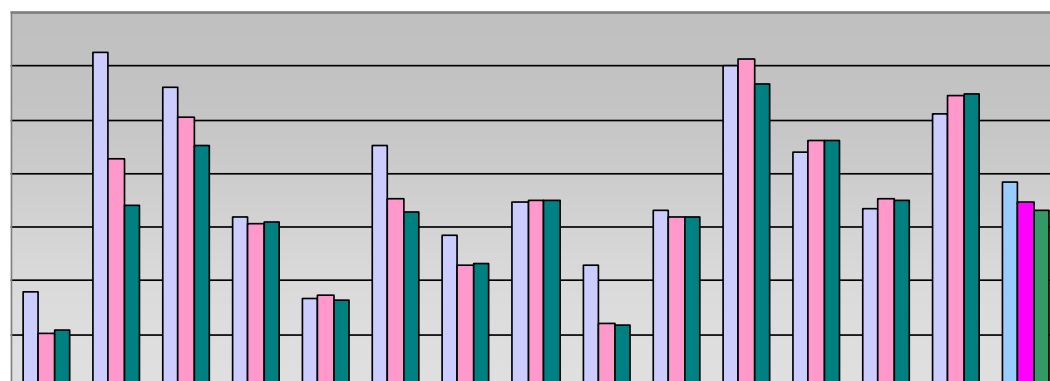
**Počet obsluhovaných knihoven na 1 PK (či KK) v krajích
v letech 2005, 2009 a 2010**

**Počet pracovních úvazků na výkon RF v ČR celkem
v letech 2005 až 2010**

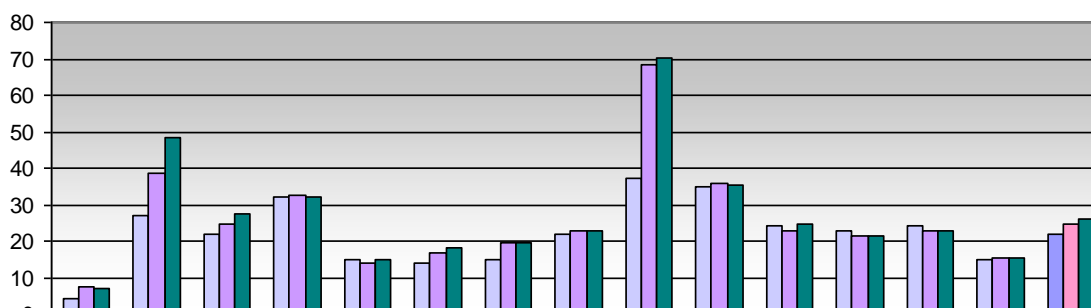

**Počet pracovních úvazků určených na výkon RF v krajích
v letech 2005, 2009 a 2010**

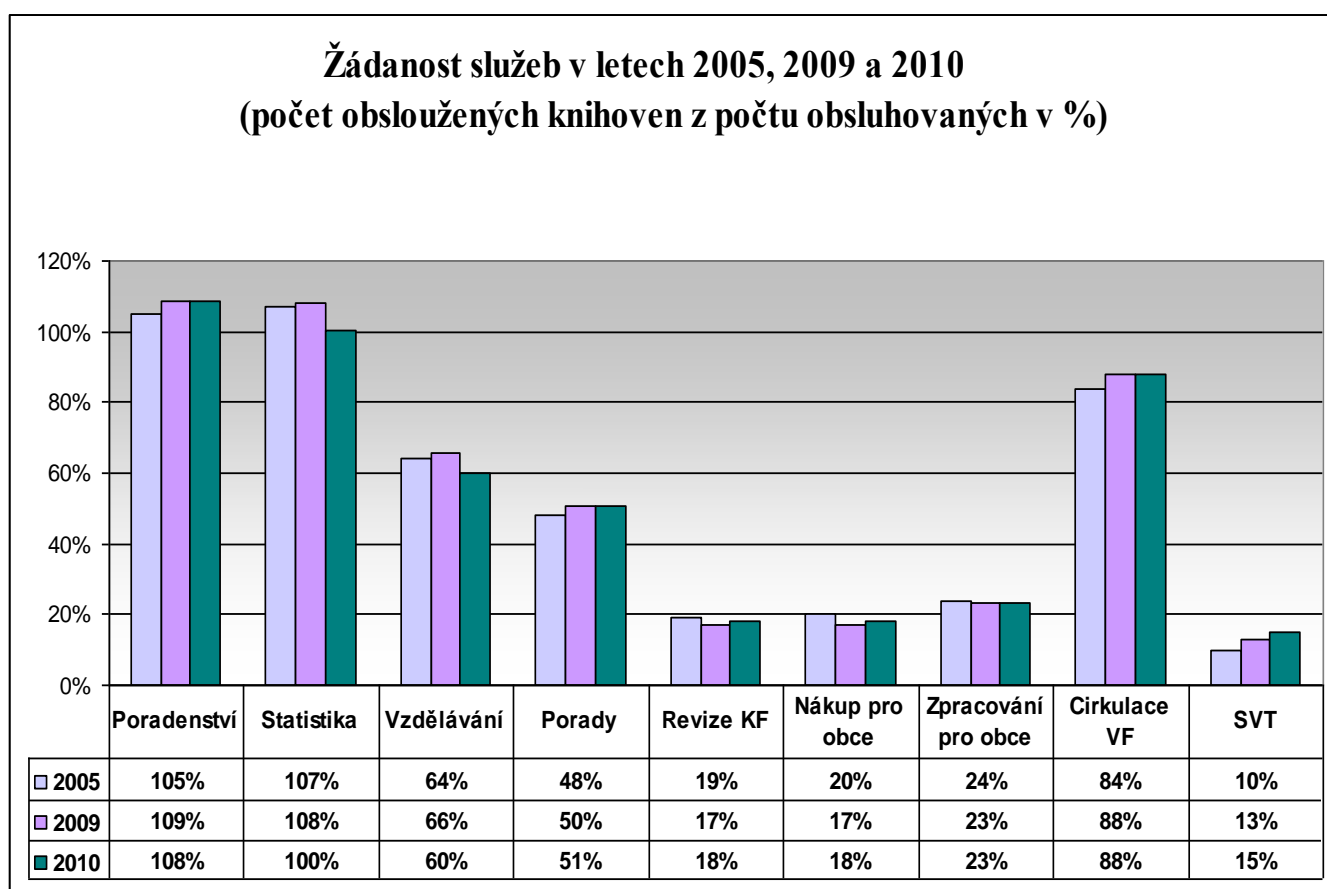
	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Ø v ČR
■ r. 2005	9,00	31,35	28,00	15,99	8,35	22,55	14,30	17,40	11,40	16,50	30,00	22,00	16,80	25,60	19,23
■ r. 2009	5,11	21,35	25,19	15,38	8,75	17,72	11,50	17,50	6,10	16,00	30,72	23,11	17,70	27,24	17,38
■ r. 2010	5,44	17,09	22,65	15,50	8,25	16,43	11,60	17,50	5,90	16,00	28,31	23,14	17,48	27,34	16,62

**Počet obsluhovaných knihoven na 1 pracovní úvazek metodika
v krajích v letech 2005, 2009 a 2010**

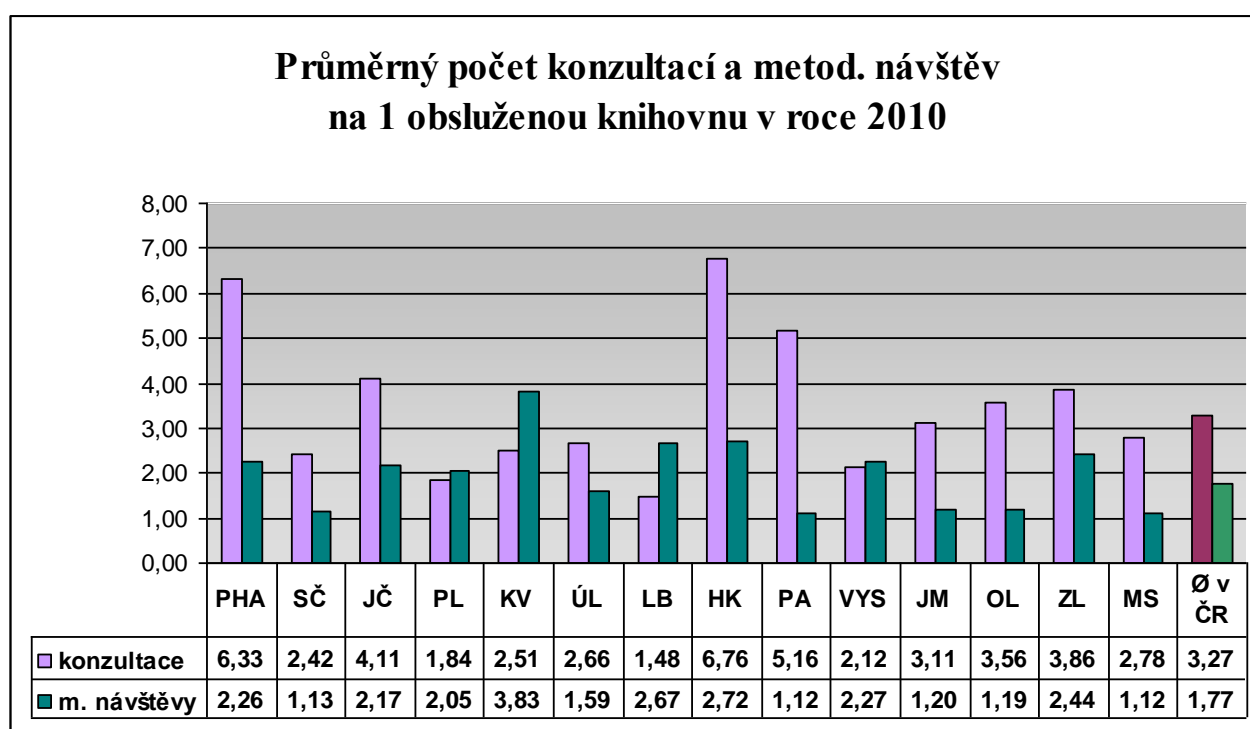

	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Ø v ČR
■ r. 2005	4	27	22	32	15	14	15	22	37	35	24	23	24	15	22
■ r. 2009	8	39	25	32	14	17	19	23	68	36	23	21	23	15	25
■ r. 2010	7	48	28	32	15	18	19	23	70	36	25	21	23	15	26

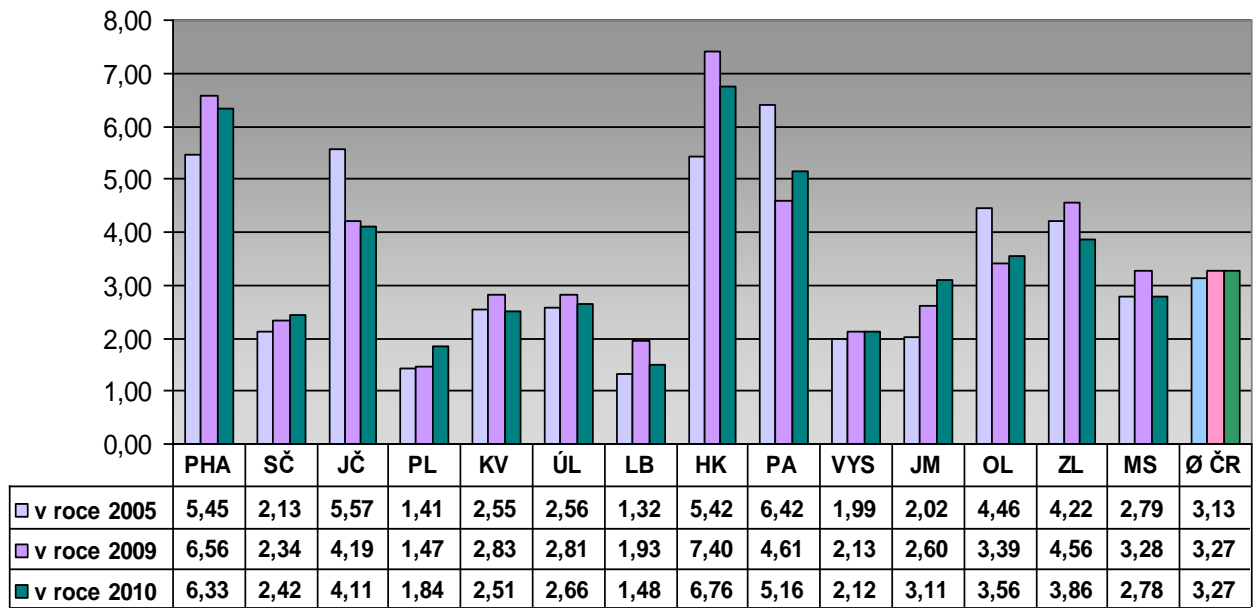
Počet knihoven ze všech obsluhovaných, které odebírají jednotlivé služby v procentech

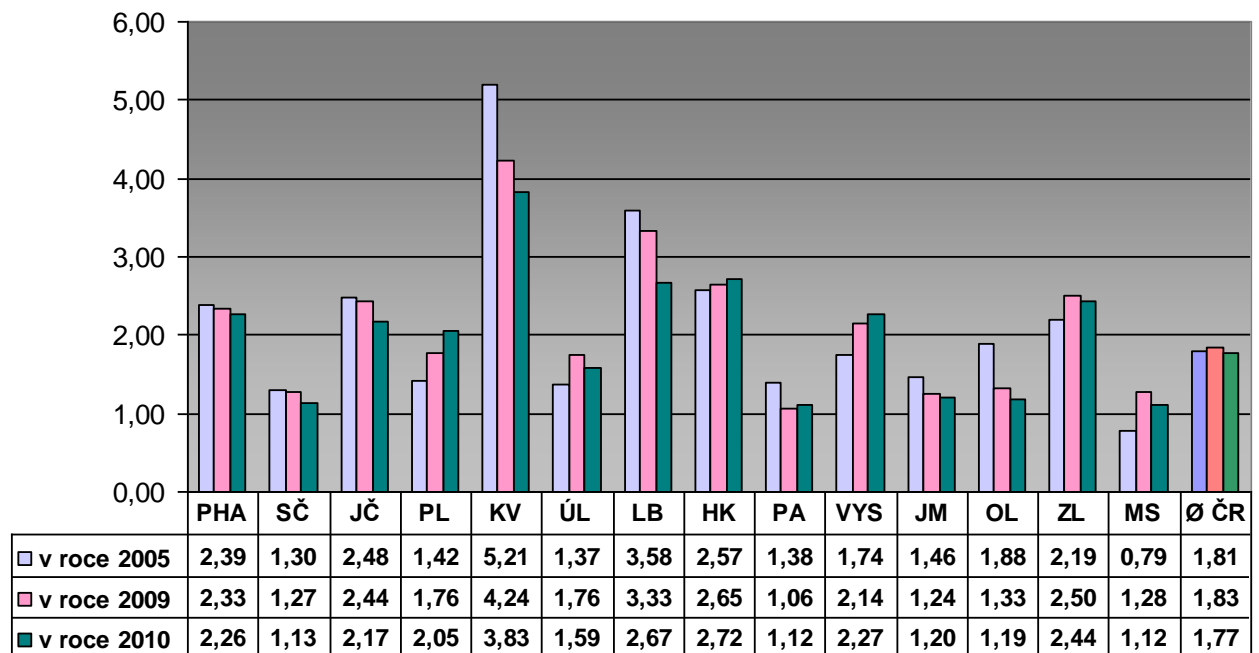
Poradenská a konzultační činnost

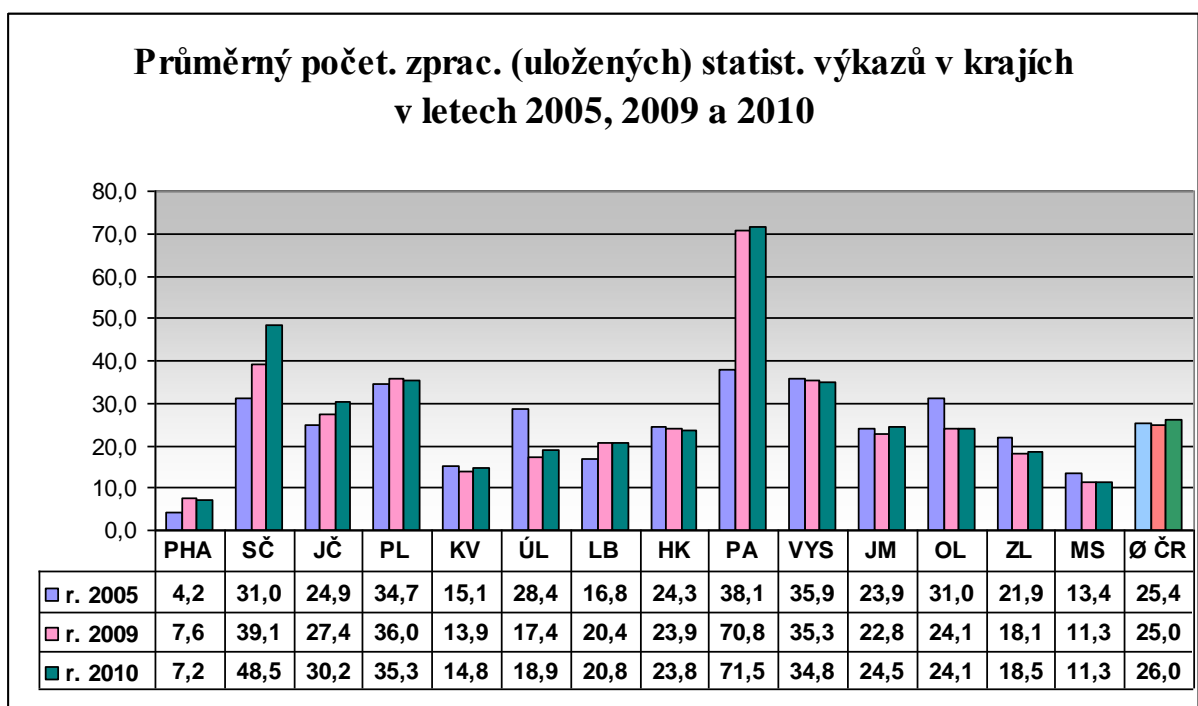
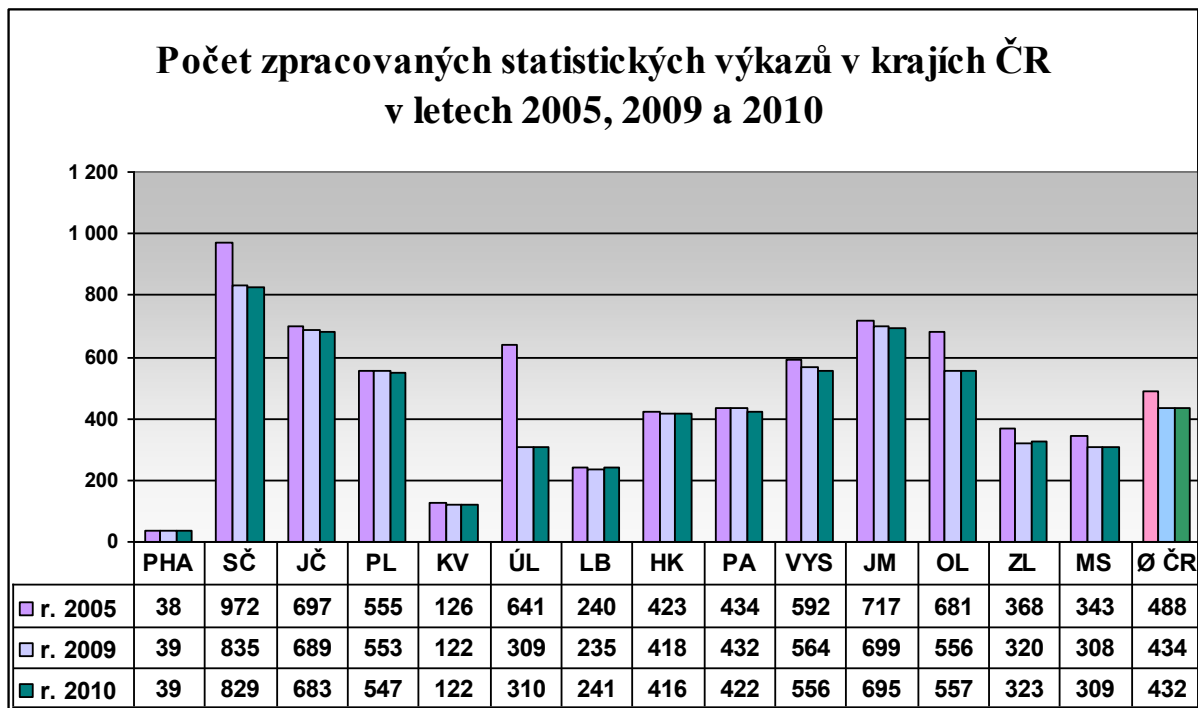
**Průměrný počet konzultací na 1 obsluženou knihovnu
v krajích ČR v letech 2005, 2009 a 2010**

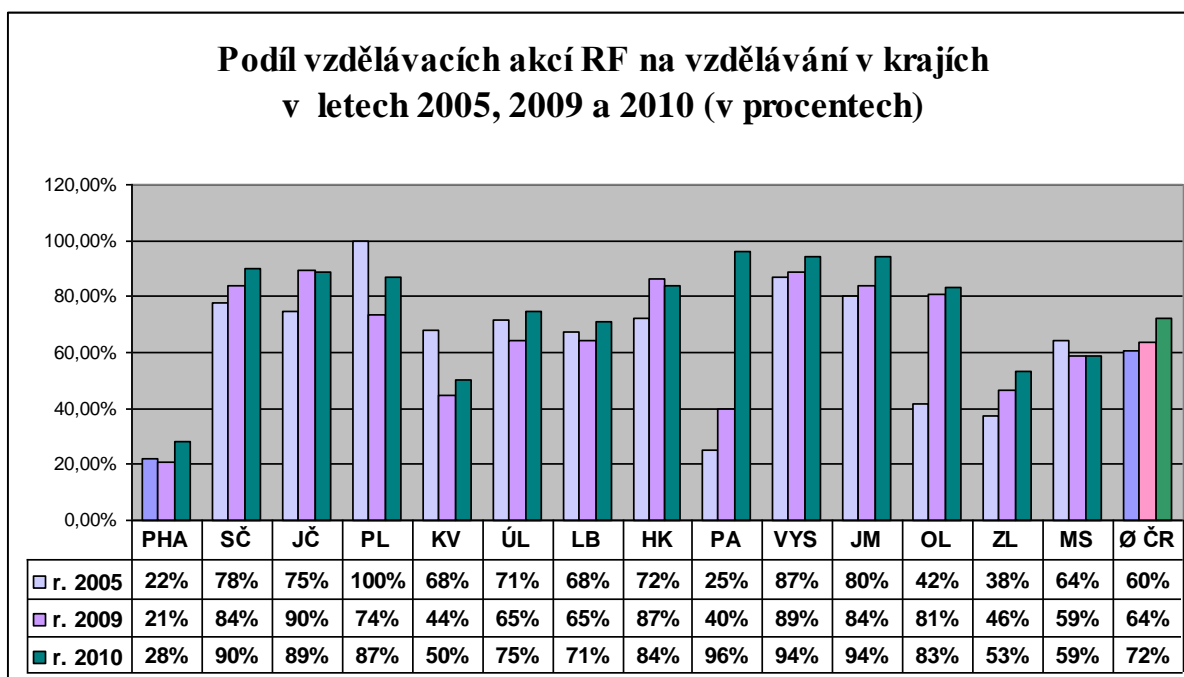
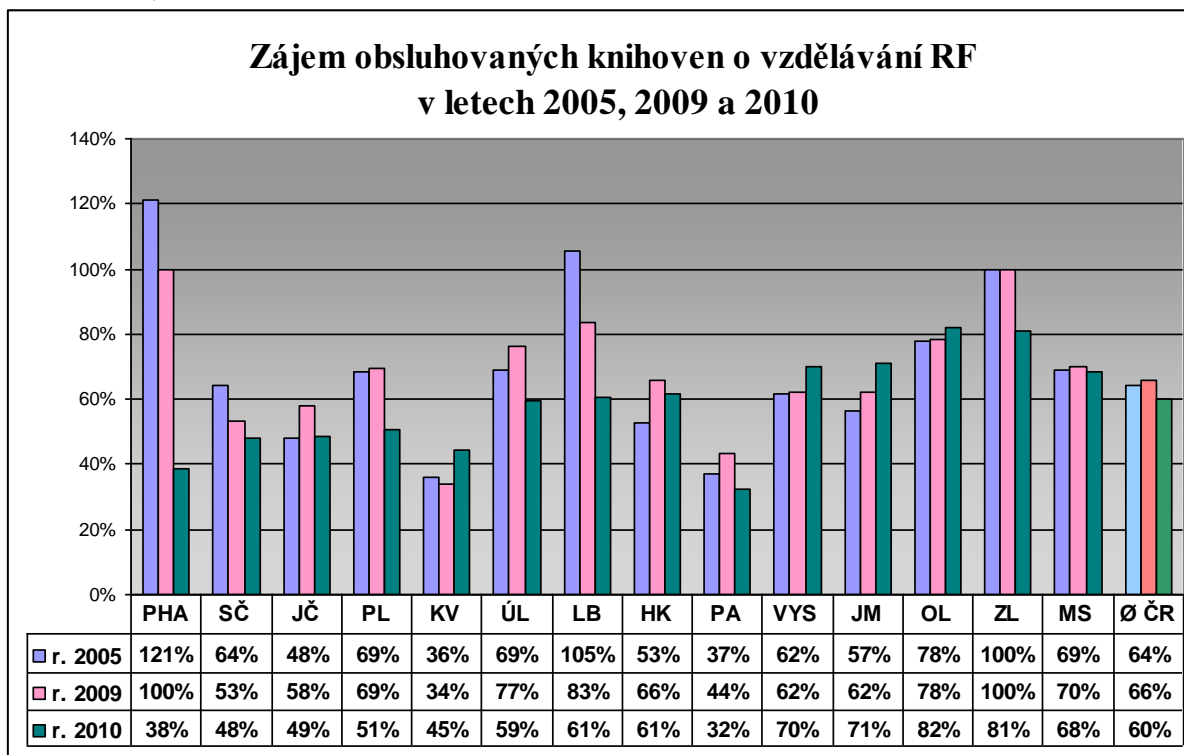
**Průměrný počet metod. návštěv v 1 obslužené knihovně
v letech 2005, 2009 a 2010 v krajích**

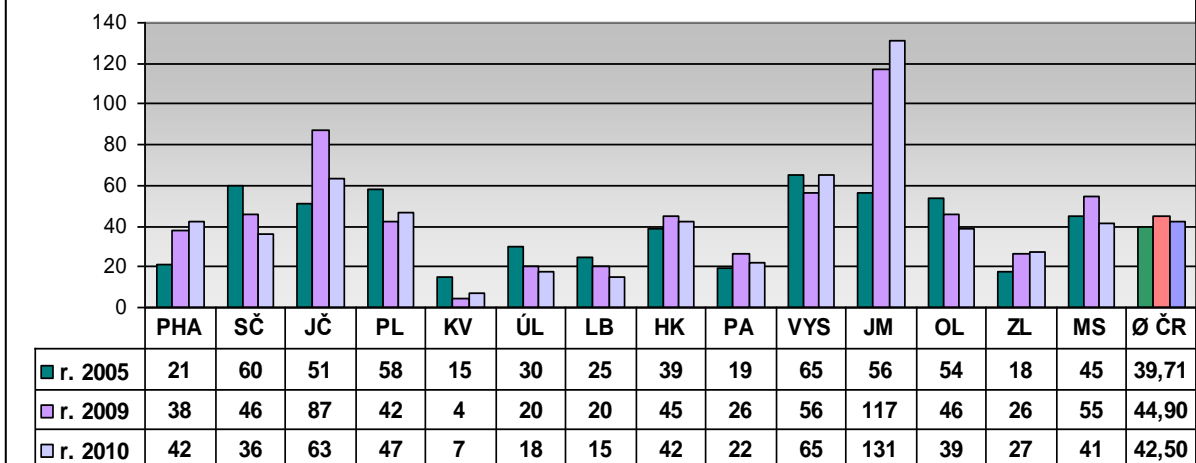
Statistika

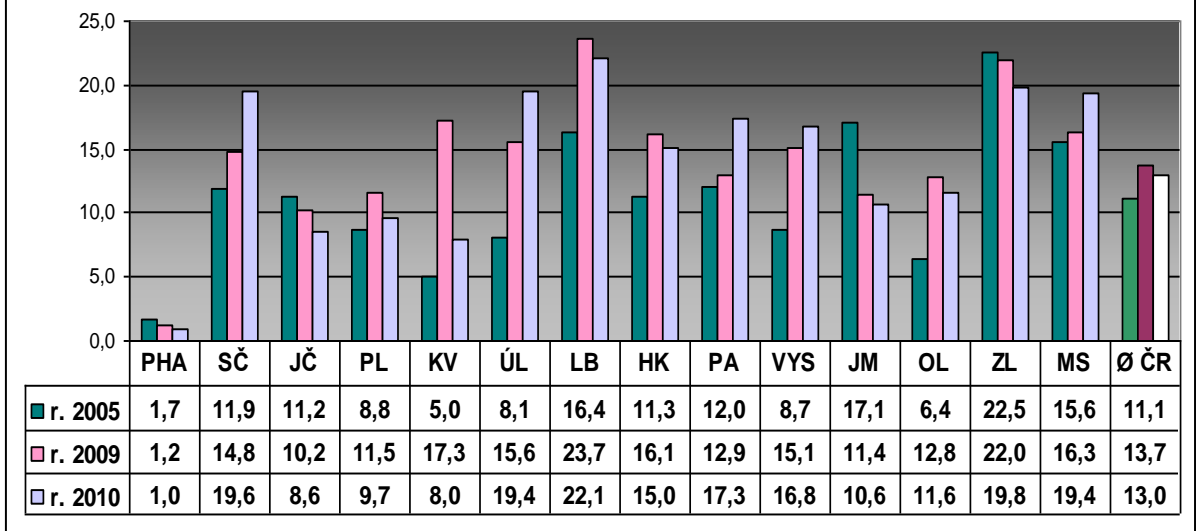
Vzdělávání, semináře

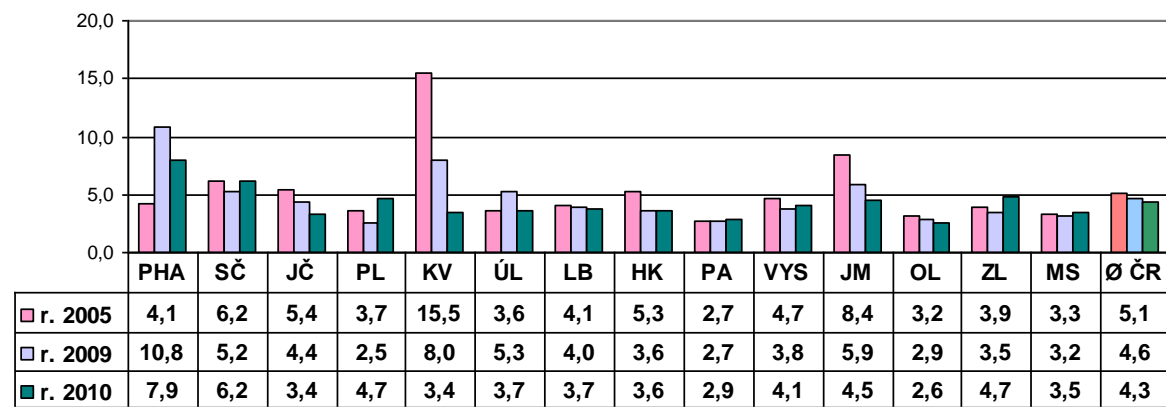
**Počet vzdělávacích akcí RF v krajích
v letech 2005, 2009 a 2010**

**Průměrný počet účastníků na 1 vzdělávací akci RF
v letech 2005, 2009 a 2010**

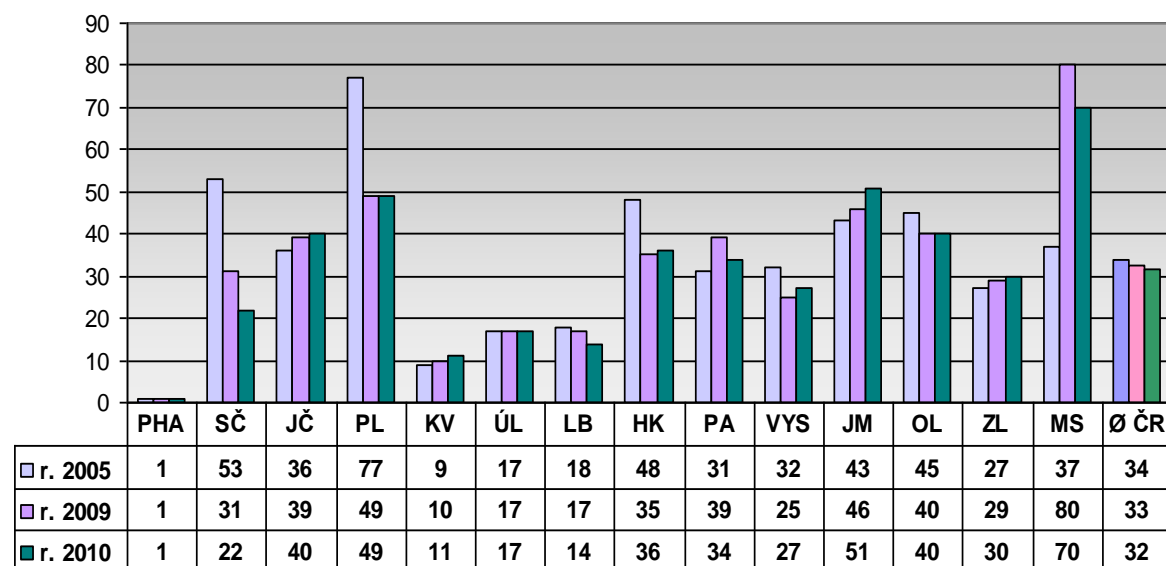

Průměrná délka trvání 1 vzdělávací akce RF v hodinách v letech 2005, 2009 a 2010

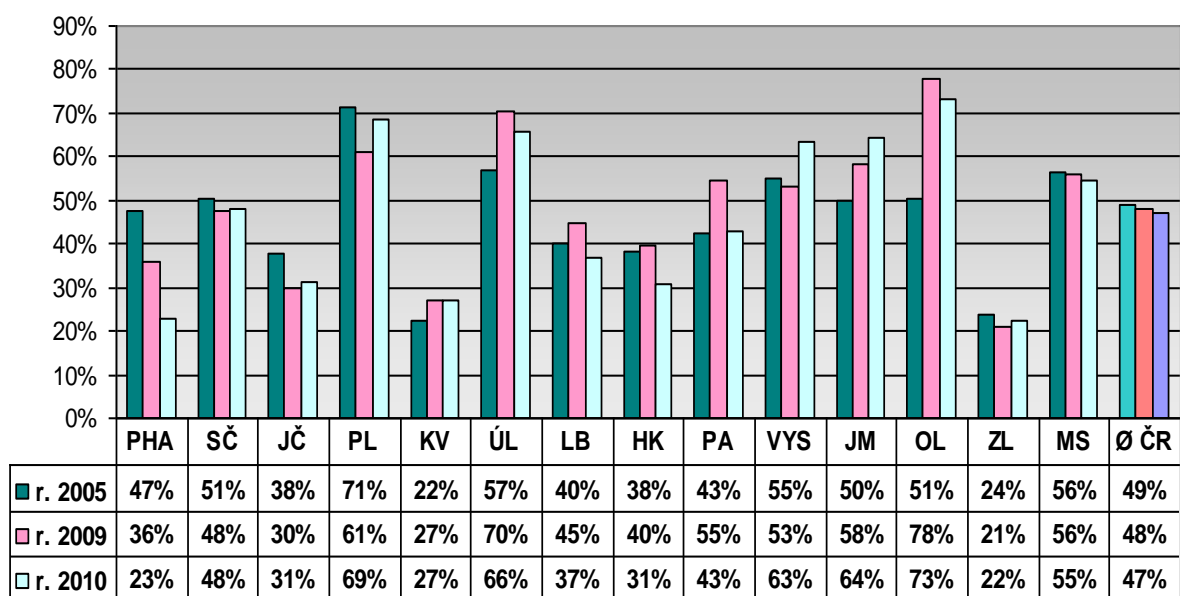

Porady

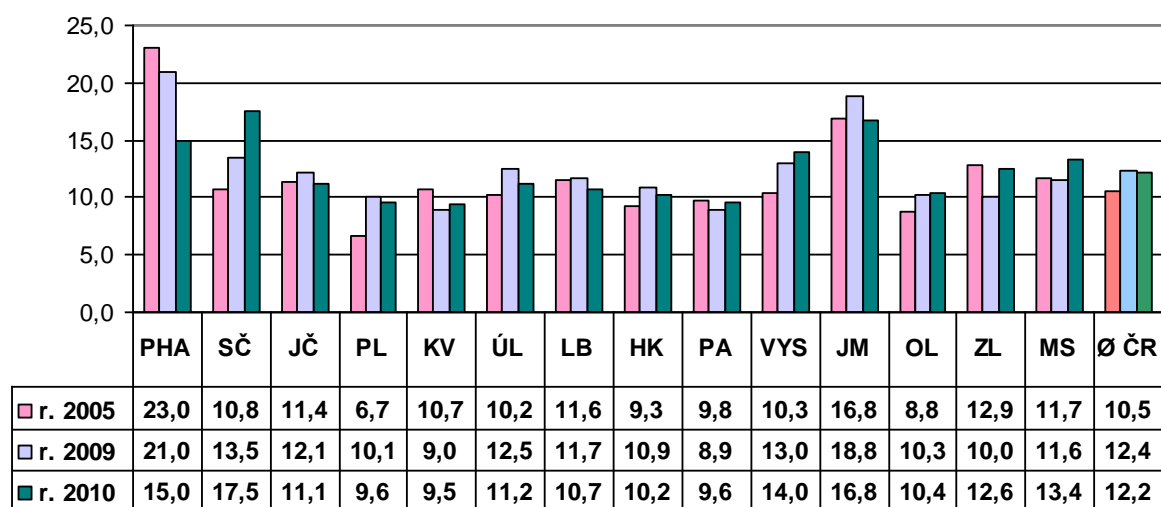
Počet porad v krajích v letech 2005, 2009 a 2010

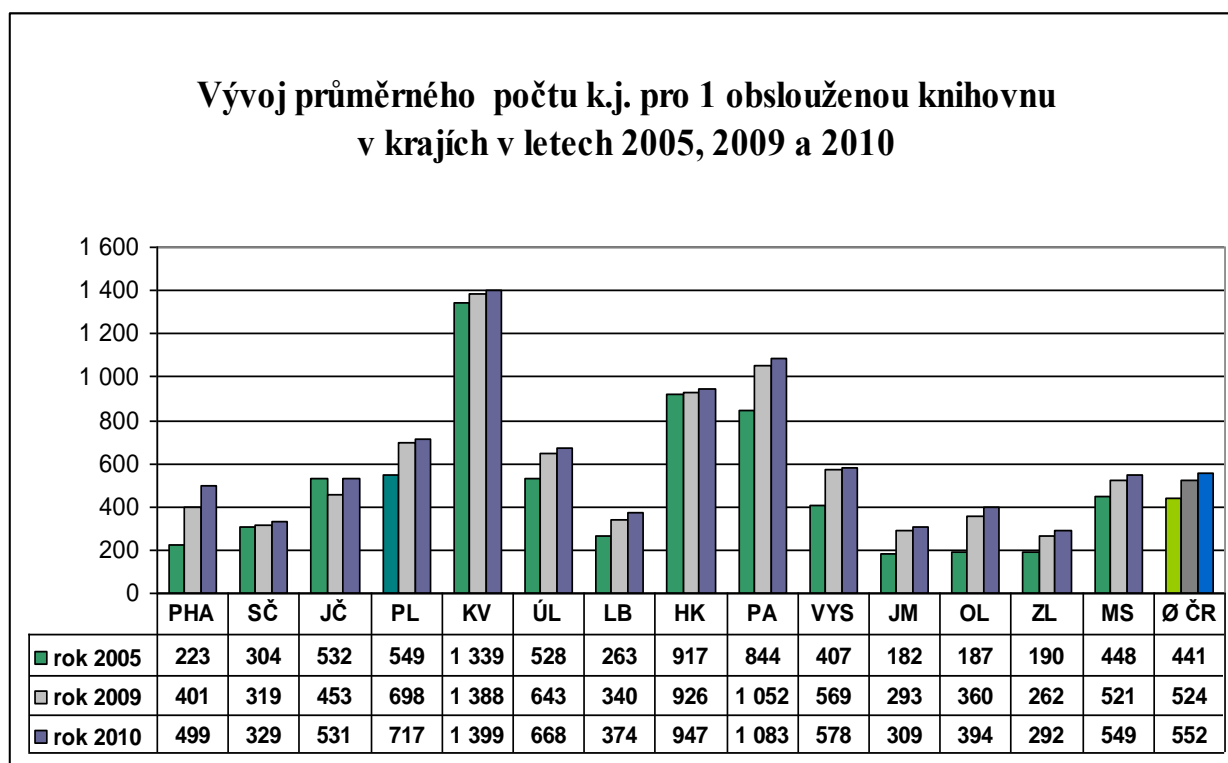
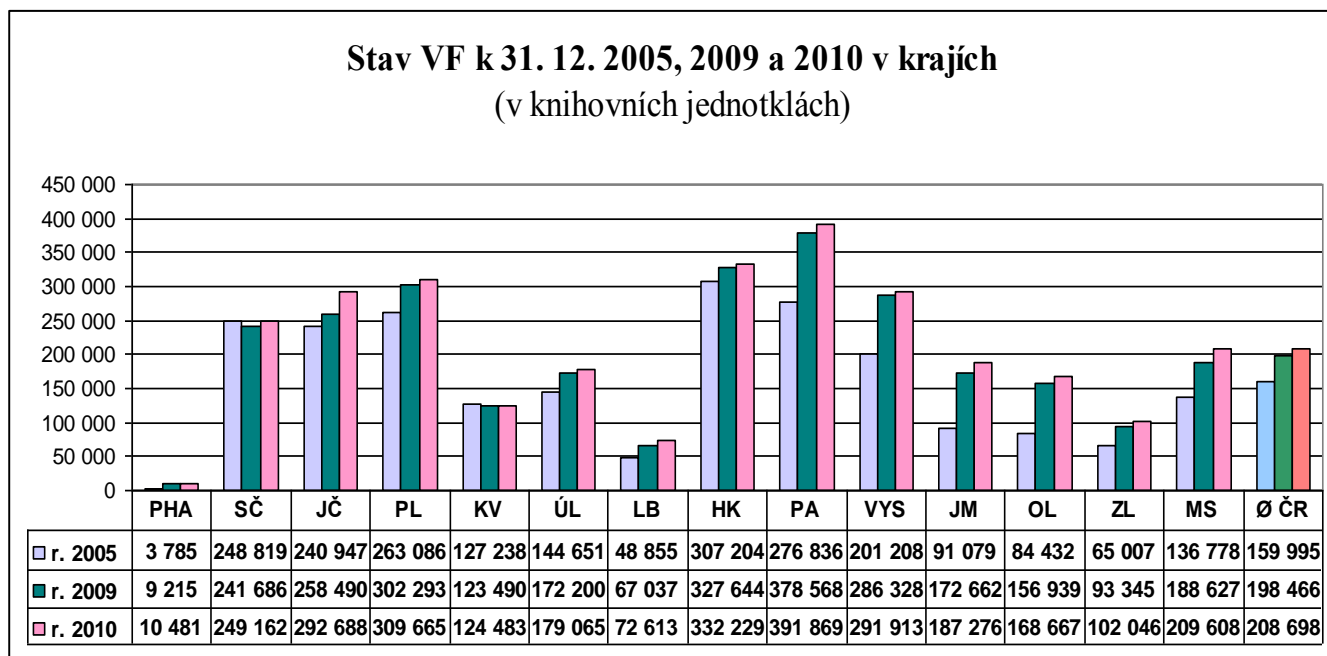
Účast knihoven na poradách v letech 2005, 2009 a 2010 (procento z obsluhovaných knihoven)

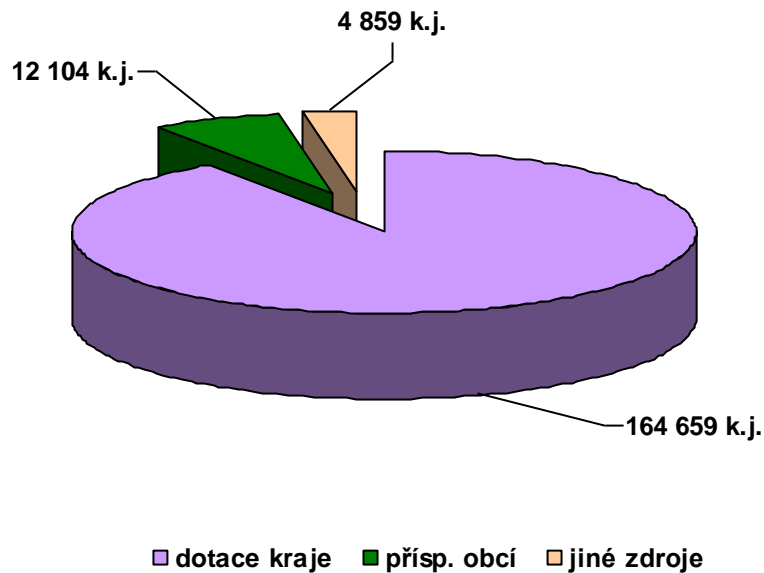
Průměrný počet účastníků jedné porady v krajích v letech 2005, 2009 a 2010

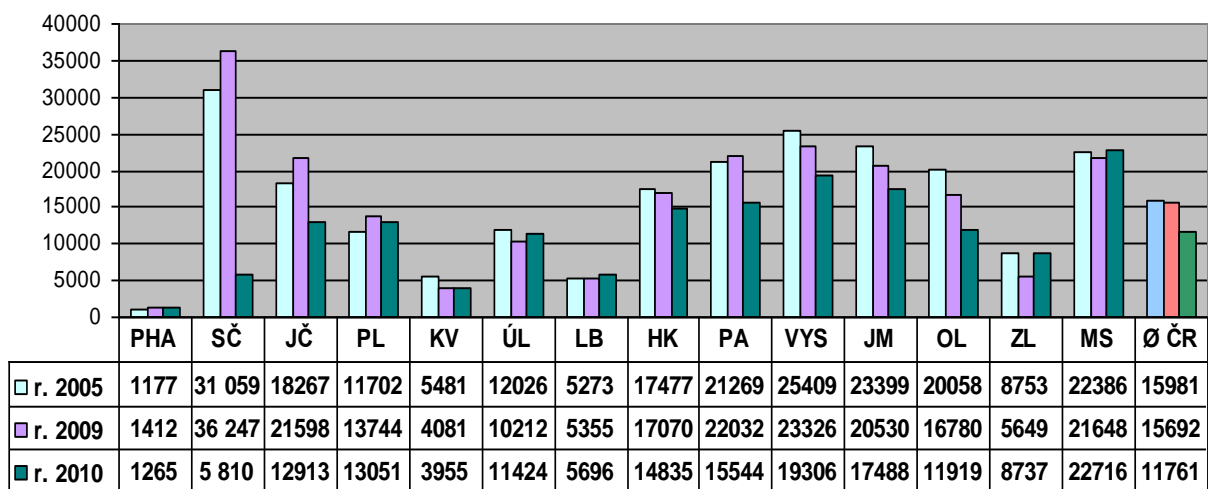
Stav a budování výměnných fondů

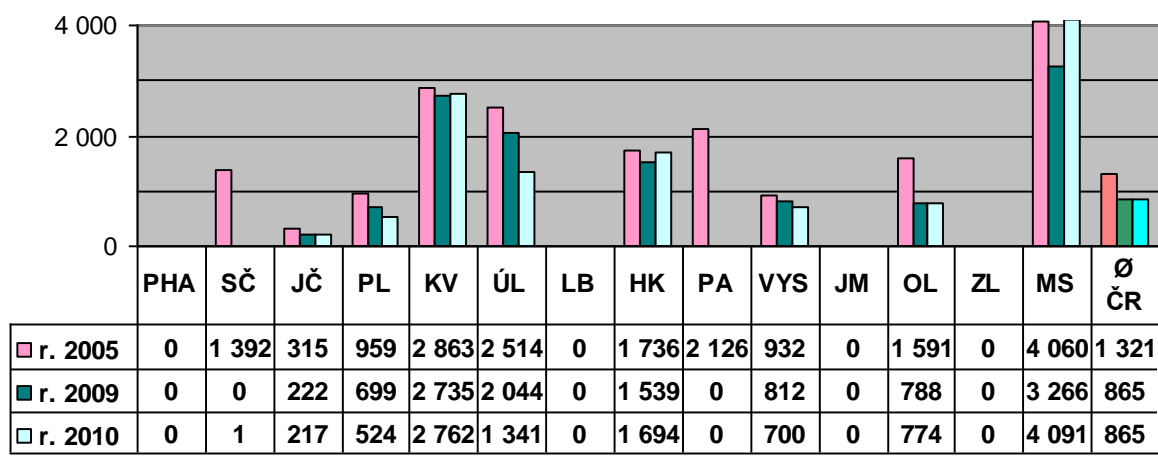
Počet zakoupených k.j. do VF podle finanč. zdrojů v roce 2010

Počet k.j. zakoupených do VF z krajské dotace na RF v letech 2005, 2009 a 2010

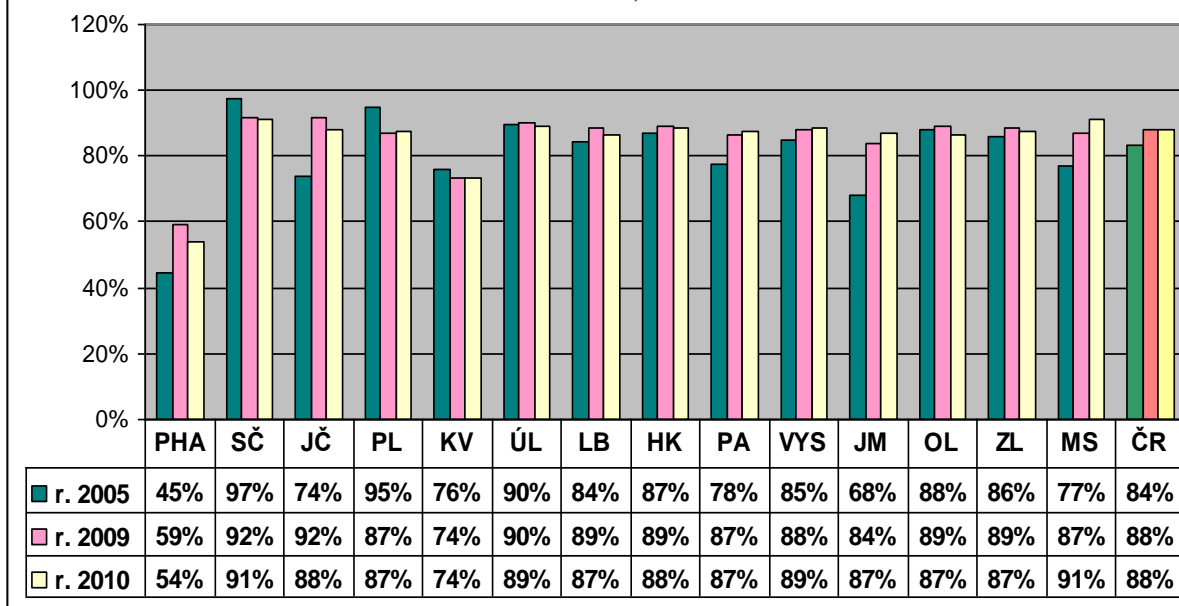

Počet k.j. zakoupených do VF z finančních příspěvků obcí v letech 2005, 2009 a 2010

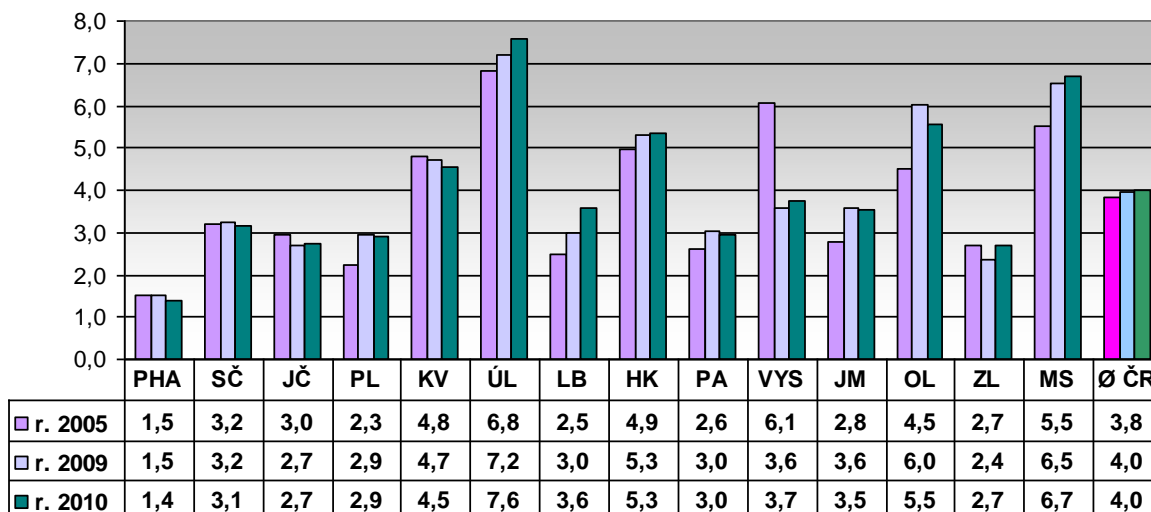

Soubory z VF, jejich cirkulace

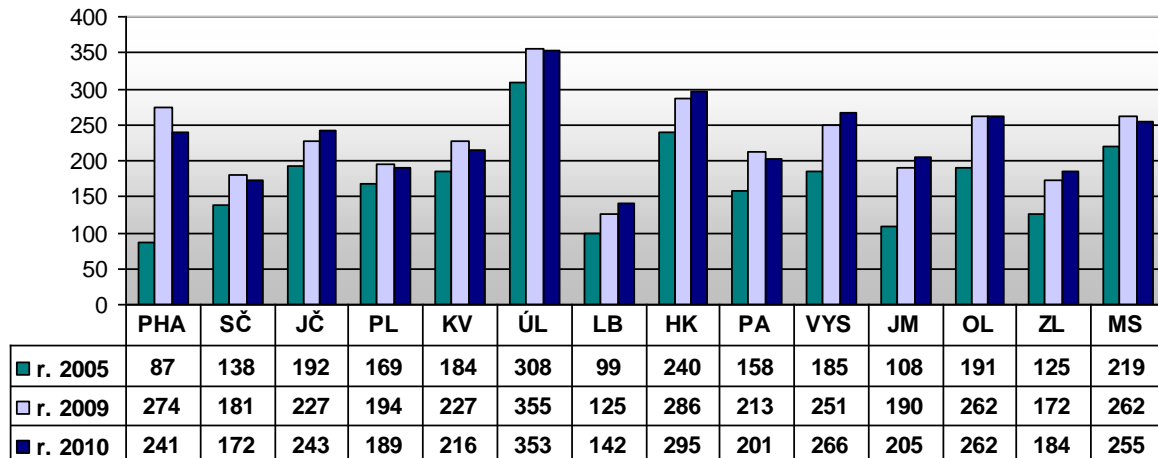
Procento knihoven (z počtu obsluhovaných) využívajících VF v letech 2005, 2009 a 2010

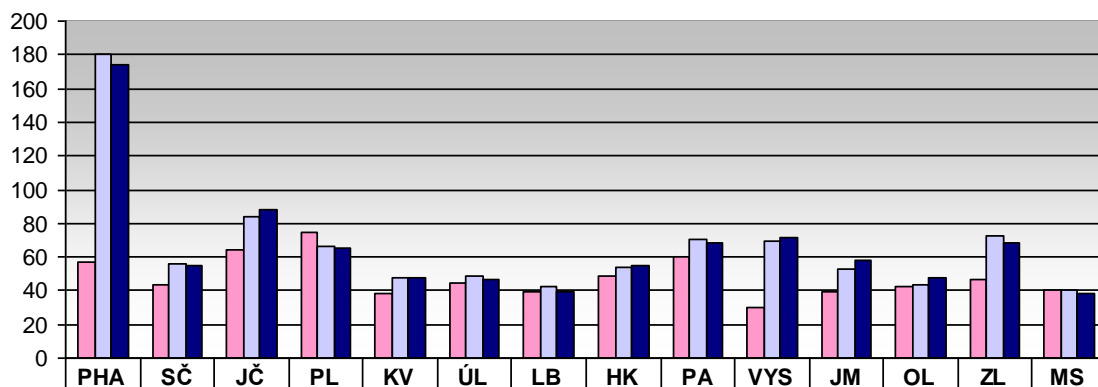
**Průměrný počet souborů do 1 obslužené knihovny
v letech 2005, 2009 a 2010**

**Počet k.j. v souborech za rok do 1 obslužené knihovny
v letech 2005, 2009 a 2010**

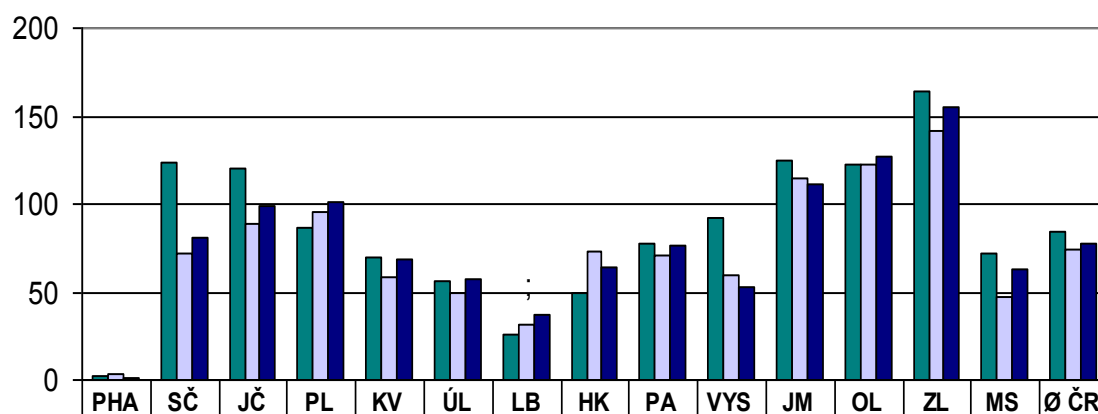
**Průměrná velikost 1 souboru v krajích
v letech 2005, 2009 a 2010 (v k.j.)**

	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS
r. 2005	57	43	65	75	38	45	40	48	60	30	39	42	47	40
r. 2009	180	56	84	66	48	49	42	54	70	70	53	44	73	40
r. 2010	174	55	89	65	48	47	40	55	68	71	58	47	68	38

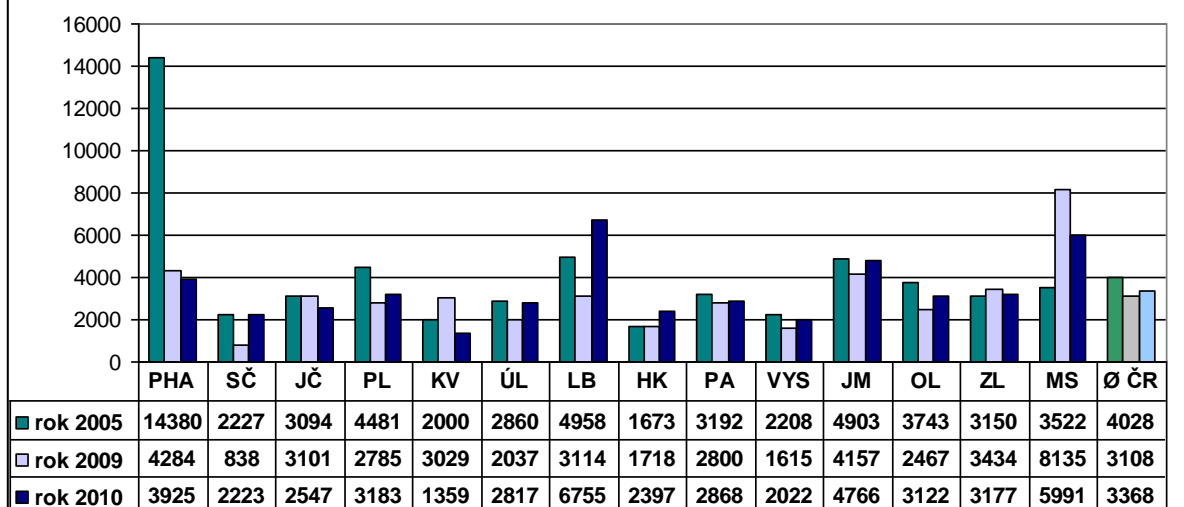
Revize a aktualizace KF

**Počet obslužených knihoven (kt. využily službu revize a
aktualizace KF) v letech 2005, 2009 a 2010**

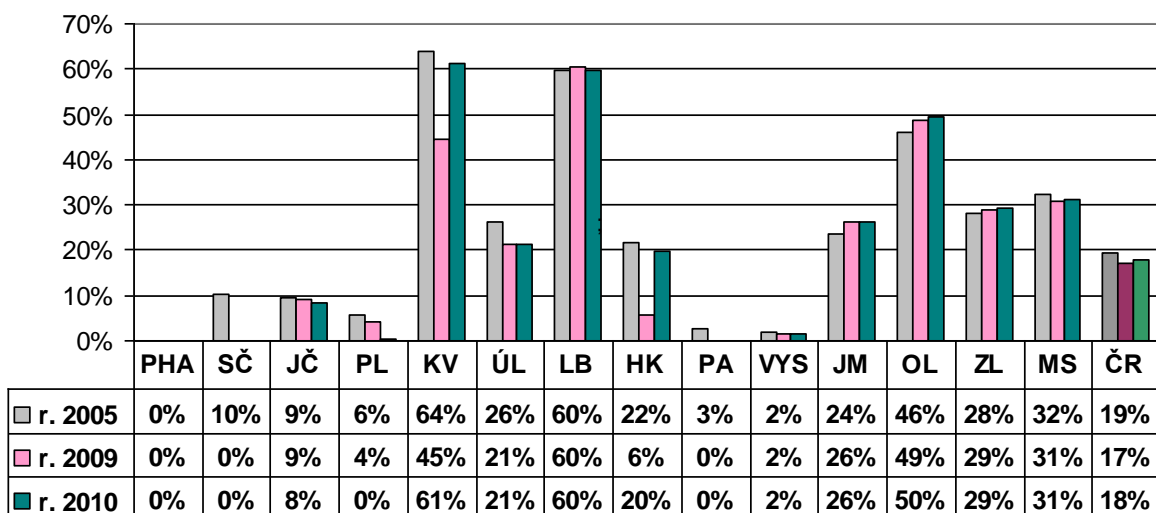
	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Ø ČR
rok 2005	2	124	120	86	70	56	26	49	77	92	125	122	164	72	85
rok 2009	3	72	89	96	58	49	32	73	71	60	115	122	142	47	74
rok 2010	1	81	99	101	69	57	37	64	76	53	111	127	155	63	78

**Průměrná velikost 1 revidované knihovny (v k.j.)
v letech 2005, 2009 a 2010**

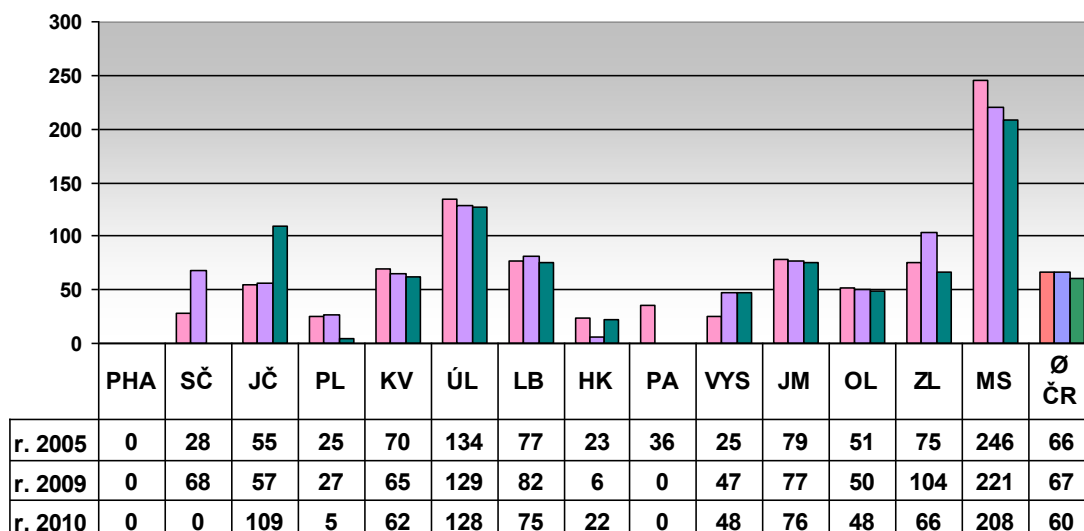

Nákpu a zpracování KF z prostředků obcí

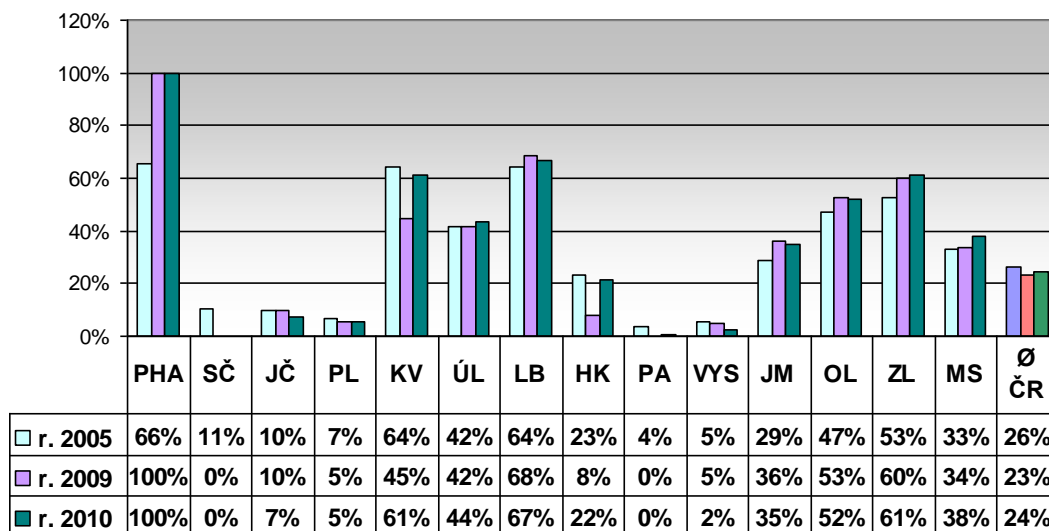
Procento obsluhovaných knihoven, jimž obce přispívají na vlastní KF 2005, 2009 a 2010 (a PK a KK jej nakupují)

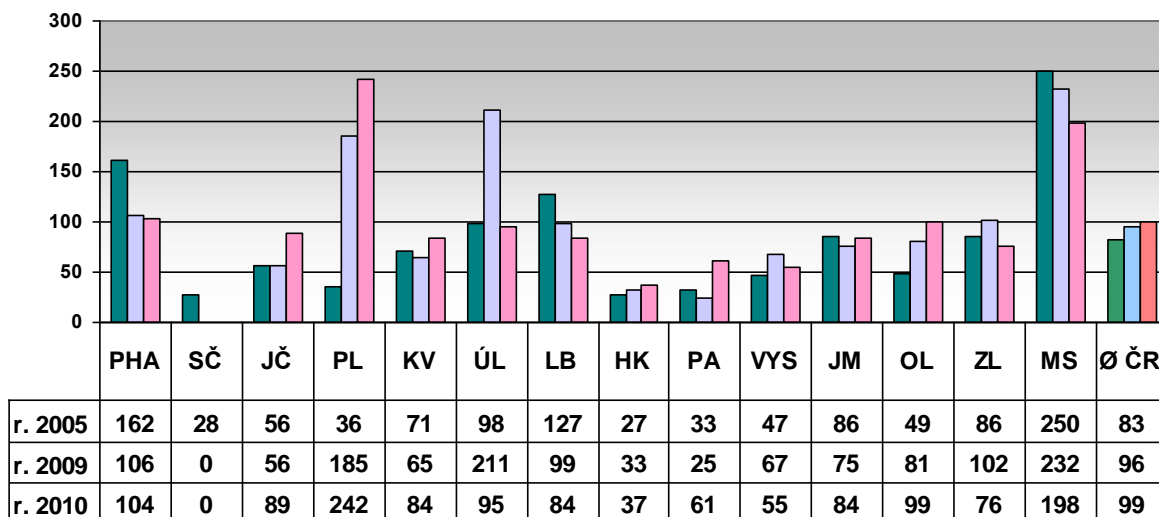
**Průměrný počet zakoupených k.j. pro jednu obsluženou knihovnu
v letech 2005, 2009 a 2010**

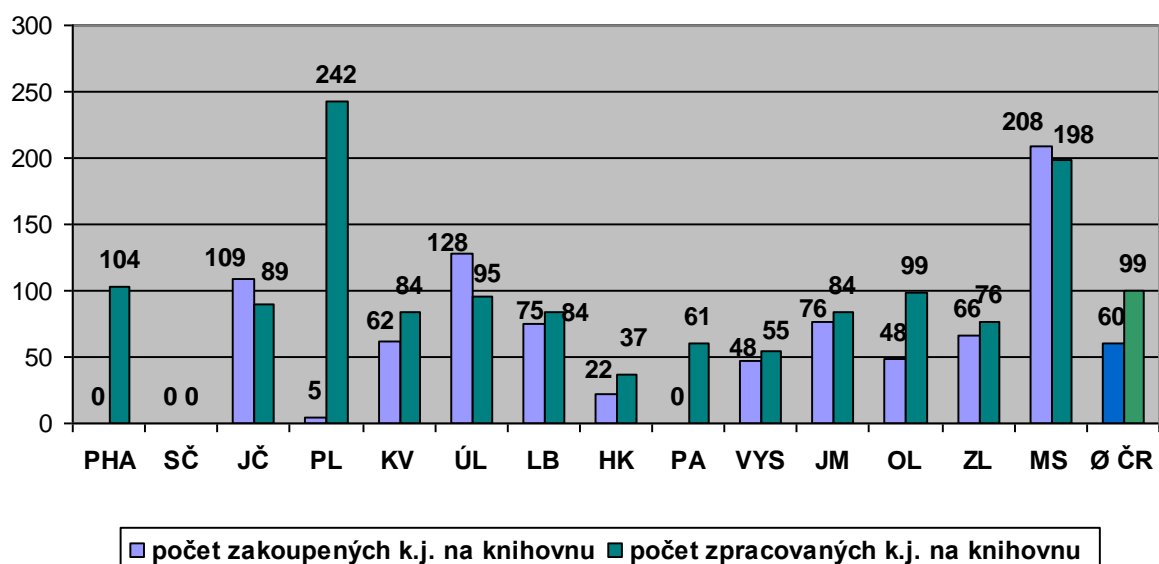
**Procento obsluhovaných knihoven, jimž obce přispívají na
zpracování vlastních KF v letech 2005, 2009 a 2010**

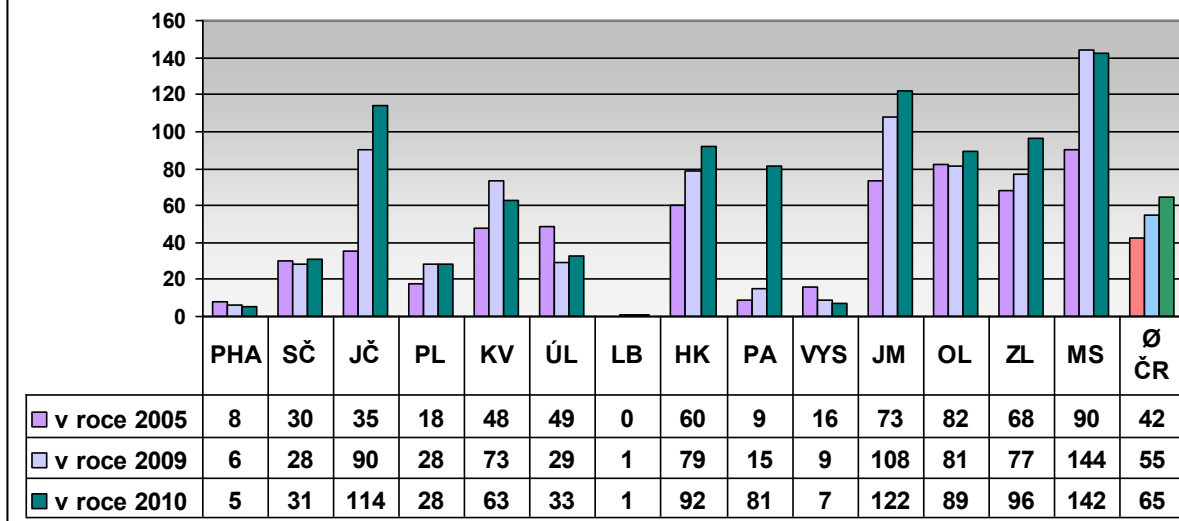
Průměrný počet zpracovaných k.j. pro 1 obslouženou knihovnu do vlastního KF v letech 2005, 2009 a 2010

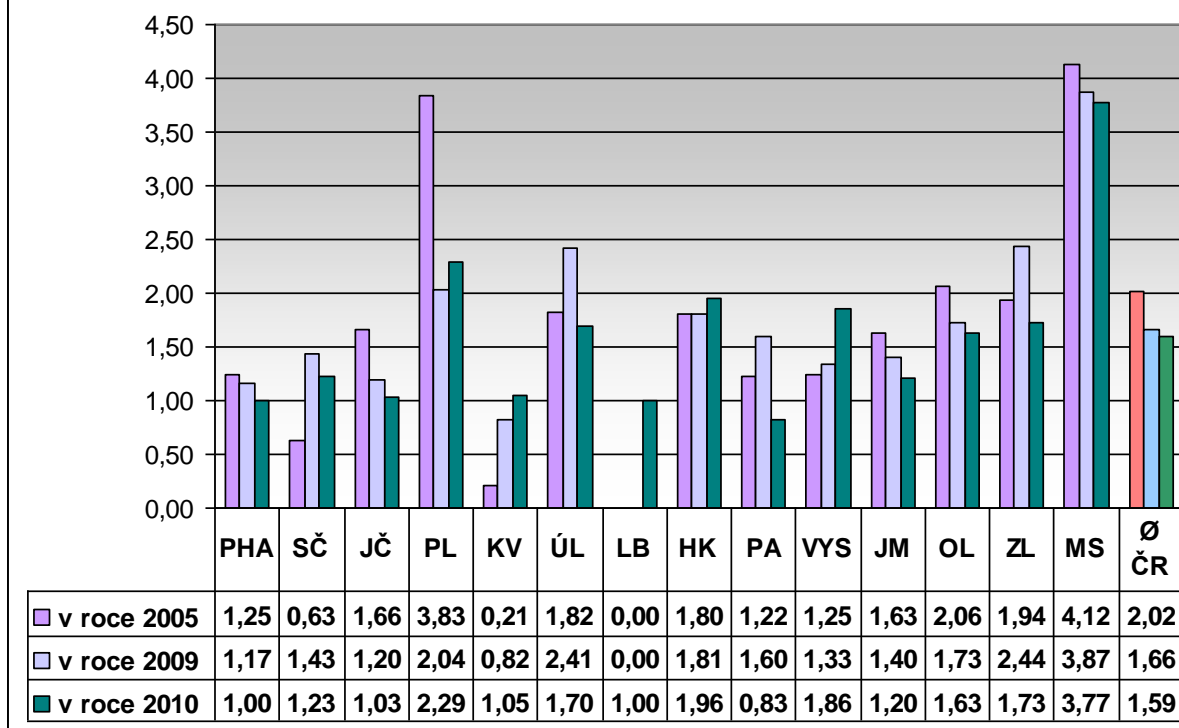
Nákup a zpracování KF knihoven z prostředků obcí v roce 2010 v k.j.

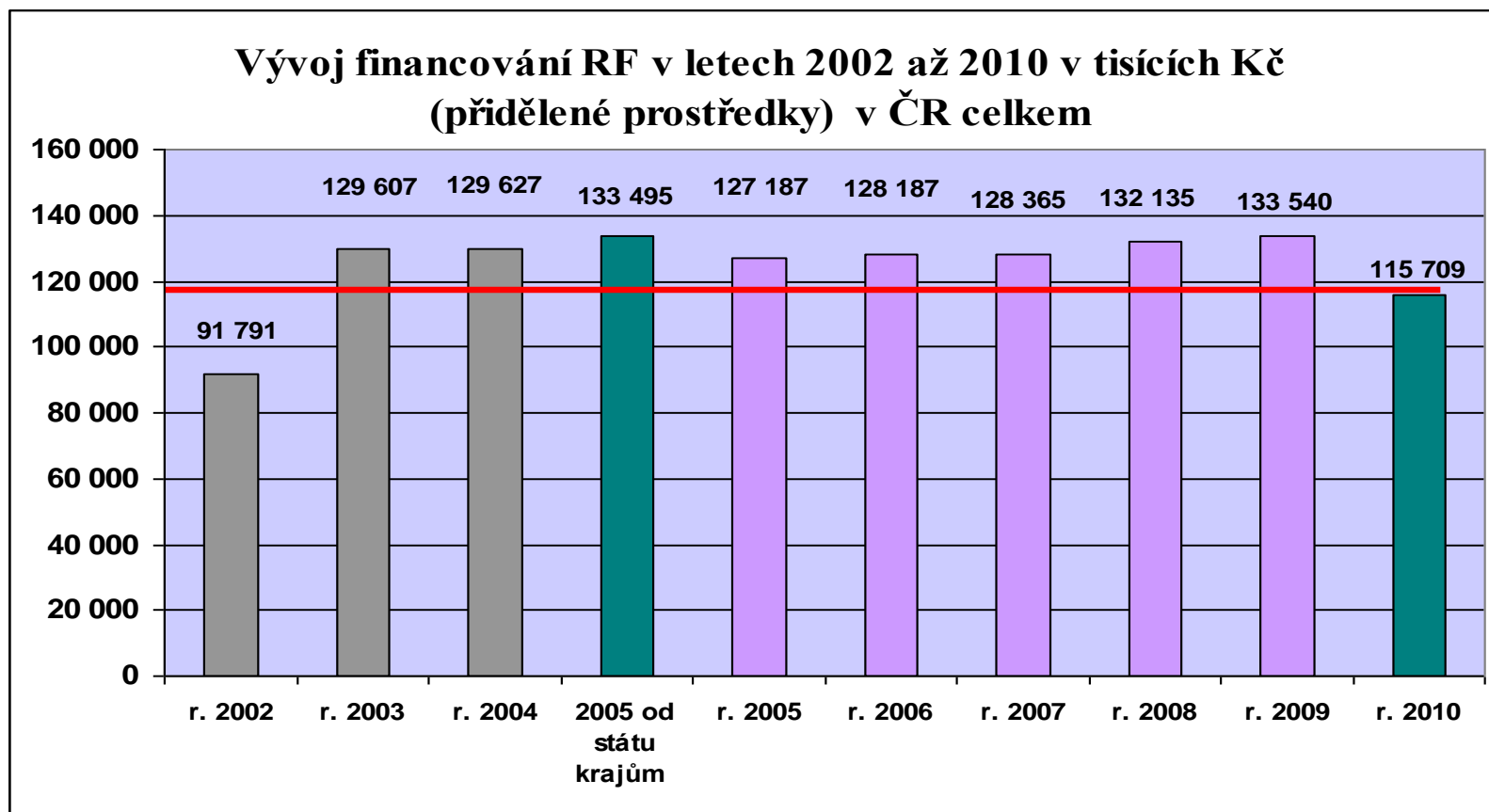

**Servis výpočetní techniky
počet obslužených knihoven v letech 2005, 2009 a 2010**

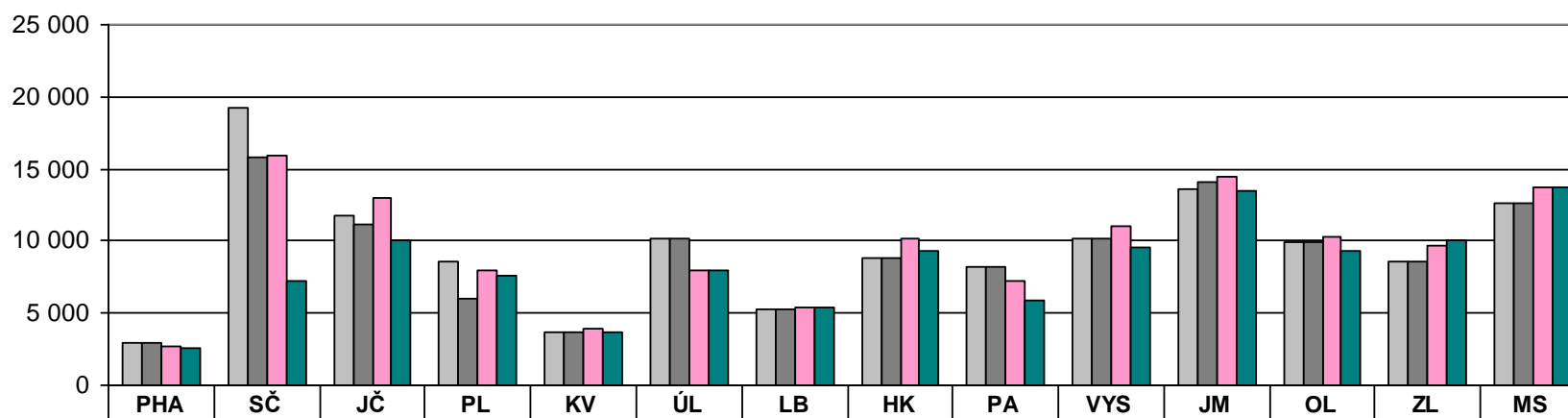

**Počet servisních akcí na 1 obsluženou knihovnu
v letech 2005, 2009 a 2010**

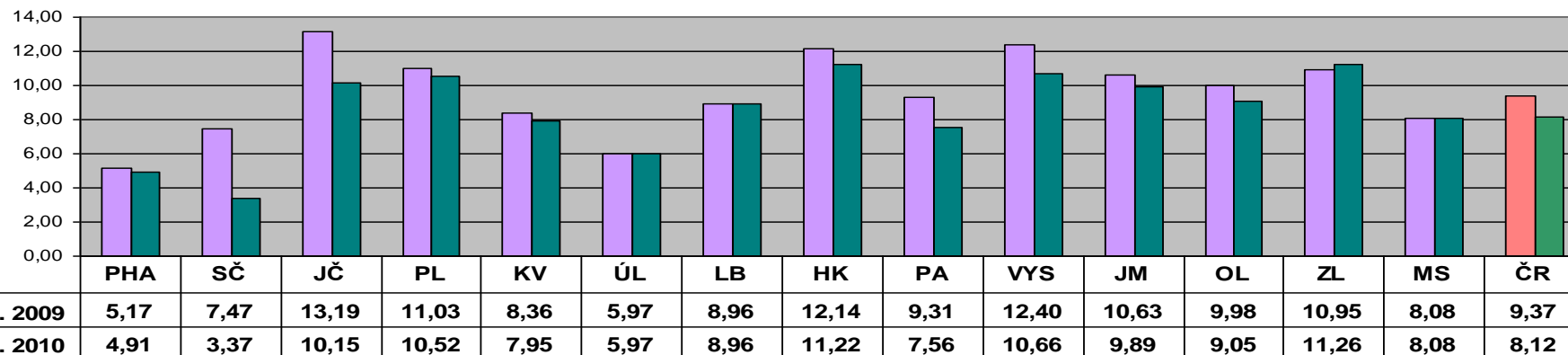

Přidělené dotace na RF od krajů v letech 2005, 2009 a 2010 (v tisících Kč)
(porovnáno s částkou převedenou ze státu)

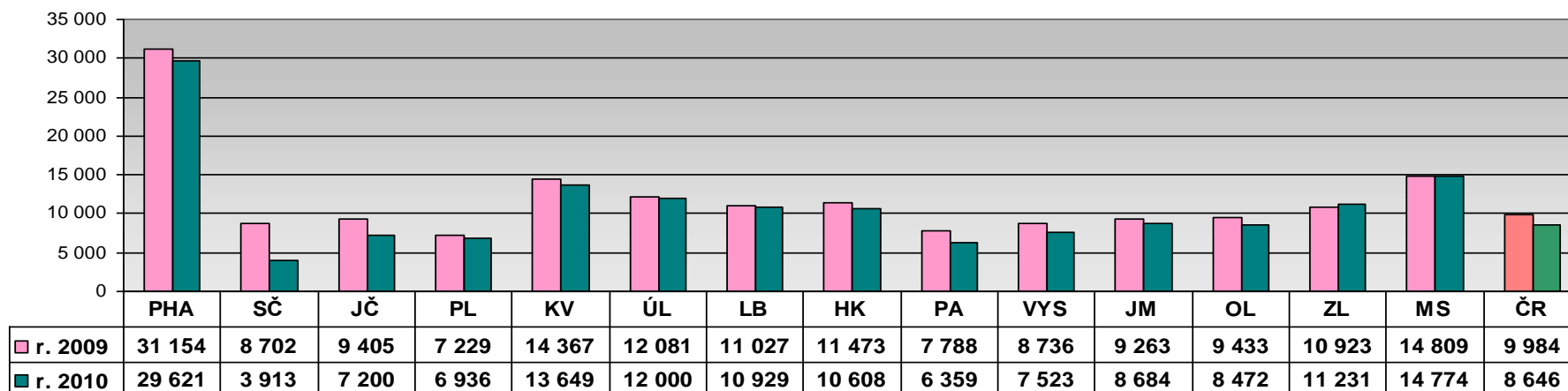

	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS
□ r. 2005 stát do krajů	2 881	19 283	11 773	8 583	3 665	10 166	5 312	8 823	8 176	10 196	13 598	9 877	8 550	12 612
■ r. 2005 kraje na RF	2 881	15 764	11 184	6 000	3 665	10 166	5 312	8 823	8 176	10 127	14 050	9 920	8 550	12 569
■ r. 2009	2 700	15 992	13 000	8 000	3 863	8 000	5 440	10 122	7 200	11 066	14 450	10 250	9 734	13 723
■ r. 2010	2 567	7 200	10 000	7 630	3 670	8 000	5 440	9 358	5 850	9 513	13 450	9 300	10 008	13 723

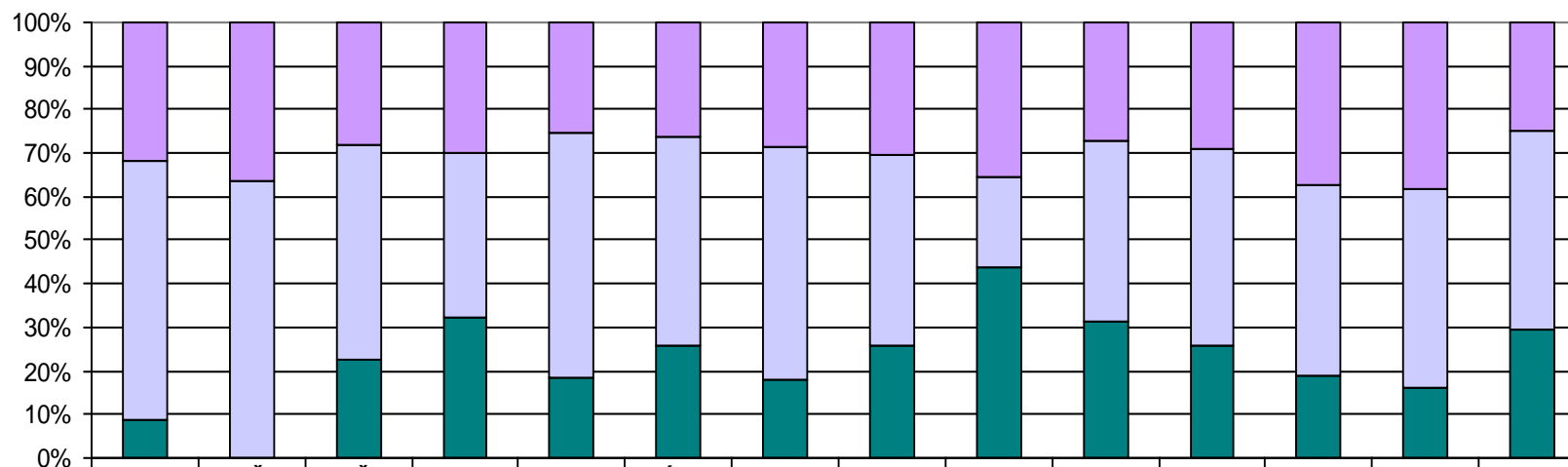
Částka na 1 obyvatele (z 55% krajské dotace) v Kč - srovnání let 2009 a 2010

Částka na 1 obsluhovanou knihovnu (z 45% krajské dot.) v Kč - srovnání let 2009 a 2010

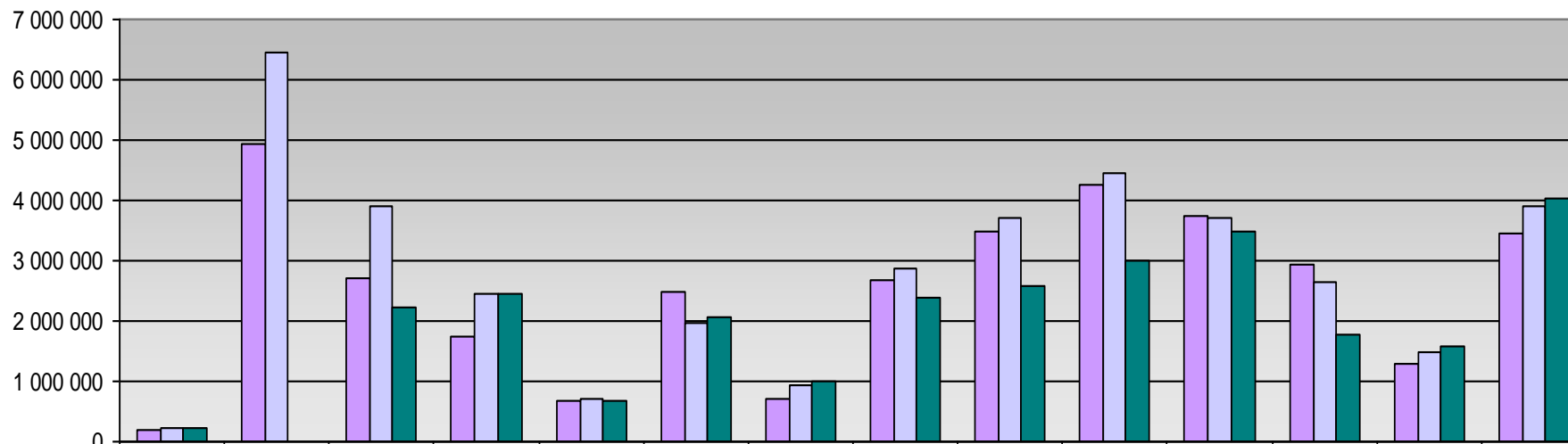

Struktura nákladů z krajské dotace na RF v roce 2010

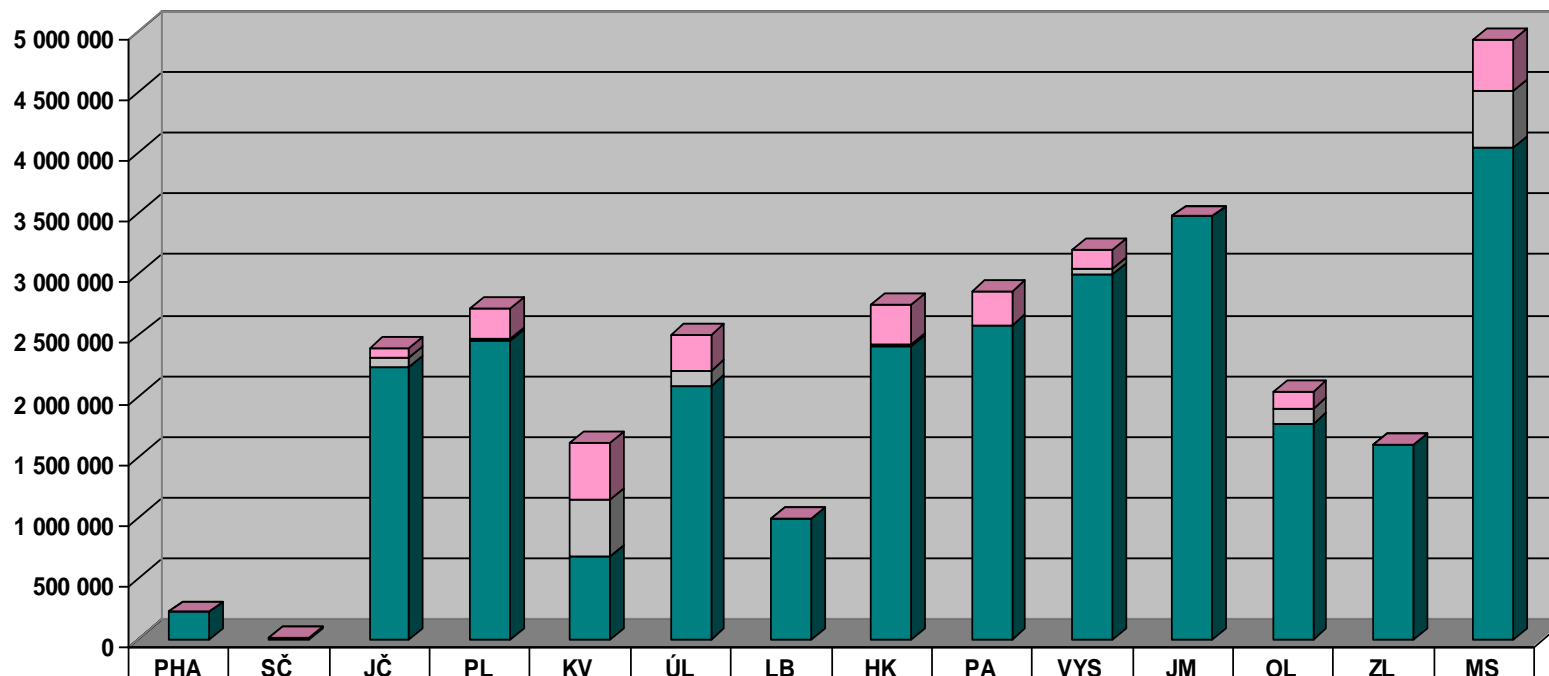
	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS
■ ostatní náklady v %	31,7%	36,6%	28,3%	30,0%	25,5%	26,3%	28,6%	30,4%	35,3%	27,0%	29,0%	37,4%	38,4%	24,9%
■ mzdy v %*	59,72%	63,38%	49,30%	37,86%	56,01%	47,74%	53,26%	43,95%	20,74%	41,50%	45,21%	43,56%	45,70%	45,67%
■ na nákup VF v %	8,55%	0,00%	22,39%	32,18%	18,46%	25,97%	18,18%	25,67%	43,95%	31,48%	25,82%	19,05%	15,92%	29,45%

Náklady na nákup VF z dotací na RF v letech 2005, 2009 a 2010 v Kč

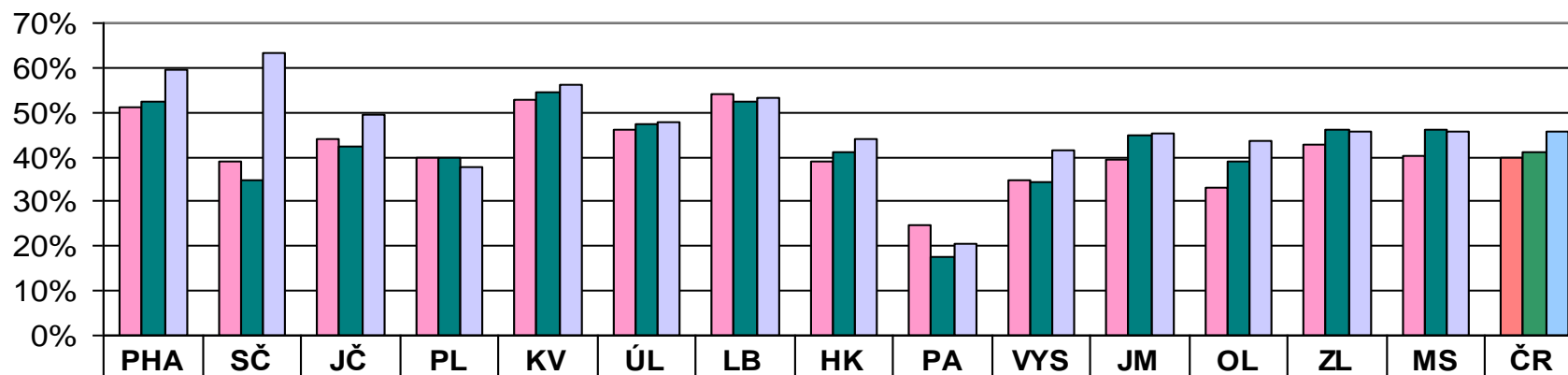
	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS
v roce 2005	190 679	4 947 402	2 710 540	1 744 063	693 443	2 490 208	712 667	2 679 934	3 477 761	4 266 437	3 753 521	2 941 623	1 292 356	3 465 750
v roce 2009	238 911	6 448 005	3 906 206	2 458 784	696 176	1 974 661	944 005	2 862 473	3 718 069	4 459 970	3 707 243	2 649 138	1 483 758	3 898 643
v roce 2010	219 470	0	2 239 015	2 454 989	677 300	2 077 348	988 908	2 401 880	2 571 048	2 994 818	3 473 131	1 771 718	1 592 995	4 041 976

Doplňování VF podle finančních zdrojů v roce 2010 (v Kč)

	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS
z prostředků obcí	0	0	77604	247970	465700	286334	0	317501	282836	155879	0	136364	0	422345
z jiných zdrojů	0	16000	78260	19426	465700	129262	1585	25306	7842	49872	0	126147	0	467763
z krajské dotace RF	219470	0	2239015	2454989	677300	2077348	988908	2401880	2571048	2994818	3473131	1771718	1592995	4041976

Mzdové náklady z celkové krajské dotace, vyjádřeno v procentech v letech 2005, 2009 a 2010

■ v roce 2005	51%	39%	44%	40%	53%	46%	54%	39%	25%	35%	39%	33%	43%	40%	40%
■ v roce 2009	52%	35%	42%	40%	55%	47%	52%	41%	18%	34%	45%	39%	46%	46%	41%
■ v roce 2010	60%	63%	49%	38%	56%	48%	53%	44%	21%	42%	45%	44%	46%	46%	46%

Příspěvky obcí na nákup a zpracování vlastních KF v letech 2009 a 2010 (v Kč)

